

Tunjski glas

25 let

December 2020 • Leto 26 • Številka I

*Vesele božične praznike in srečno novo leto 2021
Vam želi uredniški odbor!*

Tunški glas
25 let

Glasilo krajanov KS Tunjice. ISSN 2712-5785

Izhaja enkrat letno v nakladi 450 izvodov in ga prejmejo vsa gospodinjstva KS brezplačno.

Uredniški odbor: Milena Erbežnik Klanšek, Kristina Jamšek – lektorica, Justin Klanšek, Barbara Klanšek – korekture, Ivan Nograšek, Mojca Stele Jeglič in Ivanka Vrhovnik.

Glavna in odgovorna urednica: Milena Erbežnik Klanšek

Naslov Uredništva: Tunjice 29, 1240 Kamnik

Zbiranje člankov in fotografij vsako leto do 15. oktobra ali po dogovoru z urednico.

urednistvo.tunskiglas@gmail.com, barbara.tunskiglas@gmail.com

Fotografija na naslovnici: Milena Erbežnik Klanšek

Tisk in prelom: Studio Print d.o.o.

Tunški glas

25 let

Bilo je ...

Začelo se je leta 1995, ko je Tone Palčič izdal knjigo *Tunjice* in jo na prvem krajevnem prazniku predstavil Tunjičanom. Nadaljevalo se je, ko je decembra istega leta na pobudo Ivana Nograška izšla prva črno-bela številka glasila Tunški glas. Prvi je sledila druga, tej tretja in tako vse do letošnje, s katero obeležujemo 25 let izhajanja našega krajevnega glasila. Glasila, s katerim skupaj zapisujemo zgodovino našega kraja. V vsem tem času se je zgodilo marsikaj – menjali so se člani uredniškega odbora, zamenjal se je odgovorni urednik, vsako leto z veseljem objavimo prispevek novega avtorja, ki želi s svojo zgodbo sodelovati v našem skupnem glasilu. Od nekaj strani smo v vseh teh letih prišli na obsežen in vsebinsko pester ter raznolik časopis, sprva črno-bel, zdaj pa že deset let v barvah. Glasilo, ki je bogat zbornik vaše skupnosti in ponos kraja.

Posebna zahvala gre Ivanu Nograšku, ki je z nami že od samega začetka. 6. septembra 2020 je v zahvalo za 25 let vestnega in srčnega dela kot dolgoletni član uredništva

prejel posebno plaketo Društva Tunški glas. Ivan Nograšek že od samega začetka diha s skupnostjo in s časopisom. Letos je praznoval častitljivih 80 let življenja. Ob tej obletnici mu uredniški odbor želi vse najboljše in še veliko let skupnega sodelovanja.

Letošnje leto je bilo za razliko od prejšnjih nekoliko drugačno. Med nas se je vrnila pandemija, ki nam je vzela mnogo stvari, predvsem pa nam je onemogočila naša druženja. Toda prav takšna leta nam dajo vedeti, da moramo v vaški skupnosti držati skupaj in si biti blizu na drugačen način, kot da smo ena sama velika družina. Prav zato letos še toliko bolj prihaja do izraza pomen pisane besede, s katero za sovaščane opisujemo in popisujemo dogodke, ki so se zgodili v letošnjem letu, svoje misli in našo odstrto skupno zgodovino, skratka vse tisto, česar jim zaradi trenutne situacije nismo uspeli predati v živo. Morda nam ravno takšne razmere nudijo spoznanje, kako pomembno je, da se družimo, da smo prijatelji in da si naklonimo tople in prijazne besede. Tako se tkejo nitke prijateljstva in medsebojne pomoči, še posebno v težkih trenutkih, ko to najbolj potrebujemo. Takrat začutimo, da nismo sami in imamo močno oporo.

Vse, kar je zapisano, se je zgodilo v naši preteklosti. Vsako zgodbo, vsak dogodek pa je avtor doživel ali slišal po svoje in nam jo tudi na svojstven način predal. To je čar vsakega posameznega zapisovalca posebej, toplina in zadovoljstvo, ki se čutita v zapisanih besedah, pa se prenašata in prelivata med nami. Kot so se včasih pripovedovale zgodbe, jih mi sedaj širimo s pisano besedo. Vsaka zgodba ima svoj začetek, ni pa nuj-

no, da ima tudi konec, lahko je le nadaljevanje ali celo nadgradnja neke druge zgodbe. Vse imajo svoj izvor v preteklosti, ko se je nekaj zgodilo, nato pa se je razvilo v zgodbo. Veliko zapisanih zgodb seže daleč nazaj, v preteklost, tudi v čas, ko so se v ta naš prostor naselili naši predniki in stopili na to našo, tunjiško zemljo. Takrat se je začela pisati tudi naša zgodovina, ki se piše vse do danes. Današnja že nastaja in se bo lahko zapisala za naše zanamce. Zdaj smo mi na vrsti, da jo pišemo s svojimi dejanji in jo predstavljamo sokrajanom. Zato je pomembno, kako delujemo. Naj bo to naša skupna, dobra »zgodba«, obogatena z dobrimi deli, z mislijo na bližnjega in s pomočjo vsakomur, ki jo v stiski potrebuje.

Že nekaj zim nam snežna odeja ni naklonjena. Zimska idila, ki nas je razveselila na začetku decembra, nas je za nekaj dni popeljala v pravi zimski čas, še prav posebno pa se je snega razveselila naša mladina ter s sanmi in smučmi napolnila zasnežene tunjiške hribčke. Naj bo naslovnica našega glasila, ki je bila s fotoaparatom ujeta v prvih letošnjih zasneženih decembrskih dneh, spomin na pravo zimo, na čas, ko človek in narava mirujeta. Privoščimo si zimski počitek tudi mi, ohranimo mir v srcu in naberimo si moči za leto, ki je pred nami.

Vsem bralcem Tunškega glasu želim zdravo, srečno, mirno, uspešno in predvsem z uresničitvijo vaših najbolj osebnih želja obdarjeno leto 2021! Ostanimo trdno povezani tudi prek Tunškega glasu! In na koncu še povabilo: radi in čim več pišite v naš in vaš Tunški glas!

**Odgovorna urednica
Milena Erbežnik Klanšek**

Spoštovane Tunjičanke, spoštovani Tunjičani

Letošnje leto je posebno v vseh pogledih. Celo leto smo bili v znamenju boja zoper koronavirus, covid-19, a vendarle ste vi, Tunjičanke in Tunjičani, izpeljali kar nekaj prireditev, dogodkov in razvojnih projektov, med katerimi naj omenim tako imenovane Tunjiške igre brez meja ter praznovanje 25. obletnice Tunškega glasu. Dokument časa, Tunški glas, ponuja v decembrskem času pregled celoletnega dogajanja. V njem vestno pišete o

vseh dogodkih ter o tem v mesecu decembru prebirate, ob tem pa se številni tudi spominjate pomembnih dogodkov v vaši krajevni skupnosti.

V letu 2020 smo na Občini Kamnik v skladu s finančnimi zmožnostmi uresničevali prioritete in pobude vaše krajevne skupnosti. V mesecu maju smo v okviru vzdrževalnih del asfaltirali hriboviti del ceste Laniše–Stolnik v dolžini 220 metrov in drugi odsek na strani Stolnika v dolžini 93 metrov; s tem so se zmanjšali stroški rednega vzdrževanja na javni poti, saj smo asfaltirali hriboviti del poti. Pomembna investicija je bila tudi ureditev povezovalne ceste Tunjice–Cerkljanska Dobrava, kjer se je uredilo približno 600 metrov ceste širine 3,5 metra z bankinami in deloma asfaltnimi muldami, zgradila se je meteorna kanalizacija iz PVC in betonskih cevi s prepusti in jaški v dolžini 125 metrov ter 70

metrov jarka iz betonskih kanalet. Vrednost celotne investicije je v Občini Kamnik znašala 84.510,72 €. Občina Cerklje na Gorenjskem je na svojem območju uredila 3 kilometre omenjene ceste. V prihodnjih letih bomo s projekti na področju Tunjic nadaljevali in čaka nas kar še nekaj izzivov.

Zaključujem z mislimi, ki naj bodo vodilo ob skorajšnjem zaključku starega leta in začetku novega. Vam in vašim najbližjim želim, da bi vam v prihajajočem letu služilo zdravje, saj je naše največje bogastvo. Obenem vam želim, da bi v vaši krajevni skupnosti še naprej tvorno sodelovali in skupaj dosegali zastavljene cilje z mislijo na to, da je pomembno predvsem medsebojno sodelovanje in razumevanje.

Vaš župan Matej Slapar

Leto 2020: lekcije, izzivi in nova realnost

V letošnjem letu smo priča dogajanju, ki je dodobra pretreslo svet, državo in tudi našo lokalno skupnost. Časi, ki jih preživljamo, niso enostavni. Najbolj to velja za vse tiste, ki so in še vedno pomagajo obolelim z novim koronavirusom, in tistim, ki skrbijo, da država ne obstane. To so junaki letošnjega leta. Upam, da bomo v naslednjem letu priča izboljšanju situacije, hkrati pa vem, da se življenje ne bo kar čez noč vrnilo v stare tirnice, ampak postopoma in preudarno po navodilih stroke.

Nova realnost dela Občine Kamnik ni ustavila. Začetih in izvedenih je bilo kar nekaj projektov. Naštetimo nekaj od njih: vzpostavitev sistema izposoje koles KAMKO-LO, nove stopnice pri Knjižnici Franceta Balantiča Kamnik, 60 ležišč in ureditev dvorane v samostanu Mekinjce, povišanje subvencije

za nakup malih čistilnih naprav, greznic in hišnih črpališč, ureditev sistema mirujočega prometa na področju dovozne strani na Veliko planino – uvedba sistema parkirin in ter subvencija plačila vrtca za blažitev dviga cen; zaključuje se asfaltiranje ceste Studenca–Markovo, pločnik na Markovem je že zaključen projekt, preplastila se je cesta na Korenovi ulici. Na zadnji seji občinskega sveta smo potrdili tudi celostno ureditev kolesarskih povezav – v prihodnjih dveh letih se namreč s pomočjo sredstev Evropske unije načrtuje gradnja dveh kolesarskih poti na relaciji Kamnik–Mengeš–Trzin–Ljubljana in Kamnik–Godič. Veseli me, da so prizadevanja podžupana Sandija Uršiča in tudi naše svetniške skupine obrodila sadove in da sta občinska uprava ter župan prepoznala potrebo po nakupu zemljišč v južnem delu bivše smodnišnice. Do

epiloga tega nesrečno pozabljenega območja tako prejšnjega župana kot občinske uprave in občinskega sveta bo preteklo še kar nekaj časa, vendar pa bo treba čim prej sprejeti OPPN (Občinski podrobni prostor-

ski načrt), ki bo omogočil najprej sanacijo, kasneje pa razvoj tega območja.

Sredstva iz proračuna so bila namenjena tudi Krajevni skupnosti Tunjice. Asfaltirani sta bili dve cesti, in sicer Tunjice–Cerkljanska Dobrava ter Laniše–Stolnik. V letošnjem letu je načrtovana še dopolnitev sistema javne razsvetljave na cesti proti cerkvi sv. Ane, ki bo krajankam in krajanom, posebno pa otrokom in mladostnikom, ki v popoldanskih in večernih urah obiskujejo verouk, omogočila varnejšo pot.

V naslednjih proračunih se bom zavzemala za nadaljnji razvoj naše lokalne skupnosti in izboljšanja kakovosti življenja mladih. Poznam prioritete Krajevne skupnosti Tunjice in potrebe krajanek in krajanov in jih bom poskušala integrirati v naslednje proračune. Največja prioriteta je obnovitev vodovoda in asfaltiranje preostanka ceste Zadnji Vrh – predvsem klanec od Janka mimo Jerušeka do Davčarja. Druga problematična cesta, ki jo bo v naslednjih dveh letih treba urediti, pa je makadamska cesta v Tunjiški Mlaki med hišami s hišnima številka 5 in 6.

Občina Kamnik kljub prizadevanju akterjev od leta 2018 naprej nima jasne vizije za mlade. Mladinski svet in mladinski center Kotlovnica že vrsto let opozarjata na neprimerne prostore mladinskega centra in prenizka finančna sredstva. Kot podpredsednica Mladinskega sveta Kamnik si bom v naslednjem letu prizadevala za ponovno uveljavitev Strategije za mlade v Občini Kamnik in premike na področju reševanja problematike mladih.

Za nami je pestro leto, polno presenečenj, preizkušenj in izzivov. December je čas, da se ustavimo, preživimo čas s svojimi najbližjimi in si ponovno nabere moči za naslednje leto. Želim si in upam, da bo prihodnje leto za vse nas bolj prijazno.

Karmen Kaplja
Občinska svetnica LSU

Dragi prebivalci in prebivalke Tunjic

Kdo bi si še pred enim letom, ko je zadnjič izšel Tunški glas, mislil, da nas bo letošnje leto tako močno zaznamovalo in nas verjetno v marsičem zaznamovalo tudi za prihodnost? Izčrpani smo, prihodnosti ne poznamo. Odpadajo dogodki, slovesnosti, skupna druženja. Mnogi mi rečejo, da ne morejo niti slišati več o tem virusu, a ker je naša realnost, nekaj besed o tem.

Vedno znova se obračam na Gospoda in ga sprašujem, kaj mi sporoča z dogodki, na katere ne morem vplivati. Ob množici izdanih odločb o karanteni in ob kontaktih z ljudmi, ki jih je to prizadelo, mi je prišla na misel psalmistova beseda: *Moje znance si oddaljil od mene, postavil si me, da sem jim v gnus, zaprt sem, ne morem iti ven* (Ps 88,9). Te besede na nek način opisujejo občutja mnogih, ki skušajo v dneh izolacije živeti odgovorno. Vsi se lahko kaj hitro najdemo v situaciji, ko nam je z odločbo zaradi visoko tveganega stika z osebo s covidom-19 dodeljena karantena. Ker je karantena ukrep, s katerim se omeji svobodno gibanje zdravim ljudem, se ob vodenju župnije srečujem s prav posebnimi izzivi – ko nam dani ukrepi prekrizajo načrte župnijskega občestva, kot na primer obhajanje župnijske slovesnosti ob istočasni odredbi karantene katerega od župnijskih sodelavcev, majske in junijske

pastoralne slovesnosti smo veliko predstavljali na jesenski čas, hvala Bogu smo lahko nekako praznovali vsaj god sv. Ane, jeseni smo bili zaradi naraščanja okužb ponovno v negotovosti pred slovesnostmi, a birmo smo nato uspešno izpeljali.

Letošnje leto pa nam je morda prineslo še nekaj, česar se prej nismo zavedali – vzeli smo si čas za stvari, na katere prej nismo pretirano mislili; zopet bolj cenimo čas, preživet z družino v okviru domačega ognjišča, družinske sprehode in pogovore s prijatelji, ki jih že dolgo nismo videli ali se z njimi nismo slišali. Kako drugače letos zveni vprašanje: Kako si vzeti čas za molitev? V nekem trenutku me je prešinila misel, da nam Gospod s pandemijo daje novo priložnost za vrednotenje časa, novo priložnost, da z odmikom poglobimo osebne odnose, tudi novo priložnost prevetriti svoj besednjak, svoje duhovno življenje ...

V navodilih o načinu izvajanja karantene lahko beremo: *Kljub osamitvi ostanite povezani z drugimi ljudmi, še posebej, če živite sami. Priskrbite si podporo prijateljev, družine in drugih. Poskusite ostati v stiku z njimi po telefonu, po pošti ali spletu. Dajte jim vedeti, da želite ostati povezani, in naj to postane vaša dnevna rutina ...* Prepričan sem, da je to zelo pomembno delo za našega bližnjega. Pomembna skrb za mojega bližnjega je tudi to, da spoštujem ukrepe, ki jih je nekdo predlagal, ker nam želi dobro.

V življenju smo že marsikaj preživeli; to boste lahko potrdili predvsem vsi med nami, posebno starejši. Kljub času, ki ga živimo, moramo v sebi ohranjati veselje in optimizem. Ob vsem tem pa ne pozabimo na zaupanje v Gospodo bližino in na moč molitve, s katero smo povezani z Njim in med seboj.

Luka Demšar, župnik

Posebno leto

Letošnje leto si bomo zapomnili po dogodkih, ki jih do sedaj nismo poznali in se zdaj na tak ali drugačen način dotikajo vsakega od nas. V mislih imam epidemijo novega virusa, imenovanega covid-19. Na nek način je spremenil življenje vsakega izmed nas, pa če to hočemo ali ne; sicer pa je znano, da je edina stalnica v našem življenju to, da se vseskozi spreminja. Pa poglejmo nekaj nepričakovanih dogodkov, ki so se zgodili v našem kraju, čeprav niso bili načrtovani.

Na začetku mandata te sestave Krajevne skupnosti Tunjice smo se med drugim pogovarjali tudi o tem, da bi bilo za potrebe drugih pohodnikov prav, da bi poti označili s primernimi tablamami oziroma kažipotami, ki bi jih usmerjali po številnih poteh v našem kraju. In »ko je prišel virus« in se je življenje povsod ustavilo, so trume pohodnikov iz nam neznanih krajev preplavile Tunjice in prej zaraščene poti so spet prehodne in vsak dan množično obiskane. Temu fenomenu so sledili kolesarji. Kar naenkrat je bila naša vas oblegana tudi s tovrstnimi športniki. Nedeljski in družinski kolesarji, rekreativci vseh vrst in profesionalni kolesarji so našo vas sprejeli kot odlično

izbiro za svoj prosti čas. Kaj takega ne bi mogli doseči z nobeno, še tako drago oglaševalsko akcijo. Vse to je storil covid-19.

Njemu na roko je šlo tudi dolgo načrtovano asfaltiranje ceste proti Stolniku, še bolj pa nova asfaltna povezava Kamnik–Cerklje na Gorenjskem. Še pred uradnim odprtjem tega odseka so v Gorenjskem glasu objavili zanimiv članek o novi pridobitvi za kolesarje – pot v Tunjice. Žal pa se bo treba tudi na to novo cesto navaditi, da ne bo še večkrat krvava, kot je bila do sedaj. Za domačine je to prav gotovo velika pridobitev, ki se je niso tako kmalu nadejali. Nekaj dni pred otvoritvijo ceste smo se pri Marku sestali kamniški župan, gospod Matej Slapar, župan Cerkelj na Gorenjskem, gospod Franc Čebulj, ter predstavnik Vaških skupnosti Zalog in Šenturška Gora; zrlji smo v čudovito kuliso Tunjic s cerkvijo sv. Ane na sredini. V tistem trenutku mi je prišlo na misel, da je to kot pogled v Toskani, kamniški Toskani: drug za drugim si sledijo grički – do koder ti seže pogled; bregovi so pokošeni, njive obdelane, vmes pa so sadovnjaki; hiše so enakomerno razporejene po gričevnatem pobočju, kot bi to v preteklosti, takrat »ko se je delala poselitev kraja«, nekdo skrbno načrtoval. Po tem, ko sem to, da so Tunjice kamniška Toskana, še

Zaključna obnovitvena dela v stari šoli: polaganje ploščic – Joža in Tone

večkrat omenil, me je nekdo pred cerkvijo vprašal, če sem že kdaj bil v Toskani. Odvrnil sem, da ne, pa mi je rekel: »Če so Tunjice kamniška Toskana, je to žalitev za Tunjice. Tunjice so mnogo več, samo da tega vi, ki tukaj živite, ne vidite.«

In kaj vidijo obiskovalci Tunjic, da smo jim tako prirasli k srcu? Med drugim tudi preprost način kmetovanja, prav nič podoben industrijski pridelavi hrane, način kmetovanja, ki je najbolj podoben nekdanjemu, »zdravemu« kmetijstvu. Zdaj je zaživela še Pikovčeva planina, tako da je pogled na našo vas res lep.

Valentin Zabavnik

Blagoslovljen božič in srečno, zdravja in uspehov polno leto 2021 vam želijo člani sveta Krajevne skupnosti Tunjice.

Župan in podžupan na ogledu del v Tunjicah

Obisk župana Občine Kamnik Mateja Slaparja in podsekretarja Aleša Škorjanca v naših prostorih na temo proračun za naslednji dve leti

Nova asfaltna cesta od Zaloga čez Vrhovje do Tunjic

10. julij v tem letu je bil za prebivalce Vrhovja, Viševce in Tunjic res »dogodek stoletja«, kot je dejal predsednik krajevne skupnosti Tunjice Valentin Zabavnik. S tem so se strinjali vsi prisotni.

Na Vrhovju smo odprli cesto med Zalogom in Tunjicami. 3,5-kilometrski odsek do Vrhovja, asfaltna prevleka, ureditev odvodnjavanja, oporni zidovi ob potoku Dobljč in varnostne ograje ter prometna ureditev, vse to je občino Cerklje stalo 505 tisoč evrov.

Pred dvema letoma so na to cesto navozili 7500 m³ peska in cesto ponekod dvignili tudi za en meter. Za to se lahko zahvalimo tudi tistim »zgoraj«, saj je obilno deževje s Krvavca prek Lukenjskega grabna do spodnje postaje žičnice prineslo ogromno gramoza, ki so ga nato navozili na makadamsko cesto.

Občina Kamnik je pristopila k projektu z asfaltiranjem dodatnih 600 m ceste proti Tunjicam in s tem so se kraji obeh občin povezali na nov način. Po besedah župana Franca Čebulja so v Občini Cerklje asfaltirali še zadnjo cesto; sledili so cilju, da obnavljajo ceste tudi po hribovitem delu občine in da tudi tako prebivalce povezujejo med seboj, hkrati pa zmanjšujejo stroške vzdrževanja. V zadnjih 26 letih so namreč za vzdrževanje cest porabili kar precej sredstev, zato za župana velja načelo: ceste je treba asfaltirati, da je vzdrževanje po tem cenejše.

Tako cerkljanski kot kamniški župan Matej Slapar sta se strinjala, da občini med seboj dobro sodelujeta in da imamo dva župana, ki razumeta podeželje.

Prebivalci Viševce, Vrhovja in Tunjic ter lastniki zemljišč ter vikendov se zahvaljujemo obema županoma in izvajalcu del Gorenjski gradbeni družbi za uspešno izveden skupni projekt, ki smo ga dolgo čakali in tudi dočakali.

Hvala Branetu Vrhovniku, Markovemu, ki je sodeloval z Občino Kamnik in ki mi je bil pri tem projektu v veliko pomoč.

Hvala tudi vsem, ki ste sodelovali pri pripravi otvoritve.

»Ceste povezujejo ljudi med seboj!« je dejal minister za obrambo Matej Tonin, ki se je prav tako udeležil odprtja povezovalne ceste med občinama.

Milan Zamljen
Občina Kamnik 🇸🇮

Župan in podžupan Občine Kamnik na ogledu del v Tunjicah

Ogledalo kraja in ljudi v njem

Bilo je zadnjo nedeljo v marcu leta 1986, teden dni po volitvah v organe Krajevne skupnosti Tunjice. Na pokopališču je k meni pristopil Žerjavov Matevž, mi čestital in vprašal, če vem, kaj je ogledalo krajevne skupnosti. Seveda nisem vedel. »Pokopališče!« je dejal in se pomenljivo ozrl po pokopališču in staro šolo nad njim. Ta prizor mi bo ostal v spominu vse življenje. Resnično sem se takrat zagledal v razmajano škarpo nad pokopališčem, še bolj pa v ubogo staro šolo nad pokopališčem in zaraščeno okolico. Tudi cerkev je že načel zob časa in kar ni se vedelo, kje začeti z obnovo.

Ta prispevek je poklon vsem tistim, ki so v teh, skoraj 35 letih, s svojim delom in odrekanjem ta hrib spremenili v čudovit kraj miru in počitka, saj je postal urejen park zelenja in cvetja – zadnji dom naših najdražjih. Da je vse to nastalo, so nekateri žrtvovali deset, sto, tisoč in več kot deset tisoč prostovoljnih ur. Ob tem so bila seveda nepogrešljiva tudi sredstva takratnega krajevnega samoprispevka. Težko si predstavljam, kako bi danes zmogli vse to postoriti, če bi bili na tisti točki, kot smo bili leta 1986.

V mandatu predsednika Ivana Nograška smo najprej reševali staro šolo in njeno razmajano streho, nato smo vgradili nova okna in vrata, podrli prizidek in naredili novo fasado.

Mandat predsednice Joži Petek je bil še uspešnejši in bogatejši; v letu 1995 se je od pomladi do avgusta zvrstilo 31 delovnih akcij, ki so pripeljale do zaključka oziroma do tega, da je bila stavba predana svojemu namenu – poslovljni ve-

žici. Zaradi prostorske stiske na pokopališču smo se odločili, da od Komovčevih odkupimo ostanek brega. Po načrtu arhitekta, gospoda Iva Stražarja, se je začela gradnja novega pokopališča; seveda je bilo treba najprej podreti veliko šolsko drvarnico in očistiti zaraščeni breg, obenem pa se je delalo tudi novo asfaltirano parkirišče. Celotno okolje teh objektov – parkirišča, pokopališča in stare šole smo tudi na novo zasadili. Izgradnja betonskega obzidja na starem pokopališču je bil zahteven projekt, ponosni pa smo tudi na spominsko ploščo vsem žrtvam druge svetovne vojne iz naše fаре, odkrito leta 1995.

V mojem mandatu velikih gradbenih projektov, če izvezamemo tlakovanje celotnega območja od stare šole prek novega do konca starega pokopališča, ni bilo več, začela pa so se negovalna vrtnarska opravila v parkovnem delu hriba – vsako leto dvakrat je treba temeljito oblikovati več kot 120 grmov, da ohranijo zeleno obliko.

V mandatu Toneta Šuštarja se je zamenjala kritina na stari šoli. Opeko je daroval (takratni) župnik Jože Razinger, delo pa so opravili domači tesarji in krovci.

Naslednji predsednik, Matjaž Sedušak, je veliko napora usmeril v elektrifikacijo območja in v prenos plačevanja za cerkveni del v javno

razsvetljava, nove varčne reflektorje pa je podaril gospod župnik Jože Razinger.

V mojem sedanjem mandatu smo se najprej lotili obsežnega pomlajevanja parka, letos pa smo se odločili za končno ureditev zamenjave tal v dnevni sobi in kuhinji stare šole. Obenem je bilo izvedeno pleskanje celotne notranjosti in barvanje oken ter zamenjava šip, popravili smo fasado na stavbi, saj je na nekaterih mestih že odpadal omet, položili smo oblogo v hodniku in vgradili nova vrata v pospravljeno klet. Na tem mestu se posebno zahvaljujem vsem tistim, ki ste ali darovali material ali pa ste v različnih obdobjih tega leta preživeli na tem hribu veliko ur in dni, tako da

je stavba dobila novo, še lepšo tako zunanjo kot tudi notranjo podobo; Dejan, Mirko, Vido, Sašo, Joža, Mihaela, Tone, Joži, Lojze, Tone, Milan in Franci, hvala vam.

Samo želimo si lahko, da bi se ta duh – samopomoč kraju, tak, kakor se je pokazal na tem hribu, ohranil in nadaljeval tudi v prihodnosti.

Takih in podobnih del je bilo v petintridesetletnem obdobju veliko; naj omenim samo gradnjo kamnitih škarp okrog šole in obnovo »tutenkamre« in postavitve plošče žrtvam prve svetovne vojne, nič pa se pri tem nisem dotaknil obnove cerkve, župnišča in izgradnje Aninega gaja.

Vse to se rojeva pod rokami marljivih krajanov, katerim ni žal truda za urejeno pobočje okrog cerkve svete Ane. Ali to čutijo kot poslanstvo, ne vem, vem pa, da so ustvarili tisto, kar je povedal zdaj že pokojni Žerjavov Matevž – ogledalo kraja. Vsi skupaj, čeprav nekateri že pokojni, smo si s tem postavili najlepši naravni spomenik. To nam povedo mnogi, ki obiskujejo našo vas in se vedno radi sprehodijo po našem parku. »Vi še veste ne, kaj imate, tako lepo je pri vas!« so najpogostejše besede obiskovalcev.

Vsem skupaj in vsakemu posebej v imenu Krajevne skupnosti Tunjice izrekam: HVALA!

Valentin Zabavnik

70. obletnica poroke

Letos je minilo že sedemdeset let od takrat, ko sta si Peter in Marija Stele, Birtova ata in mama v tunjiški cerkvi izrekla poročne zaobljube. Praznovanje naj bi bilo sicer 1. maja, se pravi na dan, ko sta si pred Bogom in ljudmi obljubila večno zvestobo, zaradi epidemije in karantene pa je bilo slavlje prestavljeno na začetek julija.

Peter Stele, ki je letos dopolnil 92 let, in njegova žena Marija, ki ima za seboj 91 poletij, se še dobro spominjata, kako je bilo pred sedemdesetimi leti, ko sta se poročila. »Čeprav sva se na videz poznala že od malih nog, sva se zaljubila po tem, ko sem mamu slišal peti na koru in me je zanimalo, katero dekle tako lepo poje,« rad pove ata.

Civilna poroka je bila v soboto, 29. aprila 1950, cerkvena poroka pa dva dni kasneje, v ponedeljek, 1. maja. Nevesta je tudi po civilni poroki spala doma, pri Mevžarju, in šele po cerkveni poroki se je preselila k Birtu. »Na prvega maja zjutraj je prišel k Birtu godec – Jerušekov Janče. Nato smo šli svatje k Mevžarju po nevesto. Tam so nas pričakali vaški fantje, ki so od ženina zahtevali odkupnino za nevesto. Glihali smo kar precej časa in fantje so mi praktično

pobrli že ves denar, tako da sem bil takoj suh. Ko sem odplačal fante, smo se od Mevžarja v sprevedu odpravili proti cerkvi. Ob poti so nam pripravili kar tri preprege.«

Ata se spominja, da je šlo takrat pri prepregah precej bolj zares kot dandanes, saj je denarja vsem primanjkovalo. »Pri prvi prepregi smo jo še dobro odnesli. Druga preprega je bila pri Holcarju. Gotovo se je zbralo pol vasi. Na sredi ceste so delali butare, žage so pele, tesali so les ... Vsi, ki so se spoznali na kakšno obrt, so bili tu. Najbolj zagreta za delanje butar je bila Holcarjeva mama, ki je sedela na

sredi ceste. Ko smo hoteli iti mimo nje, mi je s sekirico zasekala v čelvelj in odrezala košček usnja. To je pomenilo, da nas ne spusti naprej. Vse te obrtnike, rokodelce in ostale zbrane je bilo seveda treba plačat, jaz pa sem bil že čisto brez denarja. K sreči je stopil naprej starešina, danes bi mu rekli nevestina priča, in plačal. Tretja preprega je bila pri Matiju. Takrat se je razhudila Vovkova mama (naša stara teta), saj pri nobeni od prepreg pri denarju niso popuščali in se je bala, da bomo zamudili v cerkev. Spet so glihali za denar in tokrat je bil na vrsti, da plača, drug – ženinova priča. Drug je bil moj brat Štefan, ki je kasneje postal duhovnik in je na koncu življenja služboval na Vranji Peči.«

Pri cerkvi jih je pričakal župnik Jože Smolič in jih popeljal v cerkev. Svatje so šli okoli oltarja in dali denar za župnika. Ker je bila mama pevka, so jima na poroki peli cerkveni pevci. »Tokrat je obstajala navada, da nevesta ženina, ko se ta skloni, brcne v rit. Če to naredi, ga ima celo življenje pod copato. Vsi so čakali, kaj bo, vendar tega nisem naredila,« pripoveduje mama. Po poroki je mladoporočencema tunjiška Marijina družba podarila sliko, ki jo je po podobi naslikal slikar Žgajnar. Ta slika še danes visi v njuni spalnici.

Iz cerkve so šli svatje na ohcet, ki je bila pri Birtu. »Ampak hišna vrata so bila ob prihodu trdno zaprta, za njimi pa je stal oče Jože, ki je znal zelo dobro vrteti jezik. Nekdaj je bil namreč tunjiški župan. Oče je spraševal: ‚Kaj hočete?‘ Svatje so ženinu za gospodinja najprej ponudili staro teto – Košiševo mamo, vendar z njo ni bil zadovoljen. ‚Proč s to babo‘, je zavpil, da smo se vsi režali. Tudi s Sitarjevo Johano ni bil zadovoljen. Nato smo se odločili, da gremo v napad. V vrata smo vrgli star pisker, da je počilo. Tedaj so se vrata odprla in šli smo v hišo.« Tako se prvih skupnih trenutkov pri Birtu spominjata slavljenca. Mama še doda: »Kar naenkrat me je od zadaj nekdo zagrabil in dvignil. Bil je drug, se pravi Štefan, ki me je nesel v hišo čez hišni prag.«

Ohcet je bila v hiši, v osrednjem prostoru stare Birtove hiše, zbrana pa je bila le najožja žlahta. »Bilo nas je nekaj čez trideset. Takrat si velikih ohceti, kot so v navadi danes, nismo mogli privoščiti,« pravi ata. »Ni pa šlo čisto brez težav. Kmalu se ga je namreč godec napil in obležal. Kazalo je že zelo slabo, na srečo pa smo uspeli dobiti Slatnarjevega Franceta iz Šmarce. Prišel je zvečer in celo noč pel in igral, da ga je bilo veselje poslušati. Gotovo je takrat on rešil vzdušje.« Na koncu so svatje zbrali denar in ga podarili mladoporočencema, tako da sta imela ata in mama za začetek skupnega življenja nekaj denarja. »Druga darila, kakršna dobivajo mladoporočenci ob poroki danes,

niso bila v navadi, saj je bila revščina,« sta še dodala.

Njuno otroštvo in mlada leta so zaznamovali druga svetovna vojna in težka prva povojna leta. Zato si tudi nista pridobila formalne izobrazbe (ata je končal nekaj razredov meščanske šole, mama pa ima le nekaj razredov osnovne šole) in sta vse življenje delala na kmetiji. Ukvarjala sta se predvsem z živinorejo in sadjarstvom. Ata je v jesenskem in zimskem času kuhal močno in kvalitetno žganje, mama pa je pekla odličen kruh ter občasno napisala kakšno pesem. Vrsto let sta bila cerkvena sodelavca. Ata je opravljal službo ključarja in mežnarja, mama je pela na koru. Danes tega dela ne moreta več opravljati, še vedno pa mama občasno bere berilo pri maši. Ata je bil aktiven tudi v politiki, saj je bil med ustanovnimi člani kamniškega Demosa, kasneje pa občinski svetnik.

V zakonu se jima je rodilo devet otrok. Najstarejšemu sinu Petru so sledili Mari, Joži, Milan, Franc, Milena, Štefan, Andrej in Ana. Sedem njunih otrok si je ustvarilo družine, tako da njuno potomstvo dopolnjuje 24 vnukov in 15 pravnukov. Ob praznovanju 50-letnice poroke leta 2000 sta v tunjiški cerkvi obnovila poročne zaobljube ter si izmenjala zlata poročna prstana. Slovesnost je tedaj vodil župnik Štefan Stele, ki je bil pred leti atova poročna priča.

Ob 70-letnici poroke velikega slavlja zaradi epidemije ni bilo, ju je pa v tistih dneh obiskal kamniški župan Matej Slapar, ki jima je prišel čestitat za visoki jubilej. Njuni otroci so se v začetku julija z družinami zbrali pri Birtu na pikniku ter jima zaželeli še veliko zdravih in srečnih let.

Matej Stele
Občina Kamnik

Zlata poroka Ogrinovich staršev

Pred 50 leti sta svojo skupno pot začrtala Fani Klopčič in Tine Šmidovnik. Večno zvestobo pred bogom sta si obljubila 20. 6. 1970 na Brezjah. Ogrinov Tine je svojo bodočo ženo spoznal na Mali Lašni pri Lukovici in jo pripeljal na svojo domačijo. Čas hitro beži in tako sta letos v krogu svojih treh otrok in ožjih sorodnikov že praznovala svoj skupni jubilej – zlato poroko. Naj jima bog nakloni zdravja in še mnogo skupnih let.

Maja Šmidovnik

Tine in Fani Šmidovnik
pred 50 leti

Zlatoporočenca

Člani uredniškega odbora glasila Tunški glas so nazdravili skupaj z gosti

25 let glasila Tunški glas

Letos mineva 25 let, odkar je bilo prvič natisnjeno glasilo Tunški glas. Za to obletnico je Društvo Tunški glas, pod okriljem katerega časopis izhaja od leta 2014 naprej, v nedeljo, 6. septembra, na igrišču pod tunjiško šolo organiziralo slovesno prireditev, kjer je zbranim predstavilo delo vseh dosedanjih članov uredniškega odbora vse od prve številke naprej. Brez truda in dela posameznikov, ki na kakršenkoli način pomagajo uredniškemu odboru pri soustvarjanju glasila s pisanjem prispevkov, sponzoriranjem glasila in raznašanjem glasila po vasi, domačini in vsi zvesti bralci Tunškega glasu v času božično-novoletnih praznikov ne bi vsako leto brezplačno prejeli v svoje domove.

Zbrane je v uvodnem nagovoru pozdravila odgovorna urednica Milena Erbežnik Klanšek; zahvalila se je svojemu predhodniku, prvemu uredniku glasila Valentinu Zabavniku za njegovo izredno pomembno delo in poudarila pomemben doprinos domačina Ivana Nograška, ki je bil po izidu knjige *Tunjice* Toneta Palčiča kot pobudnik najbolj zaslužen za nastanek glasila. Slednji je po svojem govoru iz rok odgovorne urednice za svoje 25-letno delo v uredniškem odboru prejel tudi posebno plaketo. Zbrane je pozdravil tudi Bogdan Pogačar, podžupan Občine Kamnik in poudaril, da so lahko prav vsi, ki pomagajo pri izdaji glasila, upravičeno ponosni na dosedanje dosežke.

Prireditve so popestrili gostje, ki so se odzvali povabilu organizatorjev, da za zveste bralce Tunškega glasu pripravijo bogat kulturni program s pomembnim sporočilom – ohranjeni zgodovino in bogate spomine kraja s pisano besedo, saj je to tisto, kar nam ostane, ne glede na to, kje kot posamezniki živimo. Zbrane je najprej nagovoril pater Ciril A. Božič, OFM, gvardijan frančiškanskega samostana v Kamniku, ki je 18 let deloval v Melbournu v Avstraliji; besedo je prepustil slovenskemu pesniku in gledališkemu igralcu Tonetu Kuntnerju, ki je recitiral svoje pesmi ter pesmi Janeza Menarta, Ivana Cankarja, Franceta Papeža,

Ivan Nograšek iz rok odgovorne urednice Milene Erbežnik Klanšek prejema plaketo

Podžupan Občine Kamnik Bogdan Pogačar

Berta Pribaca in Mirka Kunčiča ob vokalno-instrumentalni spremljavi slovenskih ljudskih pesmi baritonista slovenskega rodu, rojenega v Argentini, Lucasa Somoza Osterca in citrarja Tomaža Plahutnika. Nastopajoči so poskrbeli za nostalgичno popoldne, polno zavedanja, da smo lahko tako kot narod in kot skupnost, v kateri živimo, ponosni na vse, kar ustvarimo, in svoje izkušnje, dožemanje in zavedanje za vedno pustimo zapisane v spomin našim zanamcem.

Prireditve je povezovala Barbara Klanšek; medtem so obiskovalci lahko gledali film Gašperja Plevla s fotografijami Tunjic od konca tridesetih let 20. stoletja do začetka 21. stoletja, ki so delo Toneta Palčiča in njegovega očeta Ernesta. Tone Palčič je poleg fotografskega gradiva Tunjičanom zapustil tudi bogato zbrano gradivo o zgodovini Tunjic, objavljeno v njegovi istoimenski knjigi, ki je izšla leta 1995 in bila predstavljena krajanom na prvem krajevnem prazniku tistega leta; zahvalo za njegovo delo je prejel njegov sin Metod Palčič, sveta maša za Toneta Palčiča pa je bila darovana v nedeljo, 20. septembra, v cerkvi svete Ane v Tunjicah.

V zahvalo za udeležbo so gostje iz rok odgovorne urednice Milene Erbežnik Klanšek prejeli hlebec kruha, ki ga je spekla Joži Golob, lesene pladnje za kruh pa je posebej za to priložnost izdelal Justin Klanšek. Nato je Tone Kuntner z gosti in sedanjimi člani uredniškega odbora glasila Tunški glas, ki so se mu pridružili na odru, ob deklamiranju Zdravljice Franceta Prešerna nazdravil še mnogim uspehom, ki bodo sledili. Druženje se je zaključilo s prijetnim kramljanjem in obujanjem spominov ter izvrstnih flancatih in pecivu, ki ga je posebej za ta dogodek spekla Marinka Štupar. Za prijeten potek večera so poskrbeli tudi Denis Teršak, ki je poskrbel za ozvočenje, POŠ Tunjice, ki je odstopila igrišče, in PGD

Gostje so v zahvalo prejeli hlebec domačega kruha

Tunjice, ki je omogočilo dostop do elektrike. Vsem sodelujočim, ki so pripomogli, da je bila 25. obletnica izhajanja glasila za vse zares prijetno doživetje, se uredništvo glasila iskreno zahvaljuje in vabi, da s svo-

jimi prispevki tudi v prihodnje pripomorejo k nadaljnjemu izhajanju glasila Tunški glas.

**Barbara Klanšek
Matjaž Sedušak** 📷

Letos je Ivan Nograšek praznoval okroglih 80 let in člani uredniškega odbora Tunški glas mu želimo, da bi svoje veselje ob sodelovanju pri izhajanju glasila še mnogo let delil z vsemi bralci. Ivan, vse najboljše!

Ivan Nograšek. Pozna ga vsak Tunjčan – otroci po zanimivih zgodbah s šolskih izletov, odrasli pa po dolgoletnem delovanju v krajevni skupnosti, po dobrem poznavanju Tunjic, po dobrih člankih za Tunški glas in še po marsičem. Tudi potomci izseljencev, ki pridejo v Tunjice, da bi našli svoje prednike, ga kaj kmalu najdejo, da jim pomaga. Ivan je pravi vir informacij. Pa ne le to. Poleg dobrega spomina ima še vrsto drugih vrlin: doslednost, srčnost, vedoželjnost, živi in diha s krajem in, seveda, če le lahko, pomaga vsakomur, ki ga prosi za pomoč. Zbral je obširno zbirko gradiva zgodovine Tunjic ter njenih krajanov in raznovrstnih prigod, ki so se zgodile v tem prostoru, poleg tega pa je prav on skupaj s Tonetom Palčičem zaslužen za to, da letos praznujemo 25-letnico izdajanja Tunškega glaslu.

Tone Palčič se je rodil v Tunjicah, mami Mariborčanki in očetu Jeseničanu, ki ju je skupna življenjska pot pripeljala v Tunjice poučevat. Tu je preživel svojo mladost in navezal tesne stike z ljudmi, zato je Tunjičane zelo rad obiskoval tudi po tem, ko se je preselil v Kamnik. Marsikdo ga je imel za »svojega«. Tone je od očeta podedoval veliko ljubezen do fotografiranja, zato je svojo navezanost na Tunjice velikokrat izražal prav na ta način. V albumu, v katerem je zbral fotografije tunjiških hiš in znamenj, je kraj poimenoval kar *Najlepša vas na Gorenjskem*. Zaradi povezanosti s Tunjicami in njenimi vaščani ter želje po ohranitvi zgodovine kraja je zbral veliko različnega gradiva in prav zato se je porodila tudi zamisel o knjigi *Tunjice*, ki je izšla leta 1995 in bila nato povod za začetek vsakoletnega izhajanja Tunškega glaslu. Tone, hvala ti za obsežno gradivo, ki si ga zapustil nam in našim zanamcem.

Srebrni jubilej izhajanja Tunškega glasua, obraza in odraza Tunjic

Tunjičani o sebi in svoji vasi

Letos mineva 25 let, odkar je izšla prva številka glasila krajanov KS Tunjice Tunški glas. To obletnico so Tunjičani (Tunčani) slovesno praznovali 6. septembra 2020. Pobudnik glasila je bil domačin Ivan Nograšek, dober poznavalec Tunjic in Tunjičanov, še danes vesten sodelavec in član uredniškega odbora ter edini, ki je veskozi sodeloval pri nastajanju vsakoletne številke. Prvi urednik je bil Valentin Zabavnik. Njegovo delo od leta 2010 nadaljuje Milena Erbežnik Klanšek. Glasilo, ki izhaja enkrat letno v nakladi 450 izvodov in ga vsa tunjiška gospodinjstva dobivajo brezplačno, je letos praznoval srebrni jubilej izhajanja in prav to je botrovalo pogovoru z vaškim kronistom in sedanjo odgovorno urednico.

Gospod Ivan, kaj vas je spodbudilo, da ste pritegnili rojake, sokrajane Tunjičane k izdajanju lastnega krajevnega glasila?

Takoj po izidu knjige *Tunjice* smo opazili, da v knjigi marsičesa nismo objavili, predvsem tistega zanimivega, kar se je v Tunjicah zgodilo v preteklosti. Tako se mi je porodila misel, da bi to lahko popravili, če bi imeli lokalni časopis. Tako smo še isto leto izdali prvo, skromno, črno-belo glasilo.

Kakšen načrt ste si kot pobudnik glasila zastavili na začetku, kako ste pridobivali sodelavce in kako ste omogočili, da je glasilo lahko izhajalo?

Sam sem se zavzemal, da bi se v našem Tunškem glasuu pisalo čim več o čim več področjih. Nagovorili smo gasilce, pevce, mladince in šolarje, da naj vsi pišejo in objavljajo o svojem delovanju. Za finančno pomoč smo prosili sponzorje, obrtnike in druge ljudi.

Odločili ste se, da bo Tunški glas izhajal enkrat letno, in sicer ob koncu leta.

Mislím, da je izid enkrat na leto dovolj. Zapišemo umrle, na novo rojene, pravkar poročene in še jubilate, ki so v tistem letu dosegli okrogli jubilej.

Kako so Tunjičani sprejemali lastno glasilo?

Tunjičani so naše glasilo lepo sprejeli. Največje veselje je to za tiste Tunjičane, ki živijo v Ameriki, Nemčiji in drugod po svetu. To glasilo jim ponuja vpogled v to, kaj se dogaja v njihovi rodni vasi. Posebej jih zanima, kdo od znancev se je za vedno poslovil.

O Tunjicah je bilo že veliko napisanega. Velik dogodek za vas, Tunjičane, je bila knjiga rojaka, profesorja Toneta Palčiča z naslovom *Tunjice*. Tej sta sledili dve knjigi sedanje glavne in odgovorne urednice Tunškega glasua Milene Erbežnik Klanšek z naslovom *Baročna lepota na Bukovem griču*. Prva izdaja je izšla leta 2012, ponatis – prenovljena in dopolnjena izdaja pa leta 2019. Za Tunjičane je to zelo pomembno delo.

Ponos Tunjic je najprej izjemna župnijska in romarska cerkev sv. Ane, starodavna znamenja, osnovna šola, spomenik najznamenitejšemu domačinu, umetnostnemu zgodovinarju in konservatorju prof. dr. Francetu Steletu in še veliko drugega. Tunjice so dale Sloveniji več pomembnih mož. Zelo pomembne so tudi družine z veliko otroki. Verne, zdrave, trdne in delavne družine,

kakršne danes potrebujeta Slovenija in svet.

Nekdaj je veljal pregovor *V Tun'ce po punce*. Kaj pa danes?

Pregovor *V Tun'ce po punce* zdaj le deloma drži, saj bi bilo danes potrebno tudi to, da bi kakšna tuja dekleta prišla po naše za ženitev godne fante.

O Tunjičanéh je krožila šala, da v žganje namočijo močerada. Ali je bilo res ali ne, vsekakor so Tunjice slovele po zelo kakovostnem sadju. Pripoved o tunških močeradih je izmišljotina, pravljica; mogoče je imela od nje kdaj korist le kakšna reklama. Da se v Tunjicah skuha dober »šnops«, pa je tako in tako znano.

Ali vas je prizadelo, ko so vam 16. januarja letos »vzeli« župnika in je župnija prešla v soupravo sosednje, večje župnije Kamnik z župnikom Lukom Demšarjem na čelu?

Naši predniki so si dolgo prizadevali, da bi naša podružnica, ki je nekdanj spadala pod župnijo Komenda, postala lokalija, po dolgem času pa tudi župnija. Zdaj smo zopet padli nazaj, daleč nazaj.

Petindvajset let krajevnega glasila, petnajst let ste sodelovali s prvím urednikom, sedaj pa s sedanjo urednico in drugimí člani uredniškega odbora. To je lepa doba, sodelovanje pri tem do danes pa je pohvalno dejanje. Kako gledate na vsa ta leta in kakšen razvoj je doživel Tunški glas od prve do zadnje številke? Kako ste udejanjali svoje védenje in znanje, čemu namenili glavno pozornost? Ste notranjo in zunanjo podobo glasila spreminjali?

Za to, da se je Tunški glas odebelil in obarval, ima prav gotovo zasluge dolgoletni urednik Valentin Zabavnik, da smo prišli do krajevnih – zgodovinskih podatkov, pa je pripomogel obisk pri nekdanjem komendskem župniku in zaslužnem dekanu Viktorijanu Demšarju, ki nam je z velikim navdušenjem nad tem, da nas to zanima, odprl knjige Petra Pavla Glavarja in tudi preve-del nam nerazumljive zapise.

Gospa Milena, kako je prišlo do tega, da ste leta 2010 za Valentinom Zabavnikom prevzeli »uredniške vajeti« Tunškega glasu? Vas je bilo strah – kajti ni lahko stopiti na čelo za tako uspešnim urednikom?

Leta 2010 sem bila izvoljena v Svet KS Tunjice. Moj predhodnik, Valentin Zabavnik, je delo odgovornega urednika prepustil novim članom Sveta. Člani smo iskali novega urednika. Po temeljitem premisleku sem se odločila, da to delo, čeprav ga nisem poznala in mi je bilo velik izziv, prevzamem. Strah je minil, ko sem se sestala s člani uredniškega odbora in spoznala, da so čudovita ekipa, ki mi bo v oporo in pomoč.

Kaj ste v glasilu obdržali in kaj dodali?

Kar so začrtali člani prejšnjega uredniškega odbora, se je nadaljevalo tudi pod mojim vodstvom. Zapisujemo zgodovino kraja, svoje prispevke vsako leto objavijo društva in šolarji, objavljamo potopise s potovanj in pohodov domačinov ter prispevke o različnih dogodkih, ki so se odvili čez leto. Prva novost je bila ta, da smo glasilo v celoti »obarvali«, povečali naklado in ga dali na spletni portal, tako da je dostopen tudi bralcem zunaj naše krajevne skupnosti. K pisanju smo povabili nove pisce in tako smo povečali število strani v glasilu. Sklenili smo, da poleg stalnih sodelavcev vsako leto napiše članek še novi pisec. Povabili smo na novo priseljene krajanje, naj napišejo, kako se počutijo v naši vasi. Razširili smo kroniko, dodali novorojenčke in poroke. Naredili smo Pregledno karto Tunjic, ki jo že tretje leto dopolnjujemo z etnološkimi pritklinami.

Se Tunjičani zavedajo, kako dragoceno je, da imajo svoje glasilo, da v njem je in bo za vedno zabeleženo vse tisto, kar je zelo pomembno za zgodovino kraja, vaščanov, njihovih navad in običajev, pa tudi sodobnega »utripa«, ki sčasoma že postaja zgodovina?

Večina Tunjičanov ima doma na policah vse številke Tunškega glasu, kar verjetno pomeni, da so ponosni nanj in da so veseli, da ga imamo.

Res pa je tudi to, da se zanj zelo zanimajo tisti, ki so se izselili iz Tunjic, svoje »korenine«, sorodnike in prijatelje pa imajo tu. Zato je glasilo na spletu velika prednost, saj ga tako lahko preberejo tudi tisti, ki ga ne dobijo v tiskani obliki.

Glasilo je vsestranski odraz kraja, zgolj ene vasi. Kako vam to uspeva?

Pregovor pravi: *Kjer je volja, je tudi pot.* Glasilo ima veliko soustvarjalcev: pisci, sponzorji, nosači, krajanje, uredniška ekipa ... Vsako leto pri nastajanju sodeluje najmanj sto domačinov. To je zelo veliko ljudi. Krajanje so ga vzeli za svojega že zaradi sodelovanja. To, da pri njem sodeluje in pomaga toliko ljudi, je bila vse od začetka moja tiha želja. Ko sodelujemo, postajamo še bolj povezani in močnejši, kar tudi v današnjem času veliko pomeni.

Kako pripravite letno številko?

Po novem letu se člani uredniškega odbora sestanemo, pregledamo zadnjo številko in se pogovorimo o novi. Rojevajo se ideje, kaj bi poleg tekočih dogodkov, ki se zgodijo čez leto, še popisali. Vendar samo ideja ni dovolj, treba je iti v akcijo, iskati in nagovoriti pisce. Po zbranih člankih se dela loti naša lektorica. Nato obiščemo sponzorje, ki nam pomagajo s »finančnim vložkom« za lektoriranje, oblikovanje in tisk. Po tisku povabimo nosače in s kosom na rami glasilo prinesemo v vsak dom v naši vasi. Ob veselih obrazih prejemnikov Tunškega glasu smo polni čustev tudi sami člani uredniškega odbora in s tem dejanjem tudi uspešno zaključimo svojo letno obvezo.

Da Tunški glas lahko izhaja, so zaslužni tako pisci in fotografi kot tudi sponzorji. Tiskanje tako lepo urejene, obsežne in vsebinsko bogate številke veliko stane. Kakšni so vaši načrti za prihodnost? To načrtujete za vsako številko, v kateri je izjemen razpon – od tunjiške prazgodovine, zgodovinskih najdb, objavljanja tega, kar še pomnijo Tunjičani, do njihovega odhajanja v svet, potovanja po tujih deželah, vračanja z novimi

izkušnjami domov, bogatenja vaščanov z doživetim. Torej: Tunjice gredo naprej, Tunški glas pa tudi. Res je. To, kar ste vprašali, je treba samo nadaljevati in glasilo bo izhajalo še naprej.

Zelo sem vam hvaležen za knjigo z naslovom *Baročna lepota na Bukovem griču*. Kaj vam osebno pomeni prelepa cerkev sv. Ane? V glasilu namenjate prostor tudi pomembnim dogodkom v njej in okoli nje. Tunjičani ste celo zaigrali igro o Petru Pavlu Glavarju, graditelju in velikem dobrotniku te cerkve. Kako se Tunjičani pripravljate na praznovanje 300. obletnice njegovega rojstva, ki bo 2. maja prihodnje leto?

Prelepa cerkev sv. Ane in njena okolica je zame prostor miru, harmonije in prijetnega blagostanja za telo in duha. Menim, da me pri tem podpirajo tudi ostali člani uredniškega odbora in da je vse, kar je v naši skupnosti, del nas. To smo mi in vredno je, da se to zapiše tudi v naše glasilo. Tako so zabeleženi tudi pomembni dogodki, ki se dogajajo v naši prelepi cerkvi in njeni okolici.

Leta 2006 so igralci KD dr. Francea Steleta pod vodstvom Ane Stele v igri uprizorili življenje Petra Pavla Glavarja. Igra je privabila množico obiskovalcev. Peter Pavel Glavar je za nas, Tunjičane, zelo pomemben, saj je prav on zgradil naš biser na Bukovem griču. Glede praznovanja 300. obletnice njegovega rojstva pa nam je trenutna situacija postavila svoja pravila in ustavila vse dejavnosti.

Praznovali ste že letos, 6. septembra, ko ste se slovesno spomnili 25. obletnice izida prve številke Tunškega glasu. Praznovanje je pomembno, saj je zahvala in hvaležnost obenem. Ali vas za vaše odgovorno delo pri urejanju Tunškega glasu in drugih dejavnostih v Tunjicah kdaj kdo pohvali ali pa je tako, kot je običajno pri Slovencih: pohvale ni, če je kaj narobe, pa je takoj kritika?

Ljudje nas pohvalijo, saj so zares ponosni na to, da imamo svoje glasilo. Všeč jim je tudi, če se kaj naredi

za kraj in domačine. Tudi kritika je bila že izrečena, vendar se iz vsake kritike potegne vedno kaj dobrega.

Kaj je še ostalo nezapisanega iz zgodovine Tunjic?

Težko rečem kaj, vem pa, da veliko. Ker sem po duši raziskovalka in me zgodovina zelo zanima, se mi postavlja veliko vprašanj, na katere pa žal ne dobim odgovorov. Domačini, ki bi nanje verjetno lahko odgovorili, so se že poslovili od nas. Zato sem še toliko bolj hvaležna, da imamo v naši sredi vaškega kronista Ivana Nograška. Vsi si želimo, da bi ga še dolgo imeli. Veliko sodelujemo tudi z ljubiteljskim zgodovinarjem Simonom Prosenom, etnologinjo dr. Marijo Klobčar, s slovenskim umetnostnim zgodovinarjem dr. Ferdinandom Šerbeljem in drugimi, ki pomagajo pri odkrivanju zgodovine Tunjic.

Komu dajete prednost – staremu ali novemu?

Zelo dobro je poznati svojo zgodovino, svoje korenine. Če tega ne poznamo, potem se težko znajdemo v novem, sedanjem času.

Ali se boste še bolj usmerili k pisanju o zadevah in dogodkih v te-

kočem letu, bo Tunški glas predvsem »letna kronika« kraja?

Dokler bomo imeli v naši sredi vaškega kronista Ivana Nograška, ki je »tunški leksikon«, bomo poleg tekočih zadev zapisovali tudi zgodovino našega kraja. Želim si, da bi bil še dolgo med nami. Tega si želim tudi za druge člane: da še naprej dobro sodelujemo, ponosni in v zanosu, kot smo doslej.

Kaj vam pomeni, ko vsako leto, celo s košem, s sodelavci prinašate Tunški glas v domove sovaščanov? Ali vam kdo da v koš tudi kakšno »domačo dobroto«, prostovoljni prispevek, besedo zahvale? Ali kaj značilno tunjiškega?

Težko je opisati srečo, ki jo čutim tisti dan. Ne da se je skriti in zato verjamem, da jo ljudje vidijo. Po naporih mesecih bremena odpadejo. Zadovoljstvo je še toliko večje, ko vidim nasmejane obraze drugih nosačev in krajanov, ki nestrpno pričakujejo glasilo. Naši koši in »ruzaki« niso nikoli prazni – mi damo časopis, domačini pa koše in nahrbtnike polnijo s podarjenimi dobrotami; v zahvalo, podporo in za nadaljnje delo radi primaknejo prostovoljni prispevek, na poti pa naš tudi pogostijo, da ne omagamo. ☺ Čutim, da je takrat

vsak vaščan zadovoljen, saj jim prinesemo lepo in bogato darilo za božično-novoletne praznike. Vsakemu glasilu je vedno priložena tudi voščilnica. Letos je namesto voščilnice nekaj posebnega, drugačnega; za to idejo je zaslužen Jože Ramuta, za kar se najlepše zahvaljujem. Zahvala, prijaznost, lepo voščilo, nasmeh na obrazu ... to je naše – tunško.

Na koncu se vam kot župljan sosednje, komendske župnije, v katero ste nekdanj spadal tudi vi, Tunjičani, zahvaljujem, da ste me povabili k vodenju tega pogovora, predvsem pa za ohranjanje dobrih vezi med vami, Tunjičani, in nami, Komendčani. Čestitam vam ob srebrnem jubileju izhajanja vaškega glasila. Njegova prava vrednost se bo pokazala šele čez desetletja, stoletja. Vam in uredniškemu odboru želim, da ga še naprej uspešno urejate in pripravljate in da trdno držite skupaj, da ohranjate, kar ste dragocenega prejeli od prednikov, temu pa dodajate svoj prispevek. Potem bodo Tunjice resnično živele za tisto, kar danes marsikje umira, dihale bodo s tem in se napajale, saj se imajo iz česa.

Pogovarjal se je Jožef Pavlič

Od vrat do vrat s košem in nahrbtniki na rami že 25 let

Pisalo se je leto 1995. Bil je praznični december. Dišalo je po snegu in mrazu. Tunjičani so se že skrbno pripravljali na bližajoče se božično-novoletne praznike. V krušnih pečeh so gospodinje pekle dobrote. V hišah je dišalo po poticah, nama-zanih z domačimi orehi. Vsi so bili že praznično razpoloženi. Le malo-kdo pa je vedel, da bo to leto za vso vas nekaj posebnega, pomembnega in drugačnega. Vsaka hiša v vasi je za darilo dobila prvo številko domačega glasila – Tunški glas.

Vaški kronist Ivan Nograšek je bil zelo ponosen, ko je v rokah držal

prvo številko. Uresničila se mu je velika želja, zamisel, pobuda, ki je obrodila lep in dober sad. Prav tako so bili veseli drugi člani uredniškega odbora. Ko so vaščani prejeli prvo številko, so nanjo odgovorili zelo pozitivno. Prvi številki je sledila druga, tretja, četrta ... vsako leto pred božično-novoletnimi prazniki, do danes.

Tunjičani se že 25 let veselijo vsake nove številke svojega glasila. Pozorno jo preberejo in se ob tem spominjajo preteklih dogodkov. Letos je njihovo pričakovanje še večje, saj nas je trenutna zdravstvena situaci-

ja, povezana z epidemijo nalezljive bolezni covid-19, prikrajšala za medsebojna druženja, srečanja in prijetne pogovore. Ta negotovi čas nam je resnični pokazatelj tega, kako pomembno je, da ostanemo med seboj povezani. Naj letošnja številka s svojim prihodom v vsako hišo trdno poveže vse prebivalce Tunjic z besedo, fotografijo in dobrimi željami.

Vsakoletno darilo vaščanom je poleg glasila tudi novoletna voščilnica. Tudi letos ste jo dobili, vendar drugačno, prav posebno. Zanj je zaslužen naš prijatelj Jože Ramuta. Storže je na uredništvo Tunškega glasu pripeljal kar iz Savudrije. Hvala, Jože, za odlično idejo in svojvrsten spominek! Naj vam bosta tako glasilo kot voščilnica izraz topline, sonca, sreče, lepih misli in neskončnih uresničenih prijetnih želja za leto 2021!

Milena Erbežnik Klanšek

Ana Stele – dolgoletna kulturna organizatorka, humanitarna delavka

Ana Stele, dolgoletna predsednica Društva dr. Franceta Steleta in glavni steber vsega dela, organizatorka iger na prostem pod cerkvijo sv. Ane v Tunjicah, vsakoletnega miklavževanja in drugih prireditev se je odločila, da preda vodenje Kulturnega društva dr. Franceta Steleta v mlade roke Boštjana Jelovčana.

Pri odločitvi je upoštevala zlasti to, da bo morala več energije in časa posvetiti družini in svojemu zdravju. Ona pač ne zna delati nič polovičarsko. Celotno organizacijo prireditev je zmeraj držala v svojih rokah. Tako pa zdaj ni več mogoče. Prav je, da se kulturnemu delu za mlade posvetijo mlajši – z novo energijo in idejami. Prav je, da se dolžnosti in veselje do ustvarjanja prepustijo mladim takrat, ko je delovanje uspešno oziroma njegova kvaliteta raste.

Ana Stele je bila predsednica Kulturnega društva dr. Franceta Steleta od ustanovitve v novembru leta 2004, kulturni zanesenjaki pa

so pod njenim vodstvom delovali že veliko prej. Vse se je začelo z miklavževanjem leta 1988. Najprej je bilo v Domu kulture, dve leti kasneje je bilo preneseno na Glavni trg in kasneje, leta 1996, na pobočje Malega gradu. Tam je potekalo tudi leta 2019. Kamniške noveletne prireditve so se vsako leto začele z miklavževanjem, na katerem so otroci zaigrali krajšo igro, z nastopom angelov, parkljev, Miklavža in ognjemetom. Miklavževa skupina je nastopala tudi po krajevnih skupnostih (Tunjice, Šmartno, Vranja Peč, Mekinje, Tuhinj, Laze in drugod), za nekatere delovne kolektive in za kupce v Mercatorjevih poslovalnicah.

Na stojnicah na Glavnem trgu so bila obiskovalcem na voljo tradicionalna Miklavževa darila: suho sadje, pecivo, palice, ovite v živobarven papir. S čajem in kuhanim vinom so bili postreženi mladi in starejši obiskovalci. V nekaj letih je miklavževanje preraslo v eno najlepših tovrstnih prireditev v Sloveniji. Društvo je obudilo še druge stare običaje, npr. božička, trikraljjevske koledovanje, pustovanje, kresovanje, pripravljalo je spominske prireditve, sodelovalo pri humanitarnih akcijah in prireditvah.

Od leta 2006 je Kulturno društvo dr. Franceta Steleta na pobočju pod tunjiško cerkvijo uprizorilo več iger: ob 240-letnici blagoslovitve cerkve sv. Ane v Tunjicah o življenju in delu Petra Pavla Glavarja, ki jo je po različnih virih napisal Franc Juvan, delo Kamničana Antona Medveda *Stari in mladi*, ljudski igri Cvetka Golarja *Vdova Rošlinka* in *Dekle z rožmarinom*, dramatisirano povest Josipa Jurčiča *Sosedov sin*, veseloigro Josipa Štolbe *Stari grehi*. Zaradi vsakoletnih problemov z

vremenom se je društvo odločilo, da igranje na prostem opusti.

Ana Stele je s svojo igralsko skupino večkrat sodelovala s krajšimi prizori na različnih prireditvah drugih organizatorjev, zlasti Mladinskega centra, npr. na bučariadi in maškardi, na prireditvi Rdeči noski, na proslavi 35-letnice smrti in 20-letnice postavitve spomenika tunjiškemu rojaku umetnostnemu zgodovinarju dr. Francetu Steletu, na proslavi ob 40-letnici nove tunjiške šole, 110-letnici Društva skupne pomoči Tunjice in drugod.

Ana Stele je znala pritegniti prave sodelavce: igralce, režiserje, pisce besedil, oblikovalce in postavljavce scene, gasilce, varnostnike, prevoznike igralske ekipe, podeželske žene, ki spečejo pecivo, in še marsikoga drugega.

Večino uprizoritev in miklavževanj sta režirala Dominik Krt in v zadnjih letih Andreja Humar Gruden.

O pomembnosti in uspešnosti opravljenega dela pričajo srebrna občinska priznanja članom Kulturnega društva dr. Franceta Steleta, ki so jih prejeli: leta 2009 Ana Stele, 2018 Antonija Golob in 2019 Justin Klanšek.

V priznanju Ani Stele je bilo zapisano: *Ana Stele je humanitarna delavka in amaterska kulturna delavka v najbolj plemenitem pomenu teh pomenovanj.*

Marjeta Humar
Matjaž Sedušak 📷

Uspehi avtokrosistov

AMK Tunjice, ki ga že od samega začetka vodi Srečo Koželj, že nekaj let uspešno krmari. Društvo ima podporne člane, z leti pa vedno več tekmovalcev, ki dobro poznajo adrenalin in vonj bencina.

Tisti, ki so bili na začetku delovanja kluba bolj aktivni, so iz različnih vzrokov začasno pospravili dirkalnike in še čakajo na morebitno vrnitev; pri tem mislimo predvsem na Bojana Osredkarja, ki ga v njegovi garaži čaka novi buggy.

V klubu so naslednji tekmovalci: Marcel Grgič iz Komende, Janez Zgonec iz Mlake pri Komendi, Bojan Osredkar iz Nasovč pri Komendi, Matej Lavrič iz Podgorja pri Kamniku, Metod Knez iz Izlak, lani pa sta se pridružila še Silvo Jeras iz Bistričice in Matic Dimič iz Trbovelj.

Pravila in strogi sodniki, ki jih postavlja FIA, Mednarodna avtomobilistična zveza s sedežem v Franciji, se vsako leto spreminjajo; iz leta v leto pa je vedno večja in močnejša tudi moč in hitrost dirkalnikov, zato so potrebne pravilne predelave.

Društvo se lahko pohvali z uspehi tekmovalcev na domači in tuji sceni ter s klubskim pokalom za prvo mesto.

Matej Lavrič je s svojim sanjskim avtom, modrim Subarujem impreco, odpeljal nekaj dirk za državno in mednarodno oziroma kot rečemo – consko prvenstvo.

Matej Lavrič

Kot pravi sam, so se mu uresničile sanje, saj je kot otrok hodil z očetom na dirke v Tunjice in občudoval vse, kar je na štirih kolesih, zdaj pa s svojim prevračanjem on poskrbi za hitrejši utrip srca.

Dosežki v preteklem letu:

Državno prvenstvo		
SREDNJE EU CONA DPI	RIBNIK HRVAŠKA	2. MESTO
CZE	RIBNIK HRVAŠKA	5. MESTO
Državno prvenstvo	GAMBETIČI HRVAŠKA	2. MESTO
Državno prvenstvo	KAPS MORAVČE	2. MESTO

Metod Knez je s svojim rdeče-belim predelanim Mitsubishijem Lancer Evo 6 svoje sposobnosti prav tako pokazal na državni in conski ravni, v prejšnjih letih pa je odpeljal nekaj evropskih dirk.

Metod Knez

Dosežki v preteklem letu:

Državno prvenstvo		
SREDNJE EU CONA DP	RIBNIK HRVAŠKA	1. MESTO
CZE	RIBNIK HRVAŠKA	3. MESTO
Državno prvenstvo	GAMBETIČI HRVAŠKA	1. MESTO
EU CONA	SRPSKI MILETIČ	2. MESTO
EU CONA	DOMSOD MADŽARSKA	2. MESTO
EU CONA	LIVORNO ITALIJA	4. MESTO
EU CONA	DORGOV DUBINY SLOVAŠKA	2. MESTO
Državno prvenstvo	KAPS MORAVČE	3. MESTO

Marcel Grgič z buggyem belo-modre-rdeče barve kot prvi dirkač kluba že vrsto let uspešno zastopa slovenske barve v najmočnejši in najštevilnejši diviziji super buggy. Za volanom drži Audiya s 4.0 l motorjem. Poleg državnih in conskih dirk se redno udeležuje tudi evropskih dirk in je kategorizirani športnik. Dosežek ob zaključku tekmovalne sezone je odvisen od števila udeležb na dirki in pa seveda od sreče. V preteklem letu je obeležil nekaj lepih življenjskih dogodkov, zato je nekatere evropske dirke izpustil, kadar sta bili dve dirki istočasno, pa se je odločil za dirko večjega obsega.

Dosežki v preteklem letu:

FIA European Championship	SELLOW NEMČIJA	16. MESTO
FIA European Championship	CUNEWALDE NEMČIJA	14. MESTO
FIA European Championship	NOVA PAKA ČEŠKA	12. MESTO
FIA European Championship	PREROV ČEŠKA	21. MESTO
Državno prvenstvo	RIBNIK HRVAŠKA	1. MESTO
Državno prvenstvo	GAMBETIČI HRVAŠKA	4. MESTO
Državno prvenstvo	KAPS MORAVČE	6. MESTO

Med 50 dobitniki točk za evropsko prvenstvo je osvojil 26. mesto, letos pa si je na conskem Češkem prvenstvu privozil 12. mesto.

Marcel Grgič

AMK Tunjice je dobil pokal za 1. mesto v generalni razvrstitvi društev. VSEM ČESTITAMO!

Tekmovalci se skupaj s prijatelji trudijo, da bi pripravili svoj dirkalnik za naslednjo sezono, za kar pa je potrebno veliko znanja, odrekanja in finančnih sredstev.

Hvala društvu, sponzorjem, prijateljem in navijačem za pomoč, ki je vedno dobrodošla.

Letošnjo sezono je zaznamovala največkrat povedana beseda covid-19. Življenje se nam je v nekaj mesecih spremenilo. Lahko si pomagamo s strpnostjo, prijaznostjo in s čutom za sočloveka, predvsem pa da ostanemo zdravi.

Skupinska slika zmagovalcev

Naj leto, ki prihaja, prinese nove odločitve in uspehe.

Srečno!

Tatjana Grgič

PGD Tunjice v letu 2020

Gasilci in gasilke predstavljamo temeljni steber sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Tudi zaradi nas je Slovenija boljša in varnejša. Prostovoljni operativni gasilci sestavljamo daleč največji nabor reševalcev, pripravljenih na ukrepanje in reševanje ob najrazličnejših naravnih in drugih nesrečah.

Z množico zastavljenih ciljev, načrtovanimi deli in nalogami smo

spodbudno vstopili v leto 2020. Na začetku leta, 23. januarja, smo v prostorih našega društva 15 domačim članom in članom PGD Kamniška Bistrica podelili čin gasilec pripravnik. V januarju in februarju smo se udeležili občnih zborov na Homcu in Šenturški Gori. Načrtovali smo, da bo občni zbor PGD Tunjice 14. marca, tik pred zdajci pa smo ga bili primorani odpovedati oziroma prestaviti. Polni opti-

mizma smo upali, da se bo stanje novodobne bolezni umirilo in nam omogočilo izpeljavo občnega zbora, a žal ni bilo tako; zato se je upravni odbor društva odločil, da letošnji občni zbor dokončno odpovemo. Nadzorni odbor društva je skladno s statutom pregledal in potrdil vsa poročila. Bolezen pa jo je zagodla tudi skupščini GZ Kamnik, tako da je bila ta namesto v aprilu izpeljana 11. septembra v Motniku.

Društva smo (so) se morala odpovedati velikemu številu aktivnosti, prireditev,

V tem času smo se gasilci smelo in veselo izobraževali – en gasilec je uspešno opravil tečaj za predavatelja, eden za nosilca IDA, trije člani pa so opravili obnovitveni tečaj IDA. Dve članici sta jeseni začeli s tečajem za operativnega gasilca.

Dela pa kljub vsemu ni zmanjkalo. Skladno z omejitvami in vsemi priporočili NIJZ smo v spomladanskih mesecih dokončevali notranjost stare garaže. Pomagali smo na intervenciji v Šmarci, posredovali pa smo pri po-

žaru dimnika, poleti pa smo pomagali pri sanaciji po neurju v Domžalah.

Sodelovanje s krajem je ključno za razvoj in vzdrževanje sistema varstva pred nesrečami; tako je PGD Tunjice sodelovalo z drugimi krajevnimi društvi – s sadjarskim društvom, Društvom Tunški glas in drugimi.

Z gasilskim pozdravom *Na pomoč*

Darja Slana
predsednica PGD Tunjice

slovesnosti in tudi veselic; nismo se mogli udeležiti Florjanove maše, vsakoletno gasilsko tekmovanje pa je bilo dvakrat prestavljeno in na koncu odpovedano. Prav tako je zaradi čudnih razmer tudi prvomajska budnica potekala precej drugače: na pobudo Mestne godbe Kamnik smo koračnice s pomočjo gasilskih vozil predvajali kar gasilci sami in namesto tradicionalne godbene budnice smo se praznično vozili po Tunjicah.

Prostovoljno gasilsko društvo Tunjice vsem članom in krajanom Krajevne skupnosti Tunjice želi vesel božič in srečno, predvsem pa varno novo leto 2021.

Na pomoč!

In memoriam

Drugega oktobra nas je nepričakovano zapustil operativni član in podpredsednik PGD Tunjice David Nograšek. Bil je dejaven gasilec, brez katerega tunjiški gasilci ne bi zmogli biti to, kar so. Bil je človek, ki ga je bilo mogoče vedno poklicati in se nanj tudi zanesti.

V želji po pomoči krajanom je leta 2007 postal gasilec in se pri

svojem delu nenehno izpopolnjeval. Opravil je osnovni in nadaljevalni tečaj za gasilca, tečaj za strojnika in tečaj za delo z motorno žago. V desetih letih je na intervencijah kot operativni gasilec velikokrat nesebično priskočil na pomoč, poleg tega pa je kot glavni društveni voznik skrbel za gasilsko vozilo in prav zaradi tega izvozi potekajo složno in nemoteno. Člani so mu leta 2018 zaupali pomembno vlogo podpredsednika društva, ki jo je uspešno opravljal.

Za društvo je žrtvoval mnogo prostovoljnih ur, pa naj si bo to z delom ali pri različnih drugih dejavnostih. Nikoli mu ni bilo težko priskočiti na pomoč. Tudi po njegovi zaslugi imata novi del gasilskega doma in obnovljena stara garaža današnjo podobo; poskrbel je tudi za alarmni sistem da nam nepridipravi ne

delajo škode. Bil je član tekmovalne skupine članov A. Svoje znanje je bil pripravljen deliti s sotekmovalci in ostalimi člani, med katere je z mirnostjo in vztrajnostjo prinašal veliko pozitivne energije.

Za svoje delo si je več kot zaslužil dve priznanji Gasilske zveze Kamnik – prvo je prejel leta 2012, drugo leta 2019, letos pa bi prejel priznanje za desetletno delo v operativi. Kljub obilici družinskih in službenih obveznosti je vedno našel čas tudi za hribe, zase in za svojo dušo. Užival je v prostranostih gora, kjer se je sprostil.

David, za teboj ostaja vrzel, ki se ne bo dala zapolniti in ki bo govorila o izgubi zaupanja vrednega in verodostojnega človeka.

Odprta vrata kmetij

Odprta vrata kmetij je naziv projekta (programa razvoja podeželja Republike Slovenije, 2014–2020), v katerem je sodelovalo tudi naše Sadjarsko-vrtnarsko društvo Tunjice. V dvoletnem projektu so sodelovali štiri LAS-i (lokalne akcijske skupine) z območja osrednje in zahodne Slovenije. Bistvo projekta je bila sadna veriga – pridelava in predelava sadja ter senena veriga – pridelava in predelava mleka.

Naše društvo je predstavilo program Od pečke do sadike. Izdelali smo učne programe za malčke v vrtcu, učence osnovne šole, dijake srednjih šol, ljudi s prilagojenim programom, kmečke ženske, upokoјence, turiste in individualne mentorske programe za posamezne kmetije. Prvo fazo smo zaključili lani in je obsegala predvsem izdelavo elaboratov, programov za ciljne skupine in usklajevalnih sestankov na celotnih območjih od Litije do Škofje Loke, letošnje in del lanskega leta pa je bil namenjen izvedbi celotnega programa.

Sadovnjak na Prevali je dejansko postal nekakšna mala šola, učitelji pa smo člani društva, ki smo povčini samouki, a smo z znanjem, pridobljenim v 23 letih, z lahkoto poučevali vse vedoželjne obiskovalce. To je še dokaz več, kaj pomenijo izkušnje. Tukaj bi lahko uporabili slovenski pregovor *Teorija brez prakse je kakor ciza brez akse*.

Sledile so predstavitve za javnost. Predstavitve v Javnem zavodu Mekinjski samostan so se poleg članov našega društva udeležili še: kmetija

Pri Ropetu iz Volčjega Potoka, kmetija Matevžuc iz Hruševke, etnolog dr. Janez Bogataj in Kmetijski zavod Ljubljana. Program je povezovala Damjana Peternelj iz Gorenje vasi. V polni dvorani je bil med občinstvom tudi Drago Bulc, najbolj prepoznaven slovenski turistični novinar, ki nam je, tako kot Janez Bogataj, povedal obilo primerov dobre prakse, ki jih uspešno izvajajo po svetu in ki so temelj dobrega kmetijstva. Podobne javne predstavitve so se v naslednjih tednih odvijale še v Radovljici, Škofji Loki in Cerknem; vsekakor so to zanimivi in poučni dogodki, ki pa so jih v drugih evropskih državah že davno prerasli in kjer imajo popolnoma drugačen odnos do kmeta in njegovega dela.

V suhih dneh, takoj po novem letu, smo začeli z deli v Javnem zavodu Mekinjski samostan. Dogovorili smo se za nekajletno sodelovanje pri obnovi sadnega vrta znotraj obzidja. Imeli smo dve celodnevni akciji. Pri delu smo si pomagali tudi z bagrom, brez katerega ne bi mogli veliko narediti. Po tem »čiščenju« in pripravi terena za zasaditev smo v spomladanskem delu lahko posadili 16 interspecifičnih sort namiznega grozdja. Pripravili smo tudi prikaz obrezovanja sadnega drevja, ki je bil dobro obiskan in je pred predavatelja dr. Jana Bizjaka, našega člana, privabil 150 poslušalcev.

Na občnem zboru Zveze sadjarskih društev Slovenije, ki je letos potekal na Kmetijski šoli Grm in biotehniški gimnaziji v Novem mestu, smo ocenili delo društev in opozorili

na zanemarljivo majhno financiranje Zveze s strani države. Prisoten je bil tudi minister za kmetijstvo, dr. Jože Podgoršek, ki se zaveda pomena in truda, ki ga v svoje delo vlagajo društva po Sloveniji. Gostitelj srečanja je bil Tone Hrovat, direktor zavoda Grm Novo mesto - center biotehnike in turizma, ki je predlagal veliko možnosti za aktivno kmetijstvo v Sloveniji.

Teden, ki je pred nami, bo v znamenju zaključevanja starih projektov, oddali bomo poročila in zaključevali priprave na nove projekte. V te nove projekte nas kot partnerje vabi Občina Dol pri Ljubljani, ki ima dobre pogoje za to, da to izvede skupaj z drugimi društvi, saj je pridobila atraktivno kmetijsko površino.

Nič še nismo omenili dela v sadovnjaku na Prevali. Košnja, okopavanje, cepljenje in sajenje so standardna opravila. Največ ur v tem sadovnjaku opravi Joži, ki od aprila do oktobra enkrat tedensko v sprednjem delu pokosi travo. Hvala, Joži! Postavili smo tudi majhno hišico z dimenzijami 3 m x 2,5 m, ki bo namenjena zavetju pred nenadnim dežjem in obenem lovilc vode; te nam drastično primanjkuje, in to posebno takrat, ko jo najbolj potrebujemo. Letos smo jo skoraj cel mesec dvakrat na dan po 100 litrov vozili 2,5 kilometra daleč. Narava nas je letos bogato nagradila s sadjem in upam, da bo tako milostljiva tudi z zdravjem.

Prejšnji mesec smo se na ljubljanskih Žalah poslovili od našega dolgoletnega člana, gospoda Tugomirja Najdiča, ki je svoje življenjsko poslanstvo dosegel s postavitvijo največje zbirke namiznega grozdja v Evropi – s spoštljivim znanjem in neutrudnim delom je negoval 340 odpornih sort. V vseh ozirih je bil častitljiv človek. Bil je dober učitelj in prijatelj.

Vsem skupaj v imenu Sadjarsko-vrtnarskega društva Tunjice želim mirne božično-novoletne praznike s pripisom: ostanite zdravi.

Valentin Zabavnik

Na eni od številnih delavnic projekta Odprta vrata kmetij

Ohranitev zeleno-modrega bogastva – poslanstvo in odgovornost vsakega posameznika

Živimo v lepi deželi na čudovitem planetu. Predniki so nam zapustili čisto vodo, veliko gozdov in veliko rodovitne zemlje. Vse to so ohranili s spoštljivim odnosom in vsakodnevno hvaležnostjo do zemlje in narave. Bolj malo so govorili, mnogo pa so povedali in sporočili z dejanji. Skromnost, poštenost in medsebojna pomoč so bile del njihovega vsakdanjika, hvaležnost za vsak košček večkrat težko pridelanega kruha pa navada in stalnica. Stik z zemljo in naravo je bil že v rani mladosti obveza in nuja, obenem pa najlepša popotnica za razvoj vrednot, spoštljivega odnosa in hvaležnosti. Vse to se dandanes v prisotnosti polnih polic v trgovinah, navidezne neomejenosti in obilja dobrin večkrat povsem izgubi in šele klic boleznin in naravnih nesreč nas opomni na to, da je v našem načinu življenja treba nekaj spremeniti.

V zadnjih stoletjih in desetletjih smo močno napredovali v razvoju, znanosti in tehnologiji. A kaj, ko smo istočasno nazadovali v povezanosti, prisotnosti, odnosih in empatiji. Večina nas več časa kot v realnem, preživi v nerealnem digitalnem svetu, ob tem pa se ne zavedamo tihega pridobivanja zasvojenosti, ki nastaja ob prepogosti uporabi.

Narava - naš največji učitelj

Opazovanje narave in preživljanje časa v njej, pa naj si bo to na vrtu, med sprehodom v gozdu, gorah ali ob morju, je najboljši način umirjanja, sproščanja in povezovanja s samim seboj. V naravi so stvari zelo preproste in enostavne, ni pohlepa, egoizma, obsodb in kljubovanja; rdeča nit je stalno prilagajanje, ki nenehno vzpostavlja in ohranja ravnovesje. Narava je lahko najboljši in najlepši vzor in naša najboljša in največja učiteljica in če ji znamo prisluhneti, je in tudi bo naša modra rešiteljica; podnebne spremembe

in njihove negativne posledice so le njen opozorilni klic s prošnjo po bolj prijaznem in spoštljivem odnosu do nje.

Naštevamo in sprejemamo vrsto ukrepov, ki bodo zaščitili naravo in naš planet, edina zaščita, ki jo Zemlja zares potrebuje, pa je zaščita pred našo nezavednostjo in neodgovornostjo. Odgovornost pogosto prelagamo na elito voditeljev in s kopico osebnih izgovorov pričakujemo prihod tujih rešiteljev. V resnici pa smo edini rešitelji mi sami, vsak posameznik, predvsem pa odgovorni in zavedni ljudje, povezani skupaj.

Množice novih trgovskih centrov ne bo, če jih ne bomo obiskovali. Ekološki, biodinamični, sonaravni pridelovalci bodo ohranjali zdravo rodovitno zemljo, če bomo pri njih čim več kupovali. Čista jezera, reke, cvetoče travnike, sadovnjake, njive in polja bomo ohranili, če se bomo vsakodnevno skupaj zanje trudili z dejanji. V Sloveniji zaenkrat še vse

našteto imamo, a z današnjim množičnim potrošniškim odnosom se nam lahko zgodi, da bomo marsikaj od tega v prihodnosti lahko občudovali le še na omejenih območjih, v parkih ali še huje, na fotografijah.

Zavedanje in spoštljiv odnos – temelja pozitivnih sprememb

Bolj kot razvoj ljudje in Zemlja potrebujemo vlaganje v ohranitev in to ne le zeleno-modrega bogastva, ampak tudi ključnih življenjskih vrednot, na katere smo v hitrem tempu življenja in obilja malce pozabili. Začeti je treba že zelo zgodaj, v rani mladosti, saj se spoštljiv odnos in hvaležnost razvijata in krepita z leti.

Šola in šolske aktivnosti, namenjene spoznavanju narave, lahko pri tem veliko pomagajo, a razumevanja in spoštljivega odnosa do narave ne moreš razviti v šolskih klopih in v nekaj urah izleta v naravi, osvojiš ju lahko le z vsakodnevnim stikom s prstjo, rastlinami in živalmi. Sam sem imel to srečo, da sem lahko od-

Lastna pridelava je najboljša popotnica za razvijanje spoštljivega odnosa in hvaležnosti do narave in čudovitega planeta, na katerem imamo privilegij živeti

raščal na kmetiji, kjer je ljubezen do zemlje v vsakodnevni družbi živali predvsem pa rastlin skozi pridelavo lastne hrane rasla skozi moje celotno otroštvo in raste še sedaj. Zato, dragi starši, omogočite svojim otrokom stik s prstjo, vključite jih v pridelavo zdrave hrane na svojih vrtovih, razvijajte hvaležen odnos z njimi že v rani mladosti. Sadove svojega dela boste uživali še dolgo, vse do svoje pozne starosti.

Pol metra prsti v povprečju nastaja 10.000 let, ljudje pa tisočletni trud narave v nekaj urah spremenimo v asfalt in beton, čeprav bi z vlaganjem malce več finančnih sredstev traso ceste ali postavitev trgovskih centrov in industrijskih con lahko postavili na plitvi, manj rodovitni zemlji. Noben trgovski center, nobena nova cestna povezava, nobena trgovina z bio in zdravo hrano, no-

beno bivanjsko naselje in nobena industrijska cona, vse to nam ne bo pomenilo nič, če bomo nekoč v prihodnosti prehransko večinoma odvisni od drugih držav, ker svojo čudovito rodovitno kmetijsko zemljo namesto za njive, sadovnjake, polja in travnike namenjamo različnim »izboljšavam«, ki naše življenje navidezno delajo še prijetnejše ... ali kot se je lepo izrazil Hubert Reeves: *Včasih je res težko razumeti, da častimo nevidnega Boga in obenem uničujemo vidno naravo, ob tem pa se ne zavedamo, da je narava tisti nevidni Bog, ki ga častimo.*

Naš odnos do Zemlje predstavlja zrcalo naše prihodnosti. Priznati si moramo, da živimo od sadov dela in prizadevanja naših prednikov, ki so nam zapustili rodovitno, dobro ohranjeno in lepo zeleno-modro deželo, naša preizkušnja, predvsem

odgovornost pa je, da zeleno-modro bogastvo ohranjeno in živo predamo tudi rodovom, ki prihajajo za nami. Zato na tem mestu velika zahvala vsem, ki si že danes vsakodnevno prizadevate in se trudite za ohranjanje naše čudovite dežele.

Skrb za zdravo hrano, vodo, zrak in zemljo je in bo temelj naše bodočnosti, ki jo oblikujejo naša vsakodnevna dejanja. Naj bodo ta dejanja zavestno usmerjena k ohranjanju okolja in planeta, na katerem imamo privilegij živeti. Njegova ohranitev ni le človeški izziv, ampak tudi poslanstvo in odgovornost vsakega posameznika, ki mu Zemlja nesebično nudi svoj dom. Resnično verjamem, da nam bo dolgoročno gledano to skupaj tudi uspelo.

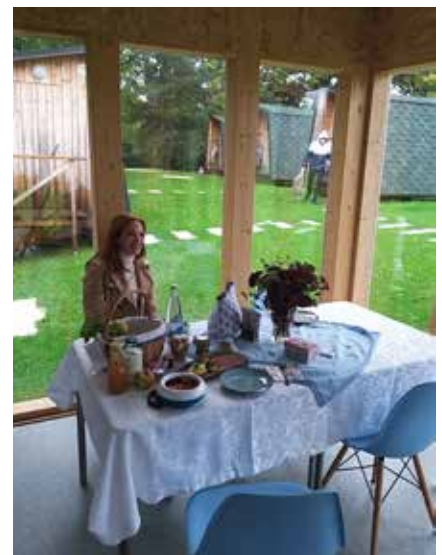
**Dr. Jan Bizjak, uni. dipl. inž. agr.
Infrastruktura Bled d. o. o.**

Glamping Zdravilni gaj

Leto se je začelo z nepredvidljivo situacijo in zaprtjem vseh naših dejavnosti, zato sem hvaležna državi za turistične bone, ki so jih Slovenci pridno izkoristili tudi v našem glampingu. Ljudje so navdušeni nad mirom, gostoljubjem in prijaznostjo, ki so jo deležni pri nas. Boni so prinesli mnogo pozitivnega, saj smo tako lahko odkrivali, koliko dobre ponudbe premore Slovenija. Tako bo tudi v prihodnosti vsak državljan večkrat obiskal kak še skrit kotiček Slovenije in ugotovil, da ima vse na dlani.

Tudi Mojca Mavec je z Oddajo na lepše našla odlično lokacijo za razvajanje in sprostitvev.

**Katja Jelovčan
Boštjan Jelovčan** 📷

Vox Annae v letu 2020

Letošnje leto se je začelo tako optimistično: pevke in zborovodja so bili še vedno pod vtisom srebra in zlata s tekmovanj ob koncu preteklega leta, načrti za novo leto so bili obetavno eksotični.

Potem pa so se stvari iz poznane normalnosti počasi postavile na glavo. Že v negotovem vzdušju se je v tem, prestopnem letu prav 29. februarja odvila še 41. revija odraslih pevskih zborov (občin Kamnik in Komen-da), ki se je je z veseljem udeležil tudi ŽKZ Vox Annae pod vodstvom dirigenta Aleša Sedušaka. Potem pa

se je zgodila pandemija in kulturno življenje je zastalo ...

Tudi voxice in Aleš so prenehali z vajami; stike so vzdrževali prek e-pošte in videoklicev, pri čemer so si vsakič večkrat povedali, da se pogrešajo in pogrešajo petje.

Na srečo je poletje prineslo omilitev situacije, tako da so lahko Vox Annae nastopili na prostem in s tem ohranjali svojo ljubezen do glasbe in medsebojne odnose. Avgusta so celo odšli na intenzivne vaje na Obalo, kjer so ob upoštevanju vseh priporočil NIJZ

dodobra prišli nazaj v pevsko formo. Tukaj pa se zgodba za letošnje leto počasi končuje: v septembru in oktobru so imeli nekaj rednih vaj, zadnjih nekaj z maskami (tudi to se da, če je nujno), potem pa so z delom za nekaj časa prekinili. Upajmo, da za čim manj časa ... kajti kultura človeku prinaša kultiviranost; in kaj smo, če nismo kultivirani?

Ko bodo razmere spet dale, se bo ŽKZ Vox Annae znova zbral in tkal glasbo, kot je to počel vse do zdaj, saj ljubezen do glasbe v pevkah in zborovodji ostaja neomajna.

*Silvana Nuhijeva,
predsednica KD Vox Annae*

Šola na daljavo

Sreda, 13. marec 2020, je bil lep dan, ki je že dišal po pomladi. Zjutraj, ko smo z najmlajšimi šolarji pred PŠ Tunjice čakali na avtobus, je šel mraz še do kosti. Veselili smo se vožnje z avtobusom, obiska matične šole v Kamniku, obiska velike šolske knjižnice, preizkušanja varnih avtosedežev v okviru projekta Pasavček, najbolj pa smo se veselili športa v veliki telovadnici. V ozadju je bil strah in negotovost, ali je varno hoditi na veliko šolo, v množico ljudi, saj se je koronavirus začel širiti tudi po Sloveniji. Nismo ga poznali, nismo se še srečali z njim.

Bili smo skoraj sami, hodniki šole so bili prazni, saj so imeli učenci od 6. do 9. razreda športni dan, mlajši šolarji pa so bili zaprti v učilnice.

Skrbeli smo za higieno in se posvetili dejavnostim. Okrog pol dvanajstih, ko smo tekali po prazni veliki športni hali in lovili sapo, so nas obvestili, da moramo zapustiti šolsko stavbo. Aha, evakuacijska vaja, sem najprej pomislila. Ne, šlo je zares. Vsi strahovi in mračne slutnje so postali resnični. Srce je začelo nemirno biti, a navzven sem se trudila čim bolj mirno poskrbeti za učence in jih hitro in varno evakuirati. Preoblačenje športne opreme, umivanje, žejna grla, dolgi hodniki, bun-de in čevlji v nadstropju, zmedeni učenci v neznanih prostorih ... stalno jih preštevam in priganjam, saj zadnji odhajamo na zbirno mesto na šolskem vrtu. Otroke posedemo po travi v medsebojni razdalji 1,5 metra in obveščamo starše, kam naj jih pridejo iskat. Šele sedaj izvemo,

kaj se dogaja – nekdo od zaposlenih na šoli je okužen s covid-19. Pomladno sonce na šolskem vrtu greje moja lica, adrenalin pregreva mojo notranjost. Umirim se šele zvečer, ko dogodek predelam. Dogodek podživljam, ko zgodbo vidim še na televiziji.

Ustavimo se in čakamo, če bomo zboleli. V petek iz dijaškega doma iz Ljubljane prideta še starejši hčerki. Ostanemo doma. Kako pa naprej? Čez vikend prileti kup e-mailov, dogovarjamo se, iščemo poti naprej. Pouk začne teči na daljavo. Učitelji se najdemo vsak po svoje in po e-mailih starše zasujemo z navodili. Starši čez noč postanejo naši posredniki in učitelji. Odgovorno prevzamejo svojo novo vlogo. Z mlajšimi učenci so imeli več dela, malo starejši so navodila brali že sami. Večina smo učitelji pošiljali navodila za cel teden, otroci in starši pa so delo prilagodili svojemu ritmu. Na začet-

ku smo snov bolj ponavljali in utrjevali, a ker epidemiji kar ni bilo videti konca, smo morali obravnavati tudi novo snov. Imeli pa smo velik problem – ob evakuaciji je učno gradivo večine učencev ostalo na policah v šoli. Šele po enem mesecu smo učitelji smeli v šolo in staršem razdelili vreče z zvezki, delovnimi zvezki in vsemi ostalimi šolskimi stvarmi. Sedaj je šlo lažje.

Vsi smo si že želeli nazaj v šolske klopi, saj šola ni šala. V živo se snovi lotimo drugače, pa naj bo to pravljica, matematični problem, prehranska piramida ali nova pisana črka. Učiteljevo pisno navodilo ali posnetek na spletu ne more nadomestiti žive izkušnje, demonstracije in pogovora z učenci v razredu. Poleg tega smo bili v dilemi, koliko in katere izdelke naj nam učenci oziroma starši pošljejo, da jih pregledamo. Vse družine niso enako opremljene in usposobljene z IKT tehnologijo, nekateri pa so imeli tudi slabo internetno povezavo. S slednjo težavo sem se borila tudi jaz, WI-FI je bil stalno preobremenjen (izpadi so bili stalnica), saj smo na daljavo delale štiri »šolarke«. Mnogo učencev je želelo pokazati večino svojih izdelkov, potrudili so se in z njimi seveda tudi njihovi starši, spet drugi pa so z nalogami odlazali, naredili so jih brez pretiranega truda in pod svojimi sposobnostmi in razlike v znanju med učenci so se v dveh mesecih občutno povečale.

Učenci od 1. do 3. razreda so se v šolske klopi vrnili 18. maja, učenci 4. in 5. razreda pa 1. junija. V času, ki nam je še ostal do konca šolskega leta, smo večinoma utrjevali snov, ki smo jo delali na daljavo. Po priporočilih Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport smo ocenili zelo malo učnih ciljev, samo najbolj temeljne. Temu primerne so bile tudi ocene. Povprečna ocena ob koncu šolskega leta na OŠ Frana Albrehta je bila 4,4 (na PŠ Tunjice celo 4,6), pred tem pa vrsto let 4,1 ali 4,2.

Vzeli v znanju smo v prvih dveh mesecih tega šolskega leta večinoma zakrpali. Zaradi varnostnih ukrepov je v tako okrnjenih pogojih dela težko učiti, trpijo predvsem sodelo-

valno učenje, učenje z gibanjem (fit pedagogika) ter uporaba didaktičnih pripomočkov. Namesto tega pred zaslonom povečujemo nove »aktivnosti pred zaslonom«, ki bodo trajno priučene tudi po izrednih razmerah. Upamo, da se spomladanska zgodba ne bo ponovila. Tokrat smo se na pouk na daljavo pripravili, saj smo ga pričakovali. Učili se bomo, če bomo le zdravi in pri močeh. Zavedamo se, da se učimo za življenje.

Na tem mestu se iskreno zahvaljujem staršem za vso pomoč in sodelovanje pri šolskem delu. Če bomo imeli pred seboj isti cilj, bomo skupaj zmogli pridi do njega.

Jelka Vrhovnik

Kaj je v šoli vseč prvošolcem?

Všeč mi je športna in likovna, ker jaz rada ustvarjam. Rada imam odmor, da se igram z lego kockami.

Pia

Všeč mi je, ko se med odmorom igramo, ko imamo športno in likovno. Rad imam petje v pevskem zboru.

Maks

Najbolj mi je všeč, ko se igramo. Všeč mi je bilo, ko smo šli pod veliko padalo.

Urban

Rada imam likovno in čas za igranje; takrat najraje rišem. Rada imam pouk, da se lahko kaj naučim. Všeč mi je tudi šport in Popestrimo šolo.

Julija

Všeč mi je, ko imamo odmor, da se lahko igramo. Rada imam športne urice, ko lahko telovadim z učiteljico Ines.

Lana

Najboljše je, ko imamo Popestrimo šolo z učiteljico Rosano in ko imamo likovno.

Šimen

Super je bilo, ko smo imeli igralni dan v tednu otroka in smo lahko prinesli v šolo svoje igrače. Všeč so mi športne urice, rada imam likovno.

Zoja

Všeč mi je, ko se igramo. Rad imam športno, ker se igramo Kitajski zid.

Lukas

Najraje imam likovno, ko delamo slike. Všeč mi je, ko imamo šport in se igramo Lovec in zajci.

Tjaša

Všeč mi je šport, ko se igramo in ko rišemo.

Žiga

Prvošolci – zadaj: Julija Kosirnik, Tjaša Tratnik, Urban Urh, Maks Pušnik, Pia Puntar, Zoja Gregorinčič; spredaj: Lukas Prosen, Žiga Brežnjak, Šimen Simeunovič, Lana Drolec

Pozdrav s pohoda po Tunjicah

MAT, LUM in GUM. Lahko sem dalj časa spala. Lahko sem se učila zunaj. Lahko sem poslušala ptičke. Mami je morala prebrati navodila na računalniku in mi pomagala pri učenju. Poklicala sem Katjušo.

Lili Sedušak, 2. razred

Ni mi bilo všeč, da nisem imela prijateljic in prijateljev. Ampak jaz sem se zabavala. Mami mi je pomagala pri delu.

Julija Matej, 2. razred

Ni mi bilo všeč to, da nisem videla svojih prijateljev. Najbolj mi ni bilo všeč to, da nismo imeli likovne. Zelo mi je bilo všeč, da sem lahko malo dlje spala in da sem se lahko še malo dlje igrala. Pri učenju mi je pomagala moja mamica. Bile so mi zelo zelo težke nalogice. Vesela sem bila, ko smo se videli po zoomu.

Zarja Prosen, 2. razred

naredila do kosila. Za šport smo šli večkrat hodit po gozdu in smo nabirali gobe. Če je deževalo in smo že dokončali naloge, smo lahko gledali televizijo. Všeč mi je bilo, kadar smo se po zoomu srečali z učiteljico in sošolci.

Ela Mikuš, 3. razred

Ko smo imeli šolo na daljavo, mi je bilo všeč, ker sem prej končala s poukom, kot če hodim v šolo. Všeč mi je bilo, ko smo morali za šport pospraviti sobo. Pri spoznavanju okolja smo morali posaditi eno rastlino. Posadila sem fižol. Ko je dovolj zrastel, sem ga posadila v sadovnjak. Žal se je v sadovnjaku posušil in ga nimamo več. Ko sem končala naloge, sem šla ven. Zunaj sem se gugala in igrala s psom. Med vikendi je prišla na obisk prijateljica. Z njo sva se gugali na mreži.

Glorija Petek, 3. razred

Pouk na daljavo

Najslabša predmeta sta bila likovna in angleščina in še najslabša stvar je bila, da smo se učili še več. Dobra stvar pa je bila, da so mi starši pomagali.

Bine Zalaznik, 2. razred

Ni mi bilo všeč, da nismo videli prijateljev in prijateljic. Ampak jaz sem poklicala Lili in sva se pogovarjali in sva se učili skupaj in sem se lažje učila. Všeč mi je bilo, da smo ustvarjali različne stvari. Rada sem imela šport.

Katjuša Kosirnik, 2. razred

Nisem mogla videti svojih prijateljev. Všeč so mi bili predmeti SLJ,

Všeč mi je bilo, ker sem lahko zjutraj dalj časa spal. Ni mi bilo všeč, ker nisem videl sošolcev. Učil sem se brati. Pomagala mi je mami.

Jan Drolec, 2. razred

Najboljše je bilo, ko smo imeli športni dan in tudi ko smo na računalniku računali. Najboljše je bilo, ko smo se videli na zoomu.

Anže Erce, 2. razred

Šola na daljavo

V mesecu marcu in aprilu nismo imeli pouka v šoli. Učili smo se na daljavo. Všeč mi je bilo, ker mi je mami pomagala pri učenju. Zjutraj mi je pripravila zajtrk, potem sem šla delat naloge za šolo. Naloge sem

Zjutraj sem se težko lotil nalog za šolo. Raje bi se šel vozit s kolesom. Najraje sem delal slovenščino. Vesel sem bil, ko sem dokončal delo za šolo. Popoldne sem pomagal stricu v hlevu. Pouk na daljavo mi je šel kar dobro. Vesel sem bil, ko smo šli spet v šolo.

Nik Rajterič, 3. razred

Zjutraj sem z mami in očijem pojedel zajtrk. Potem sem se začel učiti. Težki sta se mi zdeli matematika in spoznavanje okolja. Všeč mi je bil šport, ko smo se igrali z žogo. Najbolj všeč pa mi je bilo, ko smo naredili poligon in plezali. Učenje sem končal do kosila. Po kosilu sem se šel ven igrat.

Lovro Jelovčan, 3. razred

Zjutraj smo skupaj z mami, atijem in bratom zajtrkovali. Potem mi je mami pripravila, kar je učiteljica poslala po elektronski pošti. Včasih smo morali tudi oditi v naravo, da smo uspešno naredili nalogo. Naloge sem naredila do kosila. Enkrat smo morali posaditi rastlino. Babi mi je dala fižolova semena. Ko sem končala naloge, sem se šla igrat. Všeč mi je bilo, da sem se s sošolci videla na zoom video konferenci, tudi če je kdo manjkal.

Julija Pušnik, 3. razred

Pouk pred zaslonom

Pustne šeme – kje so pa šolarji in učiteljice?

V mesecu marcu in aprilu sem se učila doma. Mami sem pomagala pripraviti zajtrk. Skupaj smo pozajtrkovali. Mami mi je prižgala računalnik in lotila sem se dela za šolo. Pri glasbi sem menjala kitice, ko smo se morali naučiti pesem. Šolsko delo sem naredila do kosila. Ko se je oči vrnil iz službe, smo se večkrat šli vozit s kolesom. Veliko sem se igrala s sestrico Izabelo.

Brina Kaplja, 3. razred

Pri učenju mi je pomagala mami. Všeč mi je bilo, ko smo govorili po zoomu, ostalo pa mi ni bilo všeč, ker se mi je zdelo učenje doma težko. Všeč mi je bilo, ko smo morali pri športu poiskati eno drevo in vsak dan opazovati, kako se spreminja.

Artiola Ferataj, 3. razred

Šola na daljavo mi je šla dobro. Všeč mi je bila matematika. Vsak dan sem bral. Ni mi bilo všeč, ker nisem videl sošolcev in sošolk.

Bor Uršič, 3. razred

Zjutraj sem se v miru preoblekla in zajtrkovala. Rada sem reševala naloge za šolo. Najbolj všeč mi je bila angleščina. Pri športnem dnevu sta mi pomagala mami in ati. Zelo rada sem imela zoom s sošolci. Naloge sem končala pred kosilom (tako kot v šoli).

Lara Puntar, 3. razred

Zjutraj sem naredil naloge za šolo. Mami mi je pomagala. Všeč mi je bila matematika. Po nalogah sem šel ven kolesarit. Veliko sem se igral z lego kockami. Za športni dan smo šli na dolg pohod. Bilo je zanimivo.

Vid Mikuš, 3. razred

V mesecu marcu ni bilo šole. Težka se mi je zdela matematika. Pomagal mi je ati. Všeč mi je bil zoom in športni dan. Pogrešal sem sošolce. Pri angleščini sem rad delal naloge na računalniku. Všeč mi je bilo tudi spoznavanje okolja, ko smo morali opazovati drevo.

Izak Butalič, 3. razred

Ostali smo doma- šola na daljavo

16. marca 2020, na ponedeljek smo ostali kar naenkrat doma. V petek je župan naše občine med šolskim odmorom obesil plakate, da v ponedeljek pouk mogoče odpade. V nedeljo, proti večeru, je prišla e-pošta, da zaradi covida-19 pouk do nadaljnjega odpade. Vsi smo bili žalostni, ker se med seboj kar dolgo časa ne bomo videli. Pogrešala sem svoje prijateljice. Po približno dveh tednih je prišla aplikacija zoom, da smo se lahko vsaj malo videli. Ko se je covid-19 končno malo umiril, smo prišli nazaj v šolo. Čeprav je

imel pouk na daljavo tudi eno prednost – lahko si se malo igral in pisal, a na koncu tedna je moralo biti vse narejeno. Bila je tudi ena slaba stran – zraven ni bilo učiteljice, da bi mi kaj razložila, zato mi je mami morala kar veliko stvari razložiti. Želim si, da se to ne bi več ponovilo.

Sara Učakar, 4. razred

V šoli Tunjice se je 11. marca 2020 zgodila evakuacija, ker je bila neka učiteljica okužena s-korona virusom. Kar naenkrat so začeli telefoni noro zvoniti in zgodila se je evakuacija šole. Vsi smo hiteli ven iz šole in po enem dnevu se je šola zaprla. Ostali smo doma približno dva meseca. Po nekaj tednih smo šli nazaj v šolo. Bilo mi je boljše v šoli kot pa doma. Upam, da ostane tako kot zdaj in da se umirijo virusi ter da bo tako, kot je bilo pred korono.

Klara Brežnjak, 4. razred

Bil je lep, sončen šolski dan. Bilo mi je sumljivo, da so se učiteljice kar zbirale na hodniku. Ko je naša

Šolarji na Viševci

učiteljica prišla v razred, je rekla, da naj odidemo iz šole. Bila sem zelo zmedena, ko nam je učiteljica povedala, da je v Kamniku ena učiteljica okužena s korona virusom. Prvi dan v karanteni sem bila vesela, da ni šole. Potem pa, čez nekaj dni, ko sem izvedela, da imamo šolo na daljavo, sem pa postala užaljena. Nato smo imeli tudi video klice po zoomu. Zelo mi je nagajalo, ko smo se klicali. Ni mi delal glas, slika in veliko se je ustavljalo. Takrat sem komaj čakala, da bo šola. V šoli mi je bolj všeč: da se družimo v živo, se učimo v živo in še veliko drugih stvari. Tam mi je stokrat bolje.

Lana Blažek, 4. razred

V šoli Tunjice se je 11. marca 2020 zgodila evakuacija, ker je bila neka učiteljica na osnovni šoli Frana Albrehta okužena s korona virusom. Kar naenkrat so začeli telefoni noro zvoniti in zgodila se je evakuacija šole. Vsi smo hiteli iz šole in po nekaj dneh se je šola zaprla, ostali smo doma. Doma smo ostali približno dva meseca, med tem časom pa smo imeli pouk na daljavo. Zdelo se mi je zelo zabavno, ker sem mislila, da so počitnice.

Taja Šuligoj, 4. razred

Pouk na daljavo se je začel 11. marca. Bil sem vesel, saj ni bilo šole. Pogrešal sem Jakoba in Žiga, da bi se skupaj igrali. Rad sem hodil v šolo, ker so mi lahko snov razložili. Potreboval sem pomoč. Potreboval sem pomoč pri matematiki in slovenščini. Pomagali sta mi učiteljici Irena in Tjaša ter ati in mami. Pri rabi tehnologije sem potreboval stalno mamino pomoč, zlasti pri srečanjih na daljavo. Všeč mi je bilo, da sem doma pri delu za šolo imel mir. Vesel sem bil, ker ni bilo domačih nalog. Ni mi bilo všeč, da nisem mogel iti ven. Sedaj si v šoli želim, da bi imeli rokavice, ker potem ne bi bilo tega razkuževanja. Maske se mi zdijo neumne, ker ne vidim obraza učiteljice.

Ažbe Urh, 4. razred

Nekega lepega sončnega dne smo bili v šoli in delali smo plakate za oceno. Naenkrat je učiteljica odšla v avlo in vsi smo se začudili, ker

so se v avli začeli telefonski klici. Po minuti je prišla učiteljica nazaj v razred in nam rekla, da je prišlo do okužbe v kamniški šoli, zato smo plakate hitro pospravili, vzeli vse, kar imamo v šoli, se preobuli, vzeli copate in šli ven pred šolo.

Po večino otrok so prišli starši, nekateri pa so odhajali kar peš. Na začetku sem bila vesela, bilo je kot počitnice. Čez teden dni smo dobili naloge za doma; bilo je težko, ker imamo en računalnik in samo en prenosnik. Moj brat je delal na svojem računalniku, moja mami in jaz pa sva si menjali prenosnik. Oči je hodil v službo. Jaz sem imela kdaj tudi telefon, ampak je bilo dosti težje, ker je pisalo tako na majhno. Na začetku sem imela malo težav z video povezavami, ampak potem se je napaka odpravila. Všeč mi je bilo, da si lahko začel delati kadarkoli in imel odmor kadarkoli. Potem sem že komaj čakala svoje prijateljice v šoli. Zdaj je v šoli zabavno, čeprav imamo tudi nekatere ukrepe. Srečna sem, da so maske samo priporočene.

Iva Čimžar, 5. razred

11. marca 2020 je v našo učilnico stopila kuharica in povedala, da so v kamniški šoli odkrili eno okužbo. Najprej sem mislila, da je to vaja. Ko pa so učiteljice začele klicati starše, sem vedela, da je vse res. Moja prva misel je bila, kako bomo končali ocenjevanje. Spomnila sem se, da je moj brat na kamniški šoli, saj so imeli prvi in drugi razred športni dan. Ko me je mami prišla iskat, sem pomislila, da so to nekakšne »počitnice«. Mami mi je povedala, da bo šola na daljavo. Na začetku sem bila malo razočarana, a potem sem se sprijaznila. Tisti dan se je zaprla šola Frana Albrehta in tudi njene podružnične šole. V ponedeljek so se zaprle vse šole in vrtci v Sloveniji. Prva dva tedna mi je bilo všeč, potem pa ne več, saj smo imeli težave z računalnikom. Všeč pa mi je bila aplikacija zoom, saj smo se s prijatelji lahko videli. Ni mi bilo všeč, saj je mami večinoma pomagala mojemu bratu Anžetu, ker jaz nisem imela toliko težav. Sedaj pa me moti samo to,

ker si moramo ves čas razkuževati mize, ne smemo v avlo in si moramo veliko umivati roke.

Ana Erce 5. razred

Nekega dne v marcu smo morali kar naenkrat oditi iz šole. Prišla me je iskat babi. Ko sem prišla domov, sem bila začudena. Nato mi je babi povedala, da je bil nekdo v šoli okužen in zato smo morali priti domov. Okužen je bil s korono. Takrat nisem bila več tako začudena. Bila sem vesela, ker ni bilo pouka. Čez nekaj dni mi je mami rekla, da bomo imeli pouk na daljavo. Bila sem žalostna, ker sem morala delati od doma. Tako je minilo nekaj časa in imeli smo ocenjevanje. Nisem vedela, kako bo to potekalo. Potem, ko je bil dan ocenjevanja, mi je oči povedal, da bo ocenjevanje potekalo po aplikaciji zoom. Bilo mi je vseeno. Tako sem dobila prvo petko na daljavo. Zdelo se mi je super. Čez nekaj časa smo se videli z učiteljico po zoomu. Pogovarjali smo se o pouku na daljavo. Potem smo se vsak teden pogovarjali o tem, kako se učimo, kaj se nam zdi težko. Začela sem pogrešati šolo. Imeli smo še nekaj ocenjevanj in pogovorov. In končno smo šli lahko spet v šolo. Bila sem zelo, zelo vesela. In potem smo bili še do konca šolskega leta v šoli. Zdaj, ko sem v šoli, imajo učiteljice maske, zdaj moramo razkuževati mize ... a mi je še vedno boljše kot pouk od doma.

Eva Levec, 5. razred

11. marca 2020 sem bil bolan. In kar naenkrat so se domov pripeljali moj oči ter brat in sestra. Najprej sem mislil, da me hecajo, ko so rekli, da je šola zaprta. Ampak potem sem ugotovil, da je res in se razveselil. Najprej so rekli, da je zaprta samo za dva tedna, potem pa so rekli za en mesec in potem še več. Nekaj časa nismo dobivali nalog, potem pa se je začel pouk na daljavo. Po TV so rekli, da gredo učenci do tretjega razreda v šolo. Naslednji mesec sem se učil pri stricu. Tam sva se zabavala in delala naloge. Kar naenkrat so rekli, da gredo v šolo vsi učenci do devetega razreda. Ko sem prišel v šolo, mi

ukrepi niso bili všeč, najbolj pa me je motila maska.

Bor Mikuš, 5. razred

Pouk na daljavo se je začel 11. 3. 2020. Bil sem malo utesnjen in osamljen brez prijateljev, ki bi mi stali ob strani. Skrbelo me je, da bi šlo zaprli za več mesecev. Bilo bi mi strašno dolgčas. Pri pouku na daljavo bi rabil resnično razlago. Težko sem bral navodila in razlage. Naučil sem se uporabljati zoom. Pomagali sta mi sestra in želva Šeli. Predlagam, da izumimo robota, ki bi čistil šolske mize.

Žan Prezelj-Vrhovnik, 5. razred

Ali mislite, da je šola na daljavo lahka? Naj vam povem, kako je bilo pri nas. Ko smo imeli ocenjevanje, je zazvonil telefon. Nehal je, čez pet minut je spet zazvonilo. Spraševali smo se, kaj to pomeni. Učiteljica je šla ven, mi pa smo imeli žur v učilnici. Učiteljica se je vrnila in rekla, da moramo pospraviti in takoj evakuirati šolo. Hitro smo pospravili, se obuli, oblekli in stekli iz šole. Čakali smo, da nas pridejo iskat starši. Pome so končno prišli. Prišla sem domov, stekla v hišo in razložila mami, zakaj sem doma. Najprej sem bila vesela, saj sem se lahko veliko družila z domačimi. Čez nekaj dni je bil moj rojstni dan in vesela sem bila, da so prišle moje prijateljice, saj smo se res pogrešale. Zelo sem bila vesela, da sem šla v šolo, saj sem videla še druge sošolce. Pri šolanju na daljavo mi je bilo težko, ko sem delala naloge in ko sem imela video pogovor, vse je »štekalo«.

Zelo sem pogrešala sošolce. Prišli smo v šolo in vse je bilo bolje, to pa je super.

Ela Vrhovnik, 5. razred

Enajstega marca smo imeli majhno težavico v šoli ... in tej težavici je bilo ime ... KORONA VIRUS! V šoli smo imeli takrat ocenjevanje. Naenkrat je začelo zvoniti veliko telefonov, jaz in moji sošolci smo bili že čisto zaskrbljeni. Čez nekaj časa je prišla učiteljica v razred in rekla: »Vsi ven iz šole!« Takoj smo izvedeli, zakaj smo šli ven iz šole ... zaradi covida-19!!!

Na šolskem igrišču smo se vedli, kot da je konec sveta. Učiteljice so poklicale naše starše, da nas odpeljejo domov. Doma smo bili zelo veseli, a čez nekaj dni je bilo slabše.

Meni niso bile všeč video povezave, naloge, da sem bil brez sošolcev ... Nato smo že komaj čakali, da je bil pouk v šoli. A seveda, čez nekaj časa, ko smo prišli v šolo, smo spet začeli s pritoževanjem, tako kot po navadi. Sedaj, ko imamo to bolezen, po imenu KORONA VIRUS, se normalno šolamo, le učiteljice imajo masko na ustih. A zdaj si le še želim, da se ta bolezen nikoli več ne pojavi v Evropi.

Tilen Krumpetar, 5. razred

Zgodilo se je 11. marca 2020. Bilo je sredi ocenjevanja. Začeli so zvoniti telefoni, kot zmešani. Naša učiteljica je bila celo ocenjevanje zunaj. Nato je sredi ure prišla v učilnico učiteljica Jana Razboršek in rekla, da moramo vsi ven. Vprašali smo, kaj je narobe. Rekla je, da je nekdo okužen z virusom. Vsi so začeli vpiti: »Corona time.«

Najprej sem bila srečna, da nisem pisala preverjanja za ocenjevanje. Potem sem šla domov. Mama je kuhala polnjene paprike in cmoke. Štiri dni kasneje se je začelo šolanje na daljavo.

Lara Sedušak Kljakič, 5. razred

Evakuacija 11. marca

Pri pouku smo imeli ravno ocenjevanje za družbo. Kar naenkrat so začeli zvoniti telefoni. Potem je prišla učiteljica in rekla, da se je nekdo na šoli Frana Albrehta okužil s covid-19. Vsi smo takoj stekli iz šole. Čakali smo, da nas bodo prišli iskat starši. Moja mami je prihitela iz službe. Meni je bilo všeč, da smo bili doma, saj sem naloge lahko naredil v dveh urah, v šoli pa smo imeli pouk pet ur. Ni mi bilo všeč to, da se nisem mogel družiti s prijatelji. Sedaj smo spet v šoli; meni ni prijetno nositi maske, ker težje diham. Zaradi maske me vedno žgečka okoli nosu. Rad bi, da bi covid-19 odšel s tega sveta in da bo spet, kot je bilo prej.

David Zalaznik Debelak, 5. razred

Naravoslovni dan

13. februarja 2020 so imeli šolarji naravoslovni dan. Učenci prvega in drugega razreda so prišli h Korbarju gledat staro hišo. Potem jih je Nik povabil na miške, seveda k stari mami, ki jim je z veseljem postregla tudi s sadnim čajem in pecivom.

Anica Gerbec

Tunjiške igre brez meja

Niti epidemija, ki je ustavila javno življenje v Sloveniji, ni preprečila, da se letos na igrišču pod tunjiško šolo ne bi priredile Tunjiške igre brez meja. Organizator je poskrbel, da se tradicija povezovanja krajanov naše krajevne skupnosti s krajanji drugih krajev nadaljuje – v manjšem številu sodelujočih ekip in s prilagojenimi igrami.

Društvo Tunški glas je šeste Tunjiške igre brez meja priredilo v soboto, 5. septembra, dan pred praznovanjem 25. obletnice izhajanja glasila Tunški glas, zato so bile letošnje igre tematsko povezane prav z obeležitvenjem tega jubileja. Skozi posamezne naloge je bilo predstavljeno delo uredniškega odbora – vse od začetnih sestankov do zbiranja tem za prispevke, spodbujanja avtorjev k pisanju, iskanja sponzorjev, lektoriranja, oblikovanja glasila, tiska ter nenazadnje raznašanja glasila po vasi.

Letos zaradi izrednih razmer javno vabilo k prijavi ekip ni bilo objavljeno, zaradi zagotavljanja varnosti vseh udeležencev pa so se iger udeležile le tri ekipe. Tako kot vsa leta do sedaj so na igrah zopet sodelovali Žabci, ki so letos zasluženo zmagali; na drugo mesto so se uvrstili domači Pujski, tretji pa so bili Medoti z Dobena – obe ekipi sta se igram brez meja pridružili prvič in tako kot prekaljeni Žabci uživali v sproščenem popoldnevu.

Po končanih igrah je bil program letos prvič popestren z igrami za otroke in za vse, ki so se želeli in-

dividualno ali skupinsko preskusiti v posameznih tekmovalnih igrah, ob čemer ni manjkalo smeha. Za glasbo je poskrbel DJ Denis Teršek, za prijetno družabno popoldne pa so poleg tekmovalcev poskrbeli še povezovalki programa Barbara Klanšek in Milena Erbežnik Klanšek, sodniki Mateja Kragelj, Matjaž Klanšek ter Tatjana in Silvo Lipovšek, fantje Lovro Jelovčan, Tilen Krumpetar ter Tim in Nik Rajterič, ki so izobesili zastavo Tunjiških iger brez meja, ter vsi, ki so na kakršenkoli način sodelovali na dogodku. Pravega vzdušja na igrah pa seveda ne bi bilo, če ne bi tekmovalce spremljali zvesti gledalci, ki so glasno spodbujali vse ekipe ali kot je v uvodnem nagovoru povedala predsednica društva Milena Erbežnik Klanšek – dan je namenjen veselemu druženju, zabavnim igram in ne-

Ti šment, kol! Sedaj vsaj vem, kje sem!

rodnim prigodam tekmovalcev. Naj bo tako tudi prihodnje leto.

**Barbara Klanšek
Matjaž Sedušak** 📷

Cin cin cin, cin cin cin, zvončki pojejo, res je lep ta zimski čas, ki prinaša časopis v vas!

Po končanih igrah so se igre po željah mladih in mladih po srcu nadaljevale v sproščenem vzdušju

Levo! O, ne, ne, desno!

Pustni čas

Pustni čas je čas norčij in zabave, čas veseljačenja. Nekateri ta čas obožujemo, drugim nič ne pomeni. Morda ga še najbolj sproščeno dojemajo otroci in vseč mi je, da vsaj v šolah ta dan preživijo v pustnem vzdušju.

Samo praznovanje pusta sega v predkrščansko dobo; njeno izročilo so prevzeli stari Rimljani in si v času pred pomladjo ustvarili več praznikov, ob katerih so se tudi šemili. Beseda pust, ki jo je poznal že Trubar, je verjetno nastala iz »mesopust«, to je iz besed meso in postiti se ali iz meso in pustiti, kar bi bil dobeseden prevod iz italijanskega izraza *carneleva* v pomenu »opusti meso«. (vir: Wikipedija). Naši predniki so ob tej priložnosti izvajali obrede, s katerimi so častili pomladne sile in preganjali ostanke zime. Verjeli so, da bo sam obred iz dežele pregnal zle duhove, jo očistil temnih sil in priklical toplo pomlad, v kateri se bo narava ponovno prebudila.

Tudi dandanašnji »lubi Slovenci« v zadnjih letih z organizacijo množičnih karnevalov dokazujemo, da so to običaji, ki jih je vredno negovati. Ker sem tudi sama »pustnošemska« navdušenka, odkar me je zapustila puberteta, običajno v ta

vrtnec potegnem nekaj somišljenikov, ki so pripravljene sodelovati in se celo z veseljem in idejami udeležijo vsakoletnega pustovanja.

Seveda je pustovanje tudi priložnost, ko se za krinko maske lahko sprostimo, se prelevimo v nekoga drugega, odvržemo maske vsakdanjika in počnemo nekaj, česar nam ne nakazujejo družbeni okviri in norme.

Ker pa se našemiti ni tako enostavno, kot se zdi, imamo vsako leto v

predpustnem času kar nekaj priprav, nakupov in šivanja, preden izberemo temo in dorečemo detajle; letos smo se odločili za 70. leta 20. stoletja. Običajno ne ostanemo neopaženi ali beri: naš trud je poplačan z nagrado. To pomeni, da je naša pustna maska tako originalna in dodelana, da jo je vredno nagraditi.

Tole je posnetek z letošnjega šemljenja, kdo smo na sliki, pa uganite sami.

Tatjana Lipovšek

Tunjiške čebele

Tunjičani so na pustovanju že drugič zapored osvojili nagrado za najboljšo družinsko masko.

Pustovanje je bilo na Viru. Vsekakor je dobro, da se skupaj poveseimo in odženemo zimo, čeprav je letos sploh nismo zares imeli in nas pri 12 stopinjah ni prav nič zeblo.

Bile smo kranjske sivke, čebelice z dvema čebelarjema. Družini verjetno prepoznate.

*Katja Jelovčan
Matjaž Sedušak* 🐝

Kdo smo skavti

Za začetek malo zgodovine: skavtstvo se je v Sloveniji začelo pred skoraj sto leti, natančneje 22. oktobra leta 1922. Prvi skavtski tabor je bil prav blizu nas, v Kamniški Bistrici. Med 2. svetovno vojno so skavtstvo prepovedali, po vojni pa so ljubitelji narave ustanovili Zvezo tabornikov Slovenije in tako znanje in ljubezen do narave predajali naprej.

31. marca 1990 so v Sloveniji ustanovili Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov – ZSKSS. Letos mineva že 30 let od ustanovitve in ponosni smo na to, da lahko živimo v naravi in z naravo, odkrivamo nova znanja, skrbimo drug za drugega in se priporočamo našemu Gospodu, ki nas čuva na vsakem koraku. Verjetno ste opazili, da se nam pri nedeljskih svetih mašah pridružijo skupine mladih v oranžnih srajcah in z rutko okoli vratu. To so skavti. V Sloveniji trenutno deluje okoli 70 stegov ali skavtskih rodov, ki jih vodi približno 800 voditeljev prostovoljcev, število članov pa se giblje že krepko čez 5500. ZSKSS s pomočjo skavtske metode prispeva k polnemu telesnemu, spoznavnemu, duhovnemu, čustveno-motivacijskemu, moralnemu in družbenemu razvoju mladih, da bodo mladi lahko postali zrele osebnosti, odgovorni državljani ter dejavni člani krajevnih, narodnih in mednarodnih skupnosti. (skavt.net 2020)

Temelj našega vzgojnega delovanja je devet vrednot, ki jih uresničujemo na šestih področjih osebnostnega razvoja, prilagojenih starosti članov. Vrednote vzgajanja so: optimizem in veselje do življenja, čut za drugega, prijateljstvo in ljubezen, telesno, duševno in duhovno zdravje ter samospoštovanje, svoboda, odgovornost in kritično mišljenje, ustvarjalnost in pobudništvo, spoštljiv odnos do narave, čut do domovine in odnos do družbe, povezanost s svetom ter vera in pripadnost Cerkvi. (skavt.net 2020)

Vse, kar je napisano, se sliši precej strokovno, mogoče celo malce zakomplicirano, v praksi pa je vse to dosti bolj jasno in zanimivo. Najmlajši rastejo in se učijo s pomočjo igre, zabave in druženja z vrstniki. V enem skavtskem letu se odpravijo na tri tabore, enkrat tedensko pa se dobijo na sestankih. Otroci, stari od 11 do 15 let, imajo prav tako tri tabore na leto, med seboj se družijo

enkrat tedensko v manjših skupinah (od 4 do 8), enkrat mesečno pa se vsi skupaj srečajo. Učijo se z naravo in v naravi, ki jim je dom, igrišče, delavnica, učiteljica in skrb. Skavti, stari od 16 do 21 let, se s pomočjo služenja (pomoč drugim), organiziranja projektov in osebne rasti pripravljajo na življenje, ne samo znotraj skavtov, ampak tudi za svet, v katerem živijo, del programa pa je namenjen pripravi na voditeljstvo. Tudi ta starostna skupina ima tri tabore na leto, večina pa ima še kakšen dodatni tabor, kjer pomagajo voditeljem ali pa se izobražujejo.

Voditelji svoje znanje, izkušnje in dogodivščine prenašamo na mlajše. Največ znanja in izkušenj pridobimo med svojo skavtsko potjo, vendar se za voditelje izobražujemo tudi na tabornih šolah, kjer se opremimo z vsem znanjem, ki ga potrebujemo za dobro vodenje. Čez teden skavtom namenimo približno 5 do 7 ur dela, ki je lahko neposredno delo z otroki ali pa načrtovanje programa.

Vendar pa biti skavt ni samo vzgajanje, učenje, skrb za zdravje in vse naštet, ampak je dosti več; to so tudi izkušnje za življenje, zabava, prepevanje s kitaro ob ognju, premagovanje blatnih poti preživetja, navezovanje novih prijateljstev, ustvarjanje nepozabnih spominov, potovanja po Sloveniji in izven Slovenije in še mnogo več.

Katarina Romšak

Iz Tunjic do Maribora

Tunjičanke smo vztrajne. Vsak teden se srečujemo na pohodih po domačem kraju, ki ga občudujemo in raziskujemo v vseh letnih časih. Rade se družimo. S hojo izboljšujemo telesno zmogljivost in vitalnost, predvsem pa uživamo v druženju in spoznavanju lepote naše domovine.

Enkrat na leto se odpravimo na celodnevni izlet. Letošnje leto je

bilo drugačno od drugih, saj nas je koronavirus upočasnil in nas držal doma. Vsi si želimo biti zdravi in ostati zdravi. Biti zdrav pomeni biti vesel in zadovoljen, da se zbudiš v nov dan brez prevelikih skrbi in da ga prav tako končaš.

V začetku avgusta smo se odpeljale na izlet v štajersko metropolo. Ker nam država omogoča brezplačno

vožnjo, smo se odločile za javni prevoz z vlakom. Vožnja do Ljubljane in nato do Maribora je minila v prijetnem klepetu; ugotovile smo, da se nekatere že deset let in več niso peljale z vlakom. V TIC-u nas je čakal vodič, ki nam je razkazal staro mestno jedro in nas seznanil z zgodovino mesta. Ogledale smo si najpomembnejše trge in stavbe v njem. Oglede smo končali ob reki Dravi pri najstarejši vinski trti na svetu.

Po poznem kosilu smo se vrnile na železniško postajo ter se odpeljale nazaj proti domu. Čeprav nam je vreme malo ponagajalo, smo se imele lepo. Zadovoljne in malo utrujene smo bile enotne, da je povsod lepo, a doma je najlepše.

Najlepše se zahvaljujemo Moniki Podjed, Hrenovi, naši vodički, ki si je vzela čas za pripravo načrta poti in za njegovo izvedbo. Moni, hvala v imenu vseh.

Metka Mestek

Zgodi se ...

Na tedenskih sprehodih po naši »tunški« naravi, me, upokojene punce, za desetino nas je, pridno hodimo, se pogovarjamo, predelamo vse tekoče zadeve, se smejimo, med tem potepanjem pa tudi marsikaj opazimo. Vesele in zadovoljne smo, da si najdemo čas, predvsem pa da smo kolikor toliko sposobne poskrbeti za svoje sklepe.

No, nedavno tega smo šle, kot večina, en krog »okol' Tunc«. Z zbirnega mesta smo se podale proti Golobom, proti Mevžarju na Vrhovje in nazaj domov. Pri Mevžarju smo v kozolcu opazile na vatah obešen fižol. Punce, ki se ponavadi v pogovorih ne pustijo motiti, so mirno šle mimo, še z eno izmed pohodnic pa sva šli zadnji in se »zapičili« v tisti fižol. Ne vem, ali zato, ker sva bolj »paverski« ali pa bolj »firbčni«, sva šli od blizu pogledat, kakšne sorte je, ker je tako poln

in ima tako dolge stroke. Ker te sorte nimava ne Anica in ne jaz, sva vsaka »porabutali« pet ali šest strokov. »Nič takega, saj to ni bila kraja.« Toda to se nama je takoj maščevalo. Mimo je prišel gospodar Janez – najina slaba vest; verjetno je bil tudi on na sprehodu. Nič več se nisva počutili dobro,

saj zasačeni tat ni nikoli vesel razkritja. Vseeno sva stroke dali v žep, da vidiva, kaj bo spomladi s to nakradeno stvarjo. Upam, da bova prišli do te sorte.

Ivanka

**paver – kmet*

Jakobova pot

Ljudje smo si zelo različni in različno preživljamo tudi svoj prosti čas. Nekateri najdejo veselje v delu na vrtu in okoli hiše, drugi radi prebirajo knjige, spet tretji pa radi spoznavamo svet in domovino. Živimo v čudoviti deželi, polni naravnih znamenitosti in kulturnih stvaritev. Ne glede na letni čas nas navdušuje in očara vsaka pokrajina s svojimi tipičnimi značilnostmi, predvsem pa ljudmi in njihovimi navadami.

Z Ireno in Nejcem smo pred leti začeli hoditi peš na Brezje. A ne le enkrat na leto, kot je to največkrat v navadi, temveč smo se odločili, da obiščemo romarsko središče za vsak naš rojstni dan, pa tudi na kak praznik najdemo razlog, da si naredimo pohodniški izlet. Tako gredo naše noge že skoraj same, saj so si zapomnile že več kot 1000 kilometrov in nas vsakič znova pripeljejo k Mariji Pomagaj. Počasi se nam je začelo dozdevati, da poznamo že vsak košček poti, zato smo se odločili za nov izziv – zaželeli smo si prehoditi Slovensko Jakobovo pot, ki je sestavljena iz treh vej. Tako smo se pred dvema letoma podali na gorenjsko Jakobovo pot, od doma do Svetih Višarj. Priskrbeli smo si romarski potni list, kar pomeni, da

na poti zbiraš pečate z datumi, ki ti pozneje služijo za podoživljanje krajev in doživljanje. Pri tem so ti v oporo rumene školjke, ki označujejo Slovensko Jakobovo pot. Na našem prvem popotovanju smo izredno uživali, zato smo se v en glas strinjali, da opravimo še preostanek poti. Tako smo jo lansko leto mahnili po prekmurskih ravninah, štajerskih gričih in rodovitni Savinjski dolini, od Kobiljega pri madžarski meji pa vse do domačega Kamnika.

Letos je bila na vrsti dolenska Jakobova pot. Sredi avgusta nas je sosedova Mojca zapeljala do Slovenske vasi ob hrvaški meji. Zgodaj zjutraj smo si nadeli nahrbtnike in skupaj z Mojco ob znamenju zmolili kratko molitev za srečno in varno pot. Dobro opremljeni, z ne pretežkimi nahrbtniki in udobno obutvijo na nogah se je pričela naša Jakobova pot.

Stopili smo v hladno jutro in pot nadaljevali proti Podbočju. Naši koraki so odmevali v miru in tišini, cesta je bila v rani uri še prazna, zato smo kar hitro prispeli mimo Poštene vasi v Podbočje. Na naših pohodih ne hodimo točno po oznakah, ampak si zaradi prijateljev in znancev ob poti naredimo del načrtovanja poti kar sami. Po 22 kilometrih se nam je že prilegla malica in v senci mogočne lipe na cerkvenem dvorišču v Podbočju smo si privoščili malico ter dobro kavico. Župnikova gospodinja nam je dala še pečat in naša pot se je nadaljevala ob reki Krki. Počasi se je ura bližala poldnevju; postalo je vroče, zato nam je počitek v parku v Kostanjevici na Krki zelo koristil, še bolj pa prijazen sprejem pri župniku in njegova hladna pijača. Ogleдали smo si tudi cerkev sv. Jakoba. Ob pogledu na urejene kmetije ob poti in lepe nove hiše smo soglasno ugotovili, kako zelo lepa je dolenska dežela in da je škoda, da je ne obiščemo in raziščemo večkrat. Polja so obdelana, travniki pokošeni in na pašnikih je ogromno živine in ovac.

Med premišljevanjem in klepetom ter vzpenjanjem in spuščanjem po

Kapelica ob poti

hribčkih in dolnicah smo se po 44 kilometrih znašli na hribu nad kartuzijanskim samostanom Pleterje. Prizor nas je popolnoma prevzel. Pod nami je bilo ogromno mogočno obzidje, sredi katerega stoji mogočna cerkev. Za trenutek smo se v mislih preselili v srednji vek. Bil je čas za prekinitve dnevnega sanjarjenja. Spustili smo se po hribu in v zadnjem trenutku še ujeli odprto cerkev; ogledali smo si jo v spremstvu vodiča in slišali ogromno podatkov o tem skrivnostnem, duhovno bogatem in gospodarsko zelo uspešnem samostanu. Ko se je približevala noč, se je naša dnevna etapa bližala koncu. Pred samostanom nas je že čakala naša prijateljica, tisti dan tudi gostiteljica, in nas odpeljala na svoj dom. Polni čudovitih vtisov in načrtov za naslednji dan smo hitro zaspali. Po zgodnjem zajtrku in obvezni kavi nas je gostiteljica Majda zapeljala na izhodišče in začel se je naš drugi dan pohoda.

Jutro je bilo sivo, megleno in naše noge so bile malo utrujene. V dobri družbi in prijetnem klepetu smo se hitro uhodili in pustili za sabo Brusnice in Hrušico ter se začeli približevati Novemu mestu. Spotoma smo ugotovili, da nas naše noge skoraj prehitevajo in da je lokacija nočitve preblizu. Hitro smo zamenjali kraj, kjer bomo prespali, in se ob tem veselili, da smo ugotovili, da imamo na zalogi še veliko energije. Pot nas je pripeljala v stari del do-

V Novem mestu

lenjske metropole, kjer smo si, navdušeni nad obnovljenimi stavbami, čudovitimi parki in izredno zanimivo lokacijo restavracije ob reki Krki, privoščili malico. Malo smo posedeli na terasi ob sanjavi reki ter opazovali jate labodov in rac; sicer je bilo težko zapustiti idilični prostor, a pred nami je bila še dolga pot.

Zapustili smo mestni vrvež. Kar nankrat so se na naši levi začele pojavljati na gosto naseljene hiše čudnih oblik, ob njih pa je na nas lajalo in bevskalo veliko psov. Ugotovili smo, da hodimo mimo Žabjeka, največjega romskega naselja v Sloveniji. Zanimivo. Naš pogled je bil predvsem radoveden. Po dvoriščih so se podili luštni in razposajeni otroci, med njimi so se pasle kokoši, ob hišah pa je ležalo ogromno igrač in starih avtomobilov. Težko rečem, da je bilo naselje neurejeno; bili smo malce presenečeni nad urejenostjo nekaterih hiš, pa tudi pozdravi domačinov so bili zelo pogosti, kljub vsemu temu pa smo se dobro in varno počutili šele v Mirni Peči. Sredi vasi so prenovili staro šolo in v njej uredili muzej meni najljubšega muzikanta Lojzeta Slaka. Prijazna vodička nas je popeljala po muzeju in zatopili smo se v spevne in mile Slakove viže. V hladnih sobah je bilo tako prijetno, da smo skoraj pozabili nadaljevati pot. Občutili smo, kako glasba človeka umiri in mu da občutek lepega in dobrega. Polni vtisov smo se dobre volje in z melodijo v sebi napotili proti Jordankalu, kjer se je rodil Lojze Slak. Pot po gozdu se je začela vzpenjati. Med visokimi drevesi smo se držali oznak, saj pot ni bila dobro prehojena, gozd pa povsod enak. Nad seboj smo opazili črne oblake in znašli smo se v kratki nevihti. Kot nalašč se je pred nami pojavil kozolec, kjer smo prevedrili naliv in že smo hiteli proti Vrhtrebnjem. Za kratek čas smo posedeli na klopci, se odpočili in umirili svoj korak, potem pa smo se po drugi strani spustili v Trebnje, kjer smo si po skoraj 40 kilometrih privoščili dobro večerjo in nočitev.

Zbudili smo se v lepo sončno jutro. Ob zajtrku na terasi hotela smo se spoznali z zakonskim parom iz

Žirov; onadva sta hodila po Emini pešpoti, ki je speljana v Sloveniji in v Avstriji. Zaželeli smo si srečno pot in krenili vsak v svojo smer. Nas je tisti dan pot vodila do Male vasi pri Dobrniču. Tam smo si ogledali rojstno hišo Friderika Barage. Rojstna hiša in del posestva sta še dobro ohranjena. Pred nami je bil izredno vroč in soparen dan in vročina je bila peklenska. Ob vzpenjanju do vasi Sela pri Šumberku smo se že pošteno znojili. V opisu poti je označen lokal, ki smo ga zares težko pričakovali in to je bil glavni razlog za to, da smo kljub izredni vročini pospešili korak, a ko smo točno opoldne prišli v vas, je bil na naše veliko razočaranje zaprt. Nadaljevali smo pot in ko smo prišli do prvih hiš, je nekega domačina zanimalo, po kateri poti smo prišli. Ob našem odgovoru nas je zaskrbljeno pogledal in vprašal, če nismo srečali nobenega medveda. Mi smo se le začudeno spogledali, on pa nam je pojasnil, da se po teh gozdovih zadržuje več medvedov, ki pridejo tudi k njim na dvorišče. Oddahnili smo si, da smo to izvedeli šele potem, ko je bilo že vse za nami – no, navsezadnje pa imamo spet novo prigodo v žepu.

Pot smo hitro nadaljevali do Doba pri Šentvidu, kjer so nas pogostili starši moje dijakinje Tine iz Ciriusa. Kako se nam je prilegla dobra kava in domači piškoti! Vsi smo bili veseli snidenja, a ura je tekla in nas je čakala še pot do samostana v Stični, kjer smo imeli rezervirano večerjo in spanje. Že v večernih urah smo po prehojenih 34 km stopili na samostansko dvorišče, kjer nas je sprejel otroški živžav – prek sto otrok je imelo počitniško varstvo in vzdušje je bilo živahno, a prijetno. Vsi hodniki so bili napolnjeni z otroško igrivostjo, petjem in smehom. V hladu čudovite samostanske jedilnice so nam postregli z »večerjo za grofe«, takšno, kot je treba. Sledil je prijeten klepet z gospo, ki je tam zaposlena.

Pred nami je bil še dolg in vroč zadnji dan s ciljem v Ljubljani, zato smo se iz samostana odpravili, še preden so vstali drugi gostje. Na samostan-

Kam pa zdaj

skem hodniku nas je presenetilo čudovito, skoraj angelsko petje. Sledili smo glasu in videli, da menihi že zgodaj zjutraj v cerkvi pojejo psalme. Škoda, da smo morali na pot, kajti nikdar še nihče od nas ni slišal česa takega v živo, v takem ambientu in s tako energijo. Magično.

Povzpeli smo se ob obzidju, se še enkrat hvaležno ozrli na samostan in nadaljevali pot v hrib. Prispeli smo do Velike Dobrove in po cesti nadaljevali pot do Višnje gore. Pot nas je vodila mimo pokopališča, kjer smo postali ob grobu znancev. Iz vasi Polica nas je gnala misel, da čim prej pridemo v Novo staro vas, kjer se je rodila naša sokrajanka, Krišekarjeva mama. Bili smo zelo zadovoljni, da smo končno videli njeno rojstno hišo in spoznali njene sorodnike. Žena maminega nečaka nas je prijazno postregla, prijetno smo pokramljali in se spomnili na mamo, nato pa za hišo odšli v gozd – proti Malemu in Velikemu Lipoglavu.

Pot se je počasi vlekla po dolini in v daljavi smo zagledali Ljubljano. Videli smo, da se približujemo koncu naše letošnje poti. Na asfaltnih pločnikih mesta so noge postale težke, ljudje so hiteli mimo nas, nihče od nas ni več opazoval okolice, ampak je vsak v sebi premleval dogodke

našega zadnjega doživetja. Po vseh dnevih hoje, skupno prehojenih 155 kilometrih, smo v glavnem mestu veselo pozdravili Manco, ki nas je prišla iskat, da nas odpelje domov. Brez žuljev, prijetno utrujeni in polni vtisov smo se usedli v avto. Veseli in hvaležni smo bili za dneve, ki so za

nami, saj smo spoznali kulturno in versko dediščino enega izmed kočkov naše Slovenije in našega naroda. Na poti smo veliko doživeli in veliko videli, spoznali smo nove kraje in ljudi, prav tako pa smo imeli čas, da smo še malo bolje spoznali tako sami sebe kot tudi drug drugega.

Za nas je to najlepši in najboljši dopust. To so zagotovo tisti trenutki v življenju, ki štejejo. Dnevi, o katerih bomo nekoč z veseljem pripovedovali in na koncu strnili vse besede v stavek: *Bilo je res lepo.*

Dragica, Tone, Irena in Nejc

Nova panoga

Ker sem žena vrhunskega jamskega potapljača, se spodobi, da grem tudi sama preverit, kaj vidi Simon globoko pod vodno gladino. Več let se že nagibam k temu, da bi to preizkusila tudi sama, a kar ni in ni časa za to. Delo, dom, gore in hribi, pa jame in kakšen dan poležavanja, obisk doma v Tunjicah in ne nazadnje tudi vsakodnevna služba, pri kateri se nikoli ne ve, kdaj bo treba delati za vikend ali praznik. Ali pa morda – ker se grozno bojim vode?

Kakorkoli, prišel je dan, ko je Aleš naznanil, da se gremo naslednji dan potapljat. Nisem rekla ne, saj sem obljubila, da nekoč grem, sem pa zato takoj imela dodatno skrb: kopalke. Zadnjič sem jih imela na sebi pred petnajstimi leti, ko sva šli s sodelavko skupaj v toplice. Od takrat so se kar precej skrčile, a pod neoprenom so mi bile ravno prav.

V četrtek popoldne ob petih smo parkirali v Fiesi pred hotelom Barbara. Kavalirja sta opremo znosila do vode, kjer smo jo nadeli nase; seveda je bilo z mojo nemalo težav, saj sem imela vse to prvič na sebi. Na neopren sem si nadela najprej 5-kilogramske uteži. Nato sem oblekla jopič, na njem pa je bila jeklenka. Nadela sem si še masko in šla v morje. V vodi vsa ta oprema, hvala bogu, ni bila več tako težka. Z levo roko sem se oprla na Simona, z desno roko pa na levo nogo obula plavutko – težko za nekoga, ki tega ni vajen. Kadar gledam Simona pri oblačenju, se mi vse to zdi mala šala. No, tudi na drugo nogo je bilo treba obuti plavutko, kar je bilo še težje, saj sem desničarka. Potem je

prišlo najpomembnejše: regulator sem dala v usta in počepnila, da sem bila cela v vodi. Dihala sem, samo dihala. In vedno bolj mi je bilo všeč!

Nato pa je šlo zares. Spustila sem se, da bi zaplavala kot riba, a ni bilo vse tako preprosto, kot sem si predstavljala. Najprej se nisem zmogla potopiti, tako da sta mi Simon in Aleš navezala še tri kilograme uteži. Ker mi je bil jopič prevelik, me je obračalo v desno, tako da sem bila na pogled podobna Titaniku, tik preden se je potopil. Ko sta me počasi le speljala v vodo, sta onadva zaplavala, sama pa sem se bolj ali manj vlekla. Vse okoli mene je bilo zelo lepo! Skale, kamenčki, ribe in ribice, celo školjke. Kar nekaj časa sem uživala, nato pa mi je Aleš pokazal na potapljaški računalnik, ki med drugim kaže tudi globino. V tistem trenutku sem si zaželela oditi ven iz vode, saj mi je zmanjkalo zraka – a ne v jeklenki, pač pa v glavi. Ker je bil Aleš na moji levi, je pritisnil na gumb za kompenzator plovnosti, da me je hitreje katapultiralo iz vode. Takoj sem vzela regulator iz ust in jasno povedala, da globlje ne grem. Imela sem občutek, da sem globoko, globoko v morju, v resnici pa sem bila komaj meter in pol. Ne vem, kaj je v moji glavi, toda globine se bojim. Bila sem žalostna in sem vseeno še enkrat poskusila. Ni in ni šlo globlje, poleg tega pa sem bila po dveh urah tudi že utrujena.

Iz vode sem prišla kar hitro, ko pa sem otovorjena z vso opremo šla proti avtu, je bilo na meni nenormalno veliko kilogramov. Fant, kako težka oprema! Aleš je hitro začel razlagati, kam bomo še šli skupaj in kaj vse moram še poskusiti in videti, Simon, ki je bolj zadržan, pa ni rekel nič drugega, kot le to, da je vse

v glavi. Če bom sama s sabo razčistila, mi bo z vajo marsikaj uspelo, če ne, pa pač ne. Omenil je tudi to, da je pozitivno presenečen, kako lepo sem dihala. *Važna, itak!*

Vsekakor sem bila ponosna sama nase, saj sem bila v morju po osemindvajsetih letih. Takrat bi se zagotovo utopila, če me ne bi rešila prijateljica Marjeta. Čez šest dni smo šli »ponoviti vajo« v Savinjo. Tokrat sem imela nova, telesu bolj prijazna oblačila. Prvič v življenju sem si kupila kopalke, in to dvoje, za potapljanje. Reka je bila precej hladna, a čista. Tudi v njej je bilo polno rib, ki so plavale s takšno lahkotno prefinjenostjo, kot jaz ne bom nikoli. V vodi sva bila z Alešem. Imel je precej dela, da me je zadržal, saj je bil na nekaterih mestih tok vode kar močan. Bilo mi je všeč, vse dokler nisem opazila, da se ponekod dno hitro spušča. V vodi sva bila slabo uro, ker je ta precej hladnejša od morja in nama ni bilo ravno vroče.

Ko sem se preoblekla in šla ponovno pogledat reko, je bila v vodi, na mestu, kjer sva prišla ven, velika kača, najverjetneje smokulja. Od takrat naprej me je tudi spomin nanjo odvrčal od naslednjih podvigov v potapljanju. Toda enkrat bom potop vsekakor morala še ponoviti, tudi zato da bo moja spremljevalna ekipa naredila fotografijo, ki jo bom občudovala v poznih zrelih letih.

Naj vam zaupam še najbolj pomembno odločitev, do katere sem prišla ravno v vodi, v globini meter in pol: nikdar in nikoli ne bom spremljala svojega moža pri potopu na sto metrov in več. Če verjamete ali ne, v to odločitev me ni nihče prisilil.

Barbara Burja

Zadnji dnevi starega leta

Po večtedenskem deževju se je zadnje dni pred novim letom končno pokazalo sonce. Ker sem si že zelo želela hoje, smo se prvi skupni prosti dan skupaj s Simonom in Alešem odpravili v hribe. Sicer ne prav visoko, a dovolj za potešitev želje po hribih. Ko se je sonce začelo dvigati izza obzorja, smo bili že pod Pasjimi pečinami. Svež zrak, prebujanje dneva in dobra družba – le kaj bi hotela še več!?

Ko smo se iz gozda povzpeli na planino, je bil pogled na okoliške hribe in doline enkrat. Malo manj prijeten je bil močan veter, ki nas je hladil med hojo. Sneg nas je pikal v obraz, da so nas pordela lica kar bolela, v roke pa nas je tako zeblo, da se nam je vsem trem zanohtalo. Kljub temu pa je bilo lepo, še posebno takrat, ko smo na Zelenem robu nazdravili z rumom in poplanknili s čajem. Po uri počitka smo odšli na vrh Gradišča, kjer je še močnejše pihalo, a to nas, pravih planincev, ni ustavilo.

Počasi in z užitkom smo odšli proti Mali planini, čez pašnike proti Kisovcu. Bili smo žejni in smo si zaželeli piva, a dom je bil zaprt. Ker pa Aleš ve, katera je moja najljubša pijača, ga je imel s seboj v nahrbtniku. Poleg gugalnic smo popili tisto žlahtno rumeno tekočino prijetnega okusa. Ni je bilo veliko – pol litra za tri osebe je manj kot malo!

S Kisovca proti Svetemu Primožu smo hodili večinoma po suhem listju. Prijetna hoja, ki sprošča duha. Med potjo smo srečali le skupino

petih pohodnikov. Ko smo prišli do Svetega Primoža, pa je bilo tega sproščanja konec; kar naenkrat ni bilo več tistega prijetnega, tihega miru, ki smo ga vsi trije tako zelo potrebovali in v njem uživali večino poti. Pri Calcitu v Stahovici se je naš pohod končal. Med potjo smo se okrepčali še s pico in nato: domov.

Nedelja. Cel dan sem bila v službi, Simon pa se je potapljal v jami Suhadolca v Cerknici. Ponedeljkovo popoldne sem preživela v službi in v pričakovanju naslednjega dne. Simon in Aleš sta bila v Bovcu, kjer sta peljala turiste v jamo Srnica.

In, končno, težko pričakovani silvestrski torek. S Simonom sva z veliko težavo vstala ob štirih zjutraj. Uredila sva se, spustila sem psa Jaka, da je opravil svoje potrebe in že sva bila na poti v dolino Krma. Malo pred sedmo sva odšla od avta. Težko sva hodila, zares težko. Prvo polovico poti je trpel Simon, ki je bil utrujen še od prejšnjih dni, jaz pa na poti navzgor tako in tako vedno trpim. Toda lepota narave vleče, k sebi, v višino, v nepojmljivo lepe razglede, kjer je vsak delček narave čudovit. Jaso, občasno vetrovno vreme, ki je na trenutke kar pretoplo, naju vabi in obenem sili, da ne obupava. Na glas preklinjam, tako da me Simon sliši, a ga to sploh ne gane; ko sem sama, pa tiho molim, da naj nama uspe. Snega je vedno več, prav tako je vedno bolj strmo. Zimska pot je namreč speljana drugje, kot pa gre pot po kopnem. Zaradi vseh teh težav, ki sva jih imela sama s sabo, sva sončni vzhod skorajda spregledala.

Na Kredarici je bilo prek tri metre in pol snega. Če nisi bil v zavetrju, je kar močno pihalo, zato kapa, rokavici in topla vetrovka niso bile odveč. A kaj bi to! Lepota, sama lepota, kamor koli pogledam! Na vsakih nekaj minut ali jokam ali pa imam vsaj solze v očeh. Pogled na Triglav me osrečuje, prav tako pogled v smeri proti Triglavskemu breznu, ki je zalito z ledom in povrhu zalizano

s snegom ... pa pogled prek Mangarta do avstrijskih Alp, do bohinjskih gora in proti Kamniškim planinam ... in nato še pogled na megleno ljubljansko kotlino ... vse je tako zelo privlačno. Triglavska kapelica je pod snegom. Vidi se malo strehe in zvonika. Ljudi je precej, tudi tistih, ki se povzpnejo na vrh Triglava. Eden izmed njih je Silvo – od doma je šel ob dveh zjutraj, da ga midva ne bi čakala – pa sva ga čakala, ker ni gledal sporočil SMS.

Slabo uro sem se pripravljala na povratek. Hodila sem v krogu nad vetrnicama, kjer je neusmiljeno pihalo. Slikala sem in snemala ter se spraševala, ali je z menoj se v redu, da imam tako zelo rada gore – kup mrzlih, ledenih skal, pokritih s snegom ali brez snega! Za koga drugega vse to nič posebnega, zame pa je nekaj tako lepega, osrečujočega in veličastnega. Spet jokam od sreče, da mi je dano vse to videti. Je normalno, da me lahko to tako osreči? Je!

Kakorkoli že, po slabi uri sem le nehala krožiti po zaledenem snegu in se začela s težavo vračati. Simon mi je že dvakrat poslal SMS, da je treba na pot. Med potjo sem srečevala ljudi, ki so šli silvestrovat pod Triglav, v kočo na Kredarici. Silva nisva dočakala, pa tudi on naju po poti navzdol ni dohitel. Ujeli smo se šele v gostilni, kamor smo šli na kosilo oziroma večerjo.

Naj za konec dodam še to, da sem do sedaj že trikrat preživela čudovit, enkrat Silvestrov dan s pohodom na Kredarico.

Barbara Burja

Singapur – Malezija – Tajska

Na spletni strani je bila mamljiva ponudba sanjskega križarjenja z eno od ladij Costa po azijskih državah v Andamanskem morju in Tajskem zalivu. S prijatelji smo se prijavi- li na to križarjenje, saj nam je bilo všeč, da si bomo lahko tam, kjer se bo ladja po nočni plovi ustavila, ogledali mesto in njegove znamenitosti.

Z avtobusom smo se iz Ljubljane odpeljali v Zagreb, kjer smo se vkrcali na letalo in poleteli proti Aziji. Po petih urah letenja smo pristali na letališču v Dohi, glavnem mestu Katarja, nato pa smo se po treh urah vkrcali na letalo, ki je poletelo proti Singapurju. Ta let je trajal 8 ur. Že na letališču nas je čakal avtobus, s katerim smo se popeljali na ogled mesta, pozno popoldne pa smo se vkrcali na ladjo z dvanajstimi nadstropji. Na njej nas je bilo več kot tri tisoč turistov in tisoč petsto osebja, ki so nam stregli, lahko bi rekla »od sprejaj in od zadaj«.

Otok Kom Samui je eden najlepših otokov na Tajskem; znan je po svojih čudovitih plažah in neokrnjeni naravi. Skozi tropsko rastje smo se zapeljali v notranjost otoka, vse do

čudovitih slapov, obiskali budistični tempelj in si privoščili ležerno uživanje na plaži.

Bangkok, glavno mesto Tajske, ima več kot osem milijonov prebivalcev in je eno najhitreje rastočih in ekonomsko dinamičnih mest v jugovzhodni Aziji. Izredno živahno in pisano mesto smo spoznali kot pravi popotniki – tržnica v kitajski četrti je polna cvetja, začimb in lokalne hrane, ki smo jo seveda morali poskusiti. Sledila je panoramska vožnja s tradicionalno ladjico, s katere smo občudovali skrite kotičke mesta. Tam je voda kot v Benetkah. Nato smo si ogledali ogromne ležeče zlate kipe Bude ter šolo medicine in masaže. Tajci imajo močno narodno identiteto in so zelo ponosni na svojo kraljevino. Pokojnine so za vse enake, približno 20 dolarjev mesečno. Glavna poljščina je riž, ki ga veliko izvozijo.

Obiskali smo tudi Laem Chabang, fantastično plavajočo tržnico, kjer se srečajo trgovci s cele Tajske. Tržnica je razdeljena na štiri dele – na sever, jug, vzhod, zahod. Ima več kot 120 trgovin in restavracij. Marsikdo si je tu privoščil odlično

tajsko masažo, večina pa nas je tam kupila spominke. Po tržnici smo se vozili s posebnimi ladjicami.

Phuket je največji otok na Tajskem. S kombijem smo se zapeljal na hrib Khao Nakkert, visok 450 m, kjer je ogromen bel kip Bude. To je tretji največji kip Bude na Tajskem, visok 45 metrov, za gradnjo pa so potrebovali kar 13 let. Tu smo si lahko ogledali tudi tempelj slonov, ki ga obdajajo neskončno lepe visoke palme. S hitrim čolnom smo se odpeljali na drugo stran otoka, nato pa na otočje Phi Phi, ki se zaradi svoje lepote pojavlja v mnogih svetovnih filmih. Na poti do tja smo se ustavili, da smo se lahko potapljali – »šnorkljali« na koralnih grebenih. Na otočku nas je v restavraciji čakalo kosilo.

Langkawi je malezijsko otočje, sestavljeno iz 99 čudovitih otočkov. Z naše ladje smo se zopet odpeljali s čolnom, da smo lahko občudovali lepe otočke, mesta in plaže. Ogledali smo si Geopark – na sredi otoka

v tropskem gozdu živijo opice, kače velikanke, vidre, kuščarji, največje doživetje pa je bilo, da smo iz čolna hranili rdečkastooranžne orle, ki jih baje tam živi kar nekaj tisoč. Obiskali smo tudi ribjo farmo.

V malezijskem mestu Penang smo začutili pravi utrip mesta, ki je zaradi svoje dediščine pod zaščito OZN UNESCO. Do leta 1957 je bila to angleška kolonija, danes pa je čudovita mešanica različnih narodnosti in kultur Malezije, Kitajske in Indije.

Kuala Lumpur, ki ima 1,7 milijona prebivalcev, je največje malezijsko mesto in obenem tudi glavno mesto države. Z avtobusom smo se odpeljali do trga Merdeka, kjer s paradami praznujejo svojo državno neodvisnost. Zraven stoji veličastna ministrska palača in velika tržnica,

kjer ponujajo tudi ocvrte kobilice, hrošče, škorpijone ..., skratka vse, kar hočeš.

Republika Singapur je hkrati otok, mesto in država, ki jo s svojimi 725,7 km² uvrščamo med najmanjše države na svetu. Ne glede na to ima prek 5,5 milijona prebivalcev, med katerimi je tri četrtine Kitajcev, dobra desetina je Malajcev in nekaj Indijcev. Singapur je zelo bogata in obenem tudi zelo čista in zelo lepa azijska država. Obiskali smo botanični vrt, kjer cveti prek 1000 vrst orhidej; koder koli smo hodili, povsod same rože, zelenje ... kot v raj. Ogleдали smo si tudi start in cilj dirke za veliko nagrado *formule ena*. Obiskali smo največji marketing azijskih držav, ki ima prek sto trgovin. Po sredini tega marketinga teče voda, na njej pa so čolni, s katerimi se pripelješ do zaželeno trgovine.

Z avtobusom smo se odpeljal na otok Sentosa. Beseda sentosa v malezijsčini pomeni mir in tišina, sanskrtski koren te besede pa v sebi skriva pomen: zadovoljstvo in izpolnitev. Beseda pomeni tudi rajski otok – res so tu rajске plaže in čisto morje. Na tem otoku živijo sami bogataši, ki imajo vsak svoje igrišče za golf, drage jahte in ogromne vile, družbo pa jim delajo opice in pavi. Na tem otoku smo se v kristalno čistem modrozelenem morju eno popoldne kopali tudi mi.

V Aziji nimajo štirih letnih časov, kot jih imamo mi, ampak samo dva, deževnega in sušnega. Na žalost nam je dopust začel mahati z repom. Svoje stvari smo pospravili v »kuferek«, z lepimi spomini zapustili ladjo in se po isti poti, kot smo prišli tja, tudi vrnili domov.

Fani Vinšek

Vsi lepo pozdravljeni!

Zopet je prišel čas, da se vam malo oglasim. Vem, da že delate s polnimi rokami in z mislijo, da vam bo letos pri »glasu« vse čim boljše in čim lepše izpadlo, kakor vsako leto.

Predno pa nadaljujem, vam pa pošiljam zelo lepe pozdrave in vam želim vse dobro, vsem, ki berete ta Tunški glas, obenem pa vam tudi želim vesele božične praznike in srečno novo leto, da bi bilo boljše kot letošnje, ki nam nagaja in nas straši s to novo boleznijo, ki je cel svet ne more uničiti.

Pri nas smo še kar OK, nosimo maske in smo kar največ doma, saj nam tako tolmačijo po televiziji.

Še enkrat hvala lepa za dobro opravljeno delo – za Tunški glas.

Toliko za sedaj in še enkrat lep pozdrav.

Ciril Žagar

Ciril kot mornar

Taki smo bili, ko smo osvajali dekleta

Tun'ski fantje in možje

Moje potovanje v Slovenijo – družina je tam, kjer je srce

Življenje je kot enciklopedija – barvita in polna lepih doživetij v vseh pogledih, potovanje pa sestavlja delčke mozaika, ki tvorijo našo zgodbo življenja.

Rodil sem se v Indiji, v tradicionalni tamilski družini. Pripadniki etnične skupine Tamilov živijo v južnem delu Indije in na Šri Lanki. Dokazi o obstoju Tamilov segajo v čas 1500 let pred Kristusom, prav tako pa zgodovinski dokazi opredeljujejo naš jezik kot najstarejši jezik na svetu.

*(Če bi gledali vrstni red starosti, potem bi **tamilščina** veljala za najstarejši jezik na svetu, saj je stara več kot 5000 let. Prvič se je pojavila že leta 3000 pred našim štetjem, zato ni nič nenavadnega, da je celotna knjižna zbirka v tamilščini izjemno obsežna. Tamilščina velja za živ jezik, saj so številni časopisi še vedno objavljeni v tem jeziku. Danes je tamilščina uradni jezik v Singapurju in na Šrilanki, prav tako pa ga govorijo kot prvi jezik na približno štiriintridesetih ozemljih in zveznih državah Indije. vir: K&J Translation)*

Ko sem bil star 22 let, sem zapustil Indijo in odšel po svetu s trebuhom za kruhom. Prva tri leta sem delal v Dubaju kot kuhar, od takrat naprej pa delam kot šef kuhinje na luksuzni križarki, ki pluje po vseh kontinentih sveta.

Na tem svetu živimo omejen čas in dobro ga je porabiti za nekaj doživetega in ne samo preživetega. Sedeti doma in potovati le po televiziji je približno tako kot lizati sladoled »skozi šipo«; zgleda sicer lepo, vendar njegove sladkobe nikoli ne okusiš.

Moje »potovanje« je delovno in turistično. Trdno verjamem v to, da potovanje človeka notranje obogati, saj mu razširi obzorje in duha. Če celo življenje živiš v istem okolju, si kot ladja, ki je zasidrana v pristanu in nikoli ne izpluje v širni svet. Podobno je tudi pri človeku – vsakdo bi moral vsaj enkrat v življenju za določen čas zapustiti območje svojega udobja in omejenega uma.

Moja služba pomeni stalno potovanje in s tem konstantno spoznavanje novih ljudi, njihove

Kitajski zid

kulture in naroda. V kolektivu imamo pripadnike več kot petdesetih različnih narodnosti in vsaka zase je edinstveni unikat; ko daljše obdobje delaš s toliko posamezniki iz toliko različnih kultur, razlik med njimi kmalu ne opaziš več. Vsi smo kot en velik talilni lonec različnih kultur in religij, skupaj pa smo kot ena sama velika družina.

Po vseh teh letih dela v tujini sem dojel eno: nikoli ne ločuj ljudi glede na njihov izvor, pripadnost in status, kajti nihče ni boljši ali slabši, nihče ni bogatejši ali revnejši. Najpomembnejša sta notranji duh in toplina srca. Ljudje se celo življenje primerjamo z drugimi in neprestano iščemo bogastvo zunaj sebe, nikoli pa znotraj nas samih, kjer je bistvo vsega.

Evropa zame ni nov kontinent. Kar nekaj let sem potoval tudi po Evropi in spoznaval kulturo ljudi različnih držav in narodnosti, človeka, ki prihaja iz Slovenije, pa še nikoli

Sydney, Avstralija

nisem srečal, kaj šele slišal za državo, ki se imenuje Slovenija. Andrejo sem spoznal na ladji prek njene hrvaške kolegice. Zelo rad gledam dokumentarne oddaje o popularnih destinacijah po svetu. Preden sva se spoznala, sem si ogledal dokumentarni film o Bledu in Sloveniji. Tako je najin pogovor nanesel na Blejsko jezero in njegove lepote, s tem pa se je začela tudi najina skupna zgodba in moj prvi prihod v Slovenijo leta 2014. Še vedno lahko trdim, da je Bled zame najlepša destinacija v Sloveniji in na srečo ne samo prek ekrana.

Slovenija je čudovita zelena dežela in odlična turistična destinacija za ljudi, ki si želijo miru, narave in športa. Njena geografska pozicija in njena majhnost ji omogočata hiter dostop do drugih držav, najboljše pri vsem tem je, da lahko v eni uri vidiš morje in gore. Upam, da se Slovenci zavedate, kako ponosni ste lahko na tako veliko raznolikost v tako majhnem prostoru. Po velikosti je Evropa primerljiva z Indijo, toda tam potrebujem 7 ur vožnje, da vidim morje in nekaj ur letenja z avionom, da vidim gore. Naslednje, kar sem opazoval v Sloveniji, so odnosi. Osebni odnosi, predvsem družinski, mi veliko pomenijo. Indijci smo z družino zelo povezani in si medsebojno zelo pomagamo. Vse odločitve glede določene osebe v družini se sprejemajo skupno, v Sloveniji pa sem opazil, da trdne vezi znotraj družine niso tako zelo močne. Pri nas ožje družine

Aljaska

ne predstavljajo samo starši in otroci, ampak tudi tete, strici in njihovi otroci ter njihovi stari starši. V določenih delih Indije je mogoče najti družine, v katerih živijo po tri ali štiri generacije skupaj, v Sloveniji pa opažam, da so družinski člani znotraj družine bolj neodvisni in individualno naravnani. Komunikacija znotraj družine ima pri nas bistveni pomen; pomembno je, da se o vsaki stvari iskreno komunicira in da lahko vsak izrazi svoje mnenje.

Za zaključek naj vam povem, da ima Slovenija obetavno in dobro rastočo prihodnost v umetni inteligenci, v kateri odlično sodeluje tudi z Indijo, seveda pa se Slovenija na drugi strani lahko pohvali, da je izredno čista in za okolje prijazna

dežela. Slovenija v sodelovanju z Indijo razvija čisto tehnologijo, s katero pomaga čistiti indijske reke, kar je za državo velik problem. Slovenija se v prihodnosti usmerja v individualni in bolj intimni turizem s čim manj škodljivim poseganjem v naravo. Zavzema se za ohranjanje pristne slovenske kulture in čistega okolja, to pa je nekaj, kar to državo v sedanjem, hitro razvijajočem se svetu, dela v vseh pogledih unikatno.

Zahvaljujem se, da sem lahko del zgodbe Tunškega glasu. Mogoče bom drugo leto ponovno napisal članek – na temo internacionalne kuhinje in opisal svoje doživljanje svetovne kulinarike.

Recept za dobro zdravje pred počitkom oziroma pred spanjem:
Česen, kurkumo in toplo mleko
– vse skupaj zavrite, odcedite in popijte.

Misel za leto 2021:
Nihče ne more uničiti železa,
lahko ga samo njegova rja.
Nihče ne more uničiti človeka,
lahko ga samo njegova miselnost.

V prihajajočem letu vam želim zdravja, pozitivnih misli in bodite srečni v vsem, kar imate.

Florida – Nasa center

நல்வாழ்த்துக்கள்

Anand Raj Paul Rajendran

Veliki komet leta 2020 - c/2020 f3 (Neowise)

V letu 2019 smo iz observatorija Rezman sicer opazovali kar 12 kometov, toda z izjemno kometa C/2018 Y1 Iwamoto, ki ga je tik pred koncem prejšnjega leta odkril japonski astronom Iwamoto in je dosegel 7. magnitudo, so bili to sami šibki kometi 12. magnitude ali pa še manj, vizualno opazni le v tistih največjih amaterskih teleskopih, seveda le kot mali megleni zmazki. Nekaj več je obetal le že konec leta opazovani še šibki komet C/2017 T2 PanSTARRS; obetal je, da bo to pomlad postal občutno svetlejši.

Tik pred koncem leta se je spet zgodilo tisto, kar imamo opazovalci kometov najraje: odkrijejo nove komete, ki obetajo, da bodo postali svetlejši od 10. magnitude – v observatoriju Lemmon tistega z oznako U6, v okviru projekta Atlas pa kar dva, Y1 in Y4. Tudi letošnje leto se je začelo z novimi odkritji, saj je na samem začetku leta Iwamoto spet odkril komet A2, ki je sicer precej šibkejši, a ga uspemo opazovati tudi v observatoriju, dva meseca kasneje pa sta z vesoljsko sondo Neowise za opazovanje bližnjih asteroidov odkrita tudi še dva komete, F3 in F8. Tako nam pozna pomlad ponuja obilico opazovanj kometov, od katerih pa Y4 (magnituda 7) in F8 (magnituda 8) ne preživita bližnjega srečanja s Soncem v periheliju in razpadeta, kar krepko zmanjša njuno predstavo. Za julij je napovedana predstava kometa F3, vendar smo opazovalci malce pod vtisom preteklih dveh razpadov in se lotimo opazovanj takoj, ko se komet navidezno toliko odmakne od Sonca, da je opazovanje mogoče tudi s severne poloble. Ker je

napovedano gibanje predvsem nizko nad severnim obzorjem, je hitro jasno, da ga s teleskopi iz observatorija skoraj ne bomo mogli opazovati, saj se premična streha umika proti severu in zakriva precej severnega dela neba. (Za druge bolj »statične« nebesne objekte to odmikanje ni ovira, saj se ti čez pol leta dvignejo visoko na nebo, kometi pa svoje predstave ne obdržijo tako dolgo.)

Tako se v začetku julija lotim jutranjih opazovanj in fotografiranja z Velike planine, kjer je severno obzorje bolj odprto kot v Tunjicah; že ob prvi predstavi pa se zavem, da je komet tako svetel in velik, da ga z velikimi teleskopi iz observatorija, ki imajo majhno vidno polje, pravzaprav ne bi bilo mogoče dobro opazovati.

Prvi posnetki in opazovanje kometa C 2020 F3 (Neowise) 6. julija so bili zgovorni: predstava je tu! Multi posnetek je narejen s fotografskim aparatom Canon 1200D in 50-milimetrskim objektivom Carl Zeiss, krožni izsek pa je »ročna« okularna projekcija skozi 25-centimetrski teleskop f4,5 in 32-milimetrski okular.

Teden dni kasneje, 20. julija, je komet postal že večernik in tudi nebo se je razjasnilo, ko sva se s sinom Antonom spet odpravila na Drnovo, čakajoč ugašanje večerne zarje, ki pa jo je hitro zamenjalo bolj trdovratno svetlobno onesnaženje. Pobegneva na Stari grad, kjer pa žal ni bilo dosti boljše. Tema je le navidezna. Odbita svetloba razsvetljuje ruševine starih zidov in nekaj nezassenčenih luči iz doline prav bode v oči. Komet je s prostim očesom še vseeno opazen, čeprav je že šibkejši. V glavi se mi podijo misli o varčevanju z energijo in zavem se, da to zaenkrat obstaja le v besedah, vsaj pri podjetnikih. Še nekaj pred nočno razsvetljava bežečih opazovalcev se nama pridruži v želji, da bi komet videli s prostim očesom.

Konec julija se komet le premakne toliko na severozahodno nebo, da se tudi skozi teleskop prikaže izza strehe na severu. Iz treh posnetkov 27. julija zvečer le uspem sestaviti mozaik, ki prikazuje še več kot dve stopinji obeh kometovih repov, koma pa je že značilno zelenkasta. Komet je že skoraj 20-x manj svetel kot pred štirinajstimi dnevi, le še okrog 5. magnitude. Svetlost zvezd in nebesnih objektov astronomi označujemo z magnitudami; to predstavlja svetlobni tok, ki ga seva posamezna zvezda ali objekt. Stari Grki so zvezde po svetlosti razdelili v šest razredov in sodobni astronomi so priredili merjenje glede na te razrede; tako imajo šibkejše zvezde višjo magnitudo. S prostimi očmi tako v čisti brezmesечni noči vidimo zvezde do 6. magnitude, za šibkejše je potrebna pomoč teleskopov, ki zberejo več svetlobe. Zvezda, ki je za magnitudo svetlejša od primerljive, pošilja na Zemljo približno 2,5-x močnejši tok svetlobe, tista, ki pa je magnitudo šibkejša, pa 2,5-x šibkejšega.

Teden dni kasneje, 13. julija, je komet še vedno jutranjik, a se je kljub zori in nekaj oblakom predstavil v morda najboljši luči in to ne samo na fotografijah. Na račun pa niso prišli samo astrofotografi z astronomskimi montažami, saj so vse fotografije posnete z navadnim fotografskim stojalom brez vodenja, le občutljivost fotoaparata je bilo treba priviti.

Komet F3 je dejansko komet za opazovanje s prostimi očmi, saj je njegovih več kot pet stopinj repa vidnih le brez pomoči teleskopov (tudi pri najmanjši povečavi s teleskopom vidimo le dve stopinji veliko vidno polje – štiri lunine premere). Tudi za fotografiranje ne potrebujem astronomskih montaž, ki sledijo gibanju neba, saj posnetki v zori in zarji z malimi teleobjektivi zahtevajo le nekajsekundne osvetlitve, ki jih zlahka naredimo kar z običajnih fotografskih stojal, le s fotografiranjem »z roke« pa ne gre.

Navidezno popotovanje kometa po severnem obzorju, ko naj bi bil komet ali pa vsaj rep nekaj dni celo viden, vso kratko poletno noč spremlja slabo vreme; tako komet lahko resno opazujemo šele v drugi polovici julija, ko pa obete temne noči po večerni zarji zamenja precej hudo svetlobno onesnaženje, ki vse šibkejši komet začne skrivati prostemu očesu. Komet postane medijsko zanimiv, a mnogi so malce razočarani – komet postaja vse šibkejši, saj se vse bolj oddaljuje od Sonca. Ko ga konec julija lahko ujamem tudi s teleskopom iz observatorija, s prostim očesom v večerni zarji ni več viden, na posnetku pa je impresiven, čeprav moram skupaj zložiti več posnetkov repa, tako da je na združeni sliki vsaj večji del kometne predstave, ki bi bila, če ne bila v večerni zarji, še vedno vidna tudi s prostim očesom. Med opazovalci kometov se potem razvije debata, ali gre dejansko za veliki komet in njegovo predstavo, ki prav gotovo ni primerljiva s predstavama kometov C/1996 B2 (Hyakutake) in C/1995 O1 (Halle-Bopp), toda od tistih dveh predstav je minilo že skoraj četrto stoletje; vsekakor pa je šlo za veliko predstavo, ki presega tistih osem predstav, ki smo jim bili priča v vmesnem času in je ne bomo prav hitro pozabili, bo pa, ne samo med izkušeni opazovalci kometov, zapisan z velikimi črkami.

Tone Špenko

Nebo nad nami

V dosedanjih številkah Tunškega glasu je bilo že nekaj člankov o zanimivih astronomskih dogodkih na našem nebu. Odločil sem se, da malo predstavim dogajanje na nebu, ki ga lahko opazujemo le podnevi in se dogaja veliko nižje, a še vedno visoko nad nami. Govorili bomo o zračnem prometu.

Z nekaterih mest v Tunjicah se dobro vidi brniško letališče, kamor se je Kontrola zračnega prometa Slovenije, d. o. o. leta 2013 preselila iz Ljubljane. Kontrola opravlja storitev vodenja zračnega prometa nad ozemljem Republike Slovenije. To vključuje letališke kontrole na mednarodnih letališčih Ljubljana, Maribor, Portorož in vojaškem letališču Cerklje ob Krki. Tu kontrolorji zračnega prometa skrbijo za varen promet na letališčih ter za letala, ki na teh letališčih pristajajo in vzletajo. Ta storitev se opravlja v letaliških stolpih, od koder je dober razgled na celotno letališče; kontrolorji zračnega prometa se namreč zanašajo predvsem na to, kar vidijo na lastne oči ali s pomočjo daljnogleda s stolpa.

Poleg letališke kontrole obstaja še območna kontrola zračnega prometa, ki upravlja ves ostali promet letal izven območja letališč; ta je zdaj v novi stavbi na letališču Jožeta Pučnika na

Brniku. Od tam seveda ni mogoče videti letal tako kot v letaliških stolpih. Za ta namen letala na nebu spremljajo radarji, razporejeni po Sloveniji, ki podatke o položaju letal posredujejo v območno kontrolo. Te in druge podatke o letalih obdelujejo zapleteni računalniški sistemi, ki zagotavljajo, da kontrolorji zračnega prometa na koncu dobijo na zaslone zemljevid s prikazom vseh letal, ki so v zraku, in druge pomembne informacije o njih, skratka vse, kar potrebujejo za varno in učinkovito delo. S pomočjo vseh teh podatkov in radijskih postaj, ki so tudi razporejene po Sloveniji, lahko kontrolorji zračnega prometa dajejo navodila pilotom in vsa letala varno vodijo skozi naš zračni prostor.

Mnogo ljudi si ne predstavlja, koliko je tega prometa. Zadnje leto se je količina zaradi virusa covid-19 zelo zmanjšala, v letu 2019 pa je bilo na nebu nad Slovenijo lahko v enem dnevu tudi več kot 1500 letal. V poletnih mesecih 2019 ta številka ni padla pod 1000, pozimi, ko ljudje manj potujejo na različne počitniške destinacije, pa se promet lahko zmanjša celo za polovico. Žal je virus zelo prizadel tudi letalski promet in v letu 2020 se je ta količina skoraj prepolovila. To predstavlja precejšen problem za vse letalske družbe, letališča in tudi kontrole, ki se »preživljajo« iz preletnih taks, ki jih prevozniki plačujejo, da jih varno vodijo do njihovega cilja.

Ob lepem vremenu visoko nad nami lahko vidimo letala, ki puščajo za seboj bele sledi. Nekateri mislijo, da te sledi nastajajo in da so opazne zato, ker so v njih kemikalije, ki jih trosijo letala. S temi kemikalijami naj bi vplivali na vreme, naše počutje in še na marsikaj. Vse to seveda ni res, kajti letala nimajo prostora, da bi s seboj vozila še kemikalije in jih trosila po nebu. Bele sledi so meglice oziroma oblaki, ki nastanejo, ko se vroč zrak iz letalskih motorjev na hitro ohladi. Najpogostejša višina, na kateri letijo letala s turboreaktivnimi motorji, je približno med 10.000 m in 13.000 m. Potniška letala s propelerji, ki uporabljajo tako imenovane turbopropel-

erske motorje, letijo nižje, običajno med 7000 in 8000 m nadmorske višine. Sledi, ki jih vidimo na nebu, so običajno sledi letal s turboreaktivnimi motorji. Na višini, na kateri letijo, je temperatura -50°C ali še nižja. Ko je dovolj mrzlo, tudi sami lahko opazujemo svojo sapo, torej ni čudno, da se ob vročem zraku iz motorjev v tako mrzlem zraku pojavijo meglice. Ker ob različnem vremenu zrak lahko vsebuje različno količino vlage, se rado zgodi, da te meglice včasih ostanejo na nebu dlje časa, včasih pa takoj izginejo; vse to seveda ni povezano s tem, da kakšen dan letala trosijo več kemikalij, kot nekateri mislijo.

Verjetno se kdo od starejših spominja, da so letala včasih puščala sledi na nebu na istih mestih, saj so letela po zračnih poteh, ki so bile neke vrste zračne ceste. Te zračne ceste so predstavljale povezavo od enega do drugega navigacijskega sredstva na Zemlji; letalom so omogočala, da so se znašla tudi v oblačnem vremenu, ko se piloti niso mogli orientirati po orientirjih na Zemlji. V preteklosti so se namreč zanašali le na radijske oddajnike na Zemlji, ki so delovali kot svetilniki. Tako so letala letela vedno po istih poteh, od enega svetilnika do naslednjega in tako naprej. Zračne poti so bile torej postavljene kot ravne črte med temi radijskimi oddajniki na tleh. Dandanes ima že vsak pametni telefon ali avto zmožnost navigacije s pomočjo satelitov. Tudi letala imajo vedno več možnosti navigacije in radijski oddajniki na tleh niso več edino sredstvo, po katerem se orientirajo. V Sloveniji smo bili eni prvih, ki smo ukinili stare zračne poti in letalom omogočili, da letijo po najkrajših poteh, da prihranijo gorivo in čas. Zato lahko v zadnjih letih opazite, da letijo letala v vseh mogočih smereh in da so črte po nebu razpredene kot pajčevina.

Ko govorimo o novih sredstvih za navigacijo in spremljanje letal, moramo omeniti tudi oddajnike, ki jih imajo praktično že vsa potniška in tovorna letala. Z njimi oddajajo svojo identiteto, položaj, višino, hitrost ... po radijskih valovih, ki ga lahko spremlja vsakdo, ki si doma postavi ustrezen radijski sprejemnik. Ljudje po celem svetu postavljajo take sprejemnike in

Črte na nebu
Gorazd Uršič 📷

svoje podatke delijo z ostalimi. Tako lahko v živo spremljamo letala v zraku po celem svetu tudi na temu namenjenih spletnih straneh.

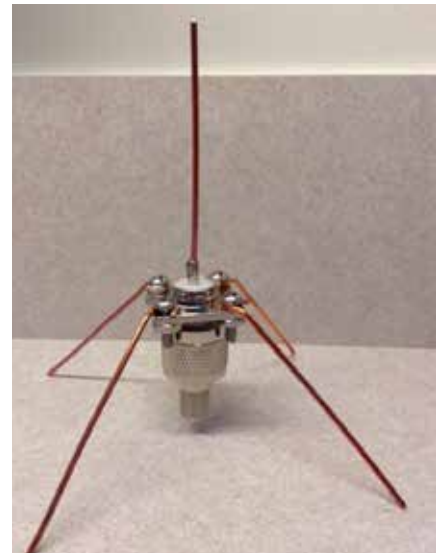
Izdelava takega sprejemnika je presemetljivo poceni. Vse, kar potrebujete, je radijski sprejemnik, antena in računalnik, ki bo znal radijske signale dekodirati in iz njih razbrati informacije, ki jih pošiljajo letala. Ustrezen radijski sprejemnik si lahko kupite

Doma narejena antena iz pločevinke

Vir: <https://forum.planefinder.net/threads/ads-b-diy-antenna.23/page-74#post-2607>

že za 20 €. Na internetu poiščite RTL SDR in gotovo boste hitro našli veliko informacij in dobro ponudbo za radijski sprejemnik. Anteno si lahko naredite tudi sami, za drobiž, iz nekaj žic ali iz navadne pločevinke. Navodila za izdelavo antene lahko poiščite na internetu na DS-B ANTENNA DIY. Če vam je na internetu uspelo poiskati prej navedene informacije, imate zagotovo tudi že zadnjo oziroma tretjo sestavino, to je računalnik, na katerega boste priklopili sprejemnik z anteno in nanj posneli program, ki bo dekodiral in prikazoval prejete podatke. Zdaj si lahko sami naredite svoj sprejemnik, s katerim boste lahko točno spremljali, kje letijo letala nad vami. Najti morate le še primerno mesto za anteno, da bo čim boljše sprejemala radijske valove. Do sedaj ste lahko videli letala le v jasnem vremenu, s takim sprejemnikom pa boste lahko spremljali letalski promet nad seboj tudi v oblačnem vremenu, ko s prostim očesom na nebu ne boste videli nobenega letala. Če imate le malo tehnične žilice, je to zanimiv projekt, ki se ga lahko lotite starši s svojimi

Doma narejena antena iz žic

Vir: https://farm8.staticflickr.com/7655/16779806732_a257edb7da_o.jpg

otroki ali pa: otroci, prepričajte svoje starše, da vam pomagajo, seveda pa si to lahko naredite sami za lastno zabavo. Pri delu vam želim veliko uspeha in zabave.

dr. Marko Hrastovec

Radostnice – lep knjižni dar

Jožef Pavlič, komendski župljan in občan, je kot časnikar in urednik za področje Cerkev po svetu pri Družini napisal tudi številne prispevke o cerkvenih in drugih slovesnostih ter dogajanju v Tunjicah, zlasti v povezavi z župnijsko in romarsko cerkvijo sv. Ane v času, ko so Tunjice spadale še pod komendsko župnijo. To je naredil tudi zato, ker so mu Tunjice zelo pri srcu; tam ima številne sorodnike (Steletove), rad roma k sv. Ani in obiskuje to prelepo vas. Zadnji sad njegovega pisanja je knjiga z naslovom *Radostnice*. Izšla je z derno pomočjo Občine Komenda.

Knjiga obsega 352 strani, razdeljena pa je v sedem razdelkov: *Pod rodnim krovom; V zavetju doma; Tebi, ljuba Komenda; Z romarsko palico v roki; Na braniku slovenstva; Na poti k drugim, na poti k sebi in V primežu covida-19*. Že sam naslov nakazuje, o čem piše, najpomembnejše pa je to, da želi s knjigo razveseliti ljudi, poudariti večno veljavne vrednote in pokazati prave življenjske temelje, iz katerih so rasli tudi mnogi tunjiški rodovi. Marsikateri Tunjičan mu bo, ko bo knjigo prebral, pritrtil in rekel sam pri sebi: *Tudi jaz tako mislim, tudi to je zame dragoceno, udejanjam se v življenju, delu in prizadevanjih*. In bo hvaležen za jasno, pošteno povedano in iskreno besedo.

Avtor je knjigo izdal v samozaložbi. Prihodnje leto, 2. maja 2021 bodo Komendčani, pa tudi mi, Tunjičani, praznovali 300. obletnico

rojstva velikega rojaka Petra Pavla Glavarja, o katerem je beseda tudi v tej knjigi, in takrat bo avtor *Radostnic* svojo knjigo in enega največjih Slovencev predstavil tudi v Tunjicah. Že zdaj pa jo lahko pri njem dobite za prostovoljni dar na telefonski številki: 01-8341-889 oziroma mu pišete na elektronski naslov: jozef_pavlic@t-2.net. Avtor bo vsakomur v knjigo napisal tudi lepo posvetilo.

Knjiga *Radostnice* vas ne bo le razveselila, ampak bo obenem tudi lep in dragocen božično-novoletni dar, posebno še za tiste, ki jih imate prav posebej radi, zlasti pa za starejše, bolne, osamljene in v življenju hudo preizkušene ljudi. Knjiga je zelo lepa, prijetna za branje (dovolj velike črke), šivana in s trdimi platnicami, tako da je bodo posebej veseli starejši bralci. Razveselite jih z njo!

Toplo priporočamo!

Birma v Tunjicah

Tako lep dan lahko naslika samo božja roka! Dih topline konca poletja, obrisi ožarjenih tunjskih gričev s cerkvijo svete Ane na enem najlepših razgledišč Tunjic in temni oblaki, ki so potrpežljivo čakali na konec dneva so gradili zadnjo soboto v mesecu avgustu, ko je sedemnajst mladostnic in mladostnikov naše fаре prejelo zakrament potrditve v veri, zakrament svete birme. Čeprav so današnji časi v marsičem drugačni od preteklih, je bil ta dan zelo poseben in z močnimi nitmi povezuje mnogo birmancev, ki nestrpnost pričakujejo svoj praznik, botre z najboljšimi željami, starše in stare starše ter ostale sorodnike, ki na ta dan tudi pogledujejo v preteklost, se spominjajo vsega lepega in se sprašujejo: *Le kdaj so ti otroci tako zrasli?*, birmovalca in domače župnike, ki vabijo z zgledom molitve in priprošenj Vsemogočnemu, in vse ostale, ki dihajo z domačo cerkvijo. Vsem so zagotovo skupne dobre misli, namenjene našim mladim za pot naprej.

Priprave na sveto birmo potekajo vsa leta verouka, še posebej zadnja; letos so se mladi na birmo še posebej poglobljeno pripravljali z devetdnevnic v župnijski cerkvi na Šutni v Kamniku, dan pred slovesnostjo pa so se v domači cerkvi srečali z letošnjim birmovalcem, msgr.

mag. Francijem Petričem. S širokim nasmehom je izprašal vse birmance in birmanke, kot je v navadi, preveril poznavanje krščanske vere ter zapovedi, z odgovori mladih pa je nato prepletel svoja razmišljanja o življenju po Jezusovem nauku. Birmancem smo se pridružili tudi botri in starši, še bolj pa smo jim ob strani stali pri sobotni slovesni maši, ko so prejeli božjo milost in sedem darov svetega duha, kar jih bo bodrilo in spremljalo skozi življenje. Letos smo v previdnosti zaradi epidemije cerkev napolnili le člani ožje družine birmancev z botri, kljub temu pa je bila zelo polna cerkev prežeta s svečanostjo, milino in hvaležnostjo. Somaševala sta tudi domača župnika, gospod Luka Demšar in gospod Danijel Kaštrun, notranjost okrašene cerkve pa je s kora dodatno polejšalo petje odraslega pevskega zbora. Ostali domači in župljani so bili prav lepo povabljeni k spremljanju svete maše pred cerkvijo. Ob koncu slovesnosti so se birmanci in birmanke skupaj s starši zahvalili vsem, ki so v preteklosti ali na ta dan prispevali k polnosti tega slovesnega dneva, posebno hvaležnost pa družine čutimo tudi ob tem, da je bila birma v domači baročni lepotici, ki je posvečena ravno sveti Ani, h kateri se družine pogosto obračamo po pomoč.

Vid, Nejc V., Eva B., Maruša, Lucija, Bine, Lovro, Luka, Simon, Nejc K., Maj, Eva O., Ožbej, Lenart, David, Miha in Manca, vsem vam, ki ste po prejemu birme bogatejši še za en življenjski dragulj, želimo vse dobro na vaši poti v pravo odraslost. Nobeno življenje ni brez preizkušenj in ovir. Želimo vam, da jih vsak v svojem življenju premagujete pokončno, pogumno in srčno. V vsakem življenju je tudi obilo lepega, veselega in zlahnega, v majhnih in velikih stvareh. Naj bo tega veliko, več in največ!

Vse zmorem v njem, ki mi daje moč.
(Flp 4,13)

starši birmancev 2020
Matjaž Sedušak 📷

Zahvala

Na začetku knjig in na koncu filmov se po navadi pojavijo zahvale ter seznam tistih, brez katerih izid knjige ali filma ne bi bil mogoč. Ko danes gledamo nazaj, brez koga vse današnjega dneva ne bi bilo, se zahvaljujemo prav vsem.

Najprej ena velika zahvala našim staršem za vse, kar vsak dan vidimo, da naredite za nas. Bog vam povrne za vse, kar nam ostaja skrito, vendar to dela našo družino povezano in varno.

Hvala vsem v naši župniji, ki ste se ukvarjali z nami od prvega razreda naprej.

Hvala vam, gospod birmovalec Franci Petrič, tako za petkovo srečanje kot za današnjo slovesnost, ko smo prejeli darove Svetega duha.

Najlepša hvala pa predvsem vam, gospod župnik Luka Demšar. Najprej zato, da smo še vedno lahko obiskovali verouk v našem župnišču in nedeljske svete maše v naši prečudoviti baročni cerkvi svete Ane. Zaradi vas se tukaj počutimo doma. Hvala vam tudi za ves vaš trud, da smo kljub težkim časom današnjo slovesnost speljali do konca.

birmanke in birmanci

Zadaj: Vid Čimžar, Nejc Kosirnik, Eva Butalič, Maruša Golob; **na sredini:** Miha Klemen, David Krumpestar, Lucija Obreza, Bine Hrastovec, Lovro Cerar, Luka Galjot; **spredaj:** Manca Kočar, Lenart Kočar, Ožbej Bastič, Eva Obreza, Maj Babačič, Nejc Vrhovnik, Simon Vinšek; **sedijo:** župnik Luka Demšar, birmovalec Franci Petrič, župnik Danijel Kaštrun

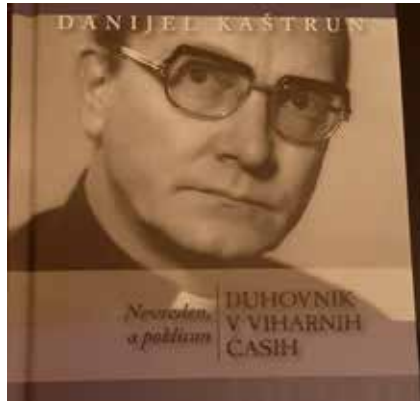
Predstavitev knjige *Duhovnik v viharnih časih*

Prešernov dan, slovenski kulturni praznik, je osrednji slovenski kulturni in državni praznik v Republiki Sloveniji, ki ga praznujemo 8. februarja. Na ta dan se zvrstijo številne kulturne prireditve in ena izmed njih, prav posebna, je bila letos tudi v Tunjicah.

Prireditev je bila v župnijski kapeli, ki smo jo napolnili do zadnjega kotička. Med nami je bil tudi gospod Danijel Kaštrun, ki je na tej priležitvi predstavil svojo novo knjigo *Duhovnik v viharnih časih*. Gospod Danijel se je po upokojitvi za stalno naselil pri Bundercu. Hiša uradno sicer spada v Sidraž, vendar so Tunjice nekako bližje in tako se z gospodom Danijelom lahko srečujemo tudi pri maši v naši župnijski cerkvi.

Predstavitev knjige je vodil naš župnik Luka Demšar in se je začela z Zdravljico; zapeli so jo Fantje treh vasi, s katerimi je tokrat zaradi odsotnosti enega od članov pela Marjetka Čimžar. Sledil je pesniški pozdravni nagovor častnemu gostu. Govor bi si zaradi vsebine zaslužil objavo v celoti, na tem mestu pa naj navedem le tisti del, ki res lepo predstavi gospoda Danijela:

*Ljubezni do boga in do naše kulture
v življenju posvetil neštete je ure.
Drža pokončna je njegova vrlina,
ki v težkih časih ni ga zlomila.
Ob vseh preizkušnjah ostal je vedre-
ga duha,
saj pravo veselje lahko le Bog mu da.*

Te lepe misli o gospodu Danijelu je zapisala Tončka Golob, prebrala pa jih je Vera Romšak. V nadaljevanju smo med prikazom fotografij iz življenja gospoda Danijela prisluhnili dogodivščinam iz njegovega življenja, ki nam jih je posredoval sam, na svoj prijazen in humoren način. Ljubezen do Boga mu je bila položena že v zibelko; v družini je prejel svetel zgled vere, ki mu je nato v življenju sledil in ga še nadgradil.

Predstavitev je popestril preplet recitacij, ki so jih izvedli Boštjan Jelovčan, Sašo Mikuš in Matija Podjed, ter pesmi, ki so jih zapeli Fantje treh vasi.

Prijetno kramljanje z gostom smo nadaljevali še med pogostitvijo, ki so jo pripravile pridne gospodinje iz Laniš.

**Monika Podjed
Luka Demšar** 📷

Cerkev najlepša

*Cerkev najlepša
na hribu stoji,
v vsej svoji lepoti
res daleč žari.*

*Rumena modrina
odseva v nebo,
je pravi okras
za vso našo vas.*

*Smo domačini
ponosni na njo,
zavidajo nam
lepoto vso to.*

*Le Pavle še manjka,
naš župnik »taprav«,
smo radi ga imeli
srčno nam ga j' žal.*

*Prelepa ta cerkev
brez župnika j' zdaj,
na hribu v lepoti
žari njen sijaj.*

*Premnogo spominov
pustila sem v njej,
otročstvo, mladost
in mlado starost.*

*Ko gledam od daleč
si vedno želim,
da tam, pod sv. Ano
po smrti mi bo poslano.*

*Vse večkrat se rada
odpeljem do nje,
saj tam je moj dom,
ga pozabila ne bom.*

*Preljuba ti, cerkev,
ki Tunjice krasiš,
okolje polepšaš,
za nas poskrbiš.*

*Stoj še res dolgo
na hribčku nad nami,
želim ti vso srečo
pod najlepšimi gorami.*

Barbara Burja

Našemu nadškofu v slovo

Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka!

Psalm, ki sva ga, dragi nadškof, večkrat zapela skupaj. Združiti svoj glas z vašim je bil vedno poseben privilegij. Ne samo zato, ker ste bili izjemen pevec, pač pa tudi zato, ker je vaše petje povzemalo vaš način življenja; po drugi strani pa tudi zato, ker sva ta najin psalm vedno odpela brez vaje, kot da se pozna že od nekdaj. In ko v teh dneh premišljuje o vas in vašem življenju, se mi vedno bolj odkrivajo naključja, ki pa to niso, ampak so, v to sem vedno bolj prepričan, izraz Božje ljubezni do nas.

Prvo »naključje« je poskrbelo za to, da ste bili v mojih domačih Tunjicah leta 1969 novomašniški ceremoniar, torej tisti, ki je mojemu rojaku Štefanu Steletu in njegovi družini pomagal pripravljati novo mašo. Od takrat dalje ste bili v Tunjicah zelo spoštovani. Čeprav ste bili takrat še bogoslovec, so vas ljudje vzeli za svojega, vi pa, kar je še bolj pomembno, ljudi za svoje. Stara mama mi je večkrat pripovedovala, kako ste takrat, v tistih dneh, stopili skozi vrata in moji teti Mojci, ki je bila takrat še otrok, zapeli: »Mojcej, oh, Mojcej.« Ko sem vaše ime zaznal tudi v pripovedovanju drugih ljudi, ki so se po 50 letih spominjali vaše

priprave, sem se večkrat vprašal, v čem je skrivnost. Odgovor je v srcu teh ljudi. Odgovor ste vi in vaš način življenja z ljudmi. Odgovor je to, da ste sredi hodnika, v navadni delavski hiši, pri preprostih ljudeh, zapeli punčki. In da ste to ohranili vsa leta svojega delovanja. Take pozornosti je sposobno samo čisto in svobodno srce, ki v vsakem trenutku izreka Bogu svoj da. Srce, ki ste ga imeli prav vi.

Na že omenjeni novi maši je moja stara mama v imenu kmečkih žena pozdravila novomašnika. Pravila je, da ste ji pri pisanju govora pomagali vi. Med drugim je v govoru zapisala, da bodo žene molile, da Gospod pokliče še kakšnega fanta iz naše fare sv. Ane. Vložek o tej molitvi za nove duhovne poklic je bil prav gotovo vaš. In po 36 letih je drugo »naključje« poskrbelo, da sva se srečala v vašem stanovanju, ko sem vas prišel prosit, da mi dovolite vstop v Bogoslovno semenišče. Posebno ste bili veseli, ko sem povedal, da sem iz Štefanove rojstne fare, iz Tunjic. Tudi moje mame Dane niste pozabili.

Leta so minevala in nekaj dni pred mojo novo mašo ste z blagoslo-

vljeno vodo pokropili mojo novo cerkvico Srca Jezusovega, ki jo imam na domačem vrtu. Blagoslov mi bo za vedno ostal v spominu tudi zaradi dogodka tik pred blagoslovom. V prtljažniku vašega avtomobila sta s tajnikom Milanom izbirala mitro, škofovsko pokrivalo. Predlagal sem, da izbereta bolj preprosto, saj je cerkvica nizka in zna se zgoditi, da bi z mitro kam udarili. Vi pa ste odgovorili: »Posvetitev cerkve je ... Milan, k'r najlepšo vzem!« In tako ste blagoslavljali cerkvico z najlepšo mitro, okrašeno z uprizoritvijo štirih evangelistov. Res je, da ste z njo nekje zadeli tudi v tram cerkvice, a vas to ni nič motilo. Druženje po blagoslovu je ostalo zapisano v srca vseh navzočih ... petje, šale, anekdote, izražanje ljubezni do domovine in seveda, vaše podobice.

Mesec dni zatem ste prišli tudi na novomašniško večerjo. Pozdravili so vas lokalni pritrkovalci s svojimi zvonovi, špalir natakarejev in seveda ogromen aplavz domačih ljudi. Vrhunec je bila vaša pesem, ki ste jo po novi maši vedno zapeli novomašnikovi mami; verjamem, da ste imeli vedno, kadar ste peli to pesem, v mislih tudi svojo mamo. Bogoslovci so se v svoji mladostni razigranosti radi pošalili na račun te pesmi. A tisto, kar je važno: navzočim, predvsem pa mamam novomašnikov, je vedno znova segla v srce. Tudi moji.

Leta 2013 me je vaš naslednik poslal za župnijskega upravitelja v Presko pri Medvodah, rojstno faro vaše mame, in ko sem to izvedel, sem se zelo razveselil. Pri Komatarjevih, vaši »žlahti«, sem imel prvo pripravo na krst. S ponosom so mi povedali, da so vaši sorodniki. Počutil sem se domače, ker so bili vaša »žlahta« tudi po značaju: dobri in prijazni.

Sledila so leta, ki so za vse nas skrivnost; vemo le to, da so bila temna in so še dandanes nerazjasnjena. Zakaj ste morali v Trst? Nekoč ste mi v Preski zaupali svoja občutja. Vesel in ponosen sem bil na vas, ker ste se uprli zlu in ga premagali na božji

Blagoslov zunanjih del pri cerkvi Srca Jezusovega v Tunjicah, 2019

način. Niso vas zlomili, niso zlomili vašega zaupanja v Gospoda, vašega pastirja. Bog je to obrnil v dobro. Mnogi povedo, da ste v Trstu zopet povezali razpadajočo skupnost Slovencev. Dogodek na mostu, kjer je možki, ki je delal samomor, na vaših prsih zagledal križ in se zakadil v vas in prosil odpuščanja, nam daje vedeti, da se je zgodilo še eno »naključje«; da zmore, kot pravi papež Frančišek, Bog po krivih črtah človeka pisati ravno, da se je ob vsem nesmislu izgnanstva iz domovine zgodil čudež in da je bilo rešeno življenje.

V domovini pa je v teh letih vaš ugled rasel. Res je, da so vas nekateri obtoževali, obsojali in blatili, a vi ste vse to preživeli, pokončno in hkrati ponižno. Zlu niste namenjali pozornosti. Mnogi so to hoteli, a se za laži niste zmenili. Ostali ste zvesti Gospodu na križu, ki ni odprl svojih ust, ko so ga, kot jagnje, peljali v smrt. Hvala vam za ta zgled! Besede so eno, dejanja pa pokažejo

živno vero predvsem v prenašanju trpljenja po krivici.

Ko ste se končno vrnili v Slovenijo, ste se z našo župnijo še bolj povezali, vedno v zavedanju, da se vračate v dom vaše mame. Najprej ste v preški cerkvi na večer pred belo nedeljo v letu usmiljenja odprli vrata usmiljenja. Še toliko bolj pomembno je, da ste jih odprli ravno vi, ki ste svoje usmiljenje do vseh izkazali s svojim zgledom. Vaše življenje in vaš zgled so vrata usmiljenja za našo župnijo. Leta 2018 ste birmancem na njihovo željo podelili zakrament birme in jih potrdili v veri. Vsako poletje smo se srečali na Višarjah in moram reči, da smo se zato vedno počutili nekaj posebnega – ne kot navadni romarji ampak kot domači romarji. Kot da nas je na vrhu čakal naš oče Lojze. Preko 100 romarjev je nekoč tam zapelo nekaj slovenskih. Tudi letos nameravamo poromati k Višarski Kraljici; verjamem, da nas boste na vrhu ponovno pričakali, da boste na drugi strani

oltarja evharistične daritve zemeljske in nebeške Cerkve.

Pred božičem ste vse od vrnitve nazaj v domovino vedno maševali v Domu starejših občanov Medvođe. V imenu vseh starejših, v imenu osebja našega doma in v svojem imenu se vam za to zahvaljujem. Prav tako sem vam hvaležen, da ste v naši cerkvi dvakrat darovali sveto mašo za zakonske pare, ki so si želeli otroka. Hvala, da ste bili pastir tudi teh ovac, ki so še posebej potrebovale bližino, da ste jih z molitvijo in blagoslovom vodili po temni dolini bolečine in hrepenenja po novem življenju pod materinim srcem.

Zadnje »naključje« se je zgodilo lani na misijonsko nedeljo, ko ste blagoslovili obnovljeno cerkvico in v njej novi oltarček Srca Jezusovega. To je bil poseben praznik za vse navzoče in za vso vas, saj je bil to vaš zadnji obisk v Tunjicah. Zdelo se je, da ste večkrat želeli oditi, a vas misli in besede niso pustile, ni vas pustila vnema, ki ste jo vedno premogli v obilici: biti z ljudmi.

Zato sem bil tudi vesel, ko ste sami poklicali, če bi lahko na sveti večer in v božičnem dnevu maševali pri nas v Preski. Niste želeli biti sami. Želeli ste biti med ljudmi. Za to vas je konec koncev Gospod poklical in posvetil. Polepšali ste nam praznike. A globoko v srcu se je že vnel občutek, da je to tudi slovo od naše župnije.

Gospod nadškof, hvala Vam, da ste bili pastir, pastir, ki diši po ovcah. Hvala vam, da ste bili nadškof, ki je imel rad svoje duhovnike in je zanje očetovsko skrbel, po drugi strani pa se je z njimi pogovarjal kot brat z bratom, prijatelj s prijateljem. Hvala za vsa vaša prizadevanja proti splavu in za ohranitev slovenskega naroda. Hvala vam za vašo pesem in hvala vam, da mi je bilo dano, da sva večkrat skupaj zapela psalm *Gospod je moj pastir*.

Gospod je moj pastir, gospod nadškof, vam pa naj pri njem zares nič več ne manjka!

Jure Koželj

Micka Koželj, Jerušekova Micka – Nivčarjev Mick

Njena moč in pozitivna naravnost je pokazatelj trdnega in ljubečega človeka! Vedno je nasmejana in dobre volje in je zgled vsem, ki jo poznamo. To jo označuje že od rane mladosti.

Nad mehke gube njenega čela pada pramen sivih las. Prodorne svetle modre oči odločno strmijo v svet. Zdi se, da od prvega trenutka dalje. Je človek velikih misli in dejanj. Na njeno življenjsko pot ji je bilo dano, da izkusi veliko dobrih pa tudi manj dobrih stvari. Pokonci jo je držala njena pozitivna volja, poštenost, iskrenost, spoštovanje in zdrav duh. Na njenih rokah je božji blagoslov, ki ji je dal moč, da je lahko, v svojem okolju in kamor koli je prišla, delala od jutra do večera. Izrazita osebnost vaške skupnosti, ki nam kaže, da je pozitivnost v vsem najboljše zdravilo za zdravo življenje. Ko sem se peljala k njej na pogovor, sem vedela, da grem k človeku, ki mi bo skozi svojo zgodbo pokazal modrost življenja. Ko sem prestopila prag njenega toplega doma, sem začutila, da prihajam v hišo, ki je resnično pravi in trden dom.

Micka Uršič, poročena Koželj, se je rodila 23. novembra 1934 pri

Nivčarjevih. Bila je deveti od trinajstih otrok. Zelo mlada, stara komaj deset let, je šla služiti k Spodnjemu Kosirniku, na veliko kmetijo, kjer so potrebovali veliko pridnih rok. Tam je služila že njena sedem let starejša sestra Julka, poleg njiju pa še Spodnja Koželjeva Micka in Matovžičev Felče. Domači sta bili le mama Micka in njena hčerka Francka, mož in oče Jurij, Spodnji Kosirnik pa je izgubil življenje v prvi svetovni vojni.

Micka je pri Kosirniku delala zgolj za hrano in obleko. Poleti je okopavala in plela, pomagala pri spravilu sena, pasla živino in vsak dan kuhala za prašiče. Prijela je tudi za gospodinjska opravila. Kosirnikove mame se spominja kot zelo dobre gospodarice, ki je skrbela za vse, ki so služili pri njih. Vsi so bili preskrbljeni s hrano in obleko. Za velike praznike so imeli vedno novo obleko. Za veliko noč in božič je spekla dve potici; eno navadno, drugo bolj namazano. Skuhala je meso in pripravila še druge dobrote, običajne za praznike. Velikonočni zajtrk so jedli skupaj. Kar je ostalo, jim je vedno razdelila. Kdor je bil bolj varčen, je lahko te dobrote jedel ves teden. Z Jerušekovimi starši, ki

Micka na »tanckolesu«

so imeli konje in kočijo, so velikokrat romali na Brezje. Kosirnikova mama je Micko vedno zelo rada vzela s seboj.

Leta 1950 se je pri Spodnjem Kosirniku poročila domača hči Francka. Micka je bila takrat stara 16 let. Ker je prišla k hiši moška roka, je odšla služiti v Kamnik, h Knafliču. Priporočila jo je njena sestra Julka. Kdor je služil pri Knafliču, je moral biti pošten, drugače so ga hitro odslovili. Poštenost, iskrenost, delavnost, to pa so bile Mickine vrednote, zato je pri njih dobro shajala. Imeli so jo zelo radi. Pri Knafliču so bili zelo premožni, zato ji pri njih ni nič manjkalo. Tam je spoznala drugačno življenje, življenje premožnih ljudi. Pri njih je pospravljala, pomagala pri živini, na polju in v gospodinjstvu. Naučila se je veliko novih stvari, posebno v gospodinjstvu, ki so ji v življenju prišle zelo prav.

Po desetih letih služenja se je leta 1954 vrnila na svoj rodni dom k Nivčarju. Zaposlila se je v tovarni Titan v Kamniku. Leta 1967 se je primožila k Jerušeku. Njen mož Jernej je na Pstoti, Jerušekovi zemlji, zidal hišo. Med tem sta eno leto živela pri njegovih starših. Leta 1968 se jima je rodila prvorojenka Marinka. Ker so na Jernejevi domačiji začeli popravljati hišo, sta z možem odšla v svoj še nedokončani dom. Manjkali sta elektrika in voda. Za selitev se je odločila, ker je bil blizu potok. Leta 1969 se jima je rodil sin Nejo. Mož Jernej je delal v Slogi.

Micka praznuje 80 let

Zaradi terenskega dela je službeno veliko hodil naokrog, zato je bila velikokrat sama z otrokoma.

Navsezgodaj zjutraj je hodila v službo, po službi delat k Jerušeku, zvečer pa jo je čakalo še delo doma. Razpeta je bila kar med tremi obveznostmi; družino, službo in pomočjo Jerušekovim. Delo od ranega jutra do poznega večera. Ko je ni bilo doma, so na njena otroka pazili na majhni kmetiji pri Janku nasproti njihovega doma. Tam so živeli Micka, Francka in Lojze.

Tako so Micki tekli dnevi, tedni, meseci in leta. Leta 1976 se je rodila najmlajša hčerka Marta. Ko je bila stara osem mesecev, je Micka pustila službo v Titanu. Da je lahko ostala doma na kmetiji, je morala napisati prošnjo. Pri tem ji je pomagal Hribčev Nande, ki je tudi delal v Titanu. Tako je po 25 letih delovne dobe za stalno ostala doma.

Želela si je ostati na Pstoti, kjer sta si z Jernejem uredila lep dom in živela v njem sama z otroki. Ker pri Jerušeku ni bilo potomstva, sta se z možem, po tem ko je pustila delo v tovarni, z otroki preselila k Jeru-

šku, da pa njun prejšnji dom ne bi propadel, sta privolila, da so se vanj vselili Jankovi. Ti so na Pstoti živeli dvanajst let. Ko so umrli, so jim, ker so lepo skrbeli za njih, zapustili Jankovo domačijo.

Kljub trdemu delu je bilo pri hiši tudi veselje. Ob delu so prepevali, pri ličkanju, kamor je vedno prišlo veliko ljudi, so si pripovedovali zgodbe, ob koncu dela pa zaplesali ob igranju na harmoniko. Veliko dela je bilo treba opraviti ročno, zato so ljudje hodili od hiše do hiše in pomagali drug drugemu, da pa jim je bilo lažje, jih je vedno spremljala harmonika in petje.

Ob nedeljah in praznikih so šli k maši, po kosilu hodili na obiske, se pogovarjali, izmenjavali sveže novice. Ob večerih so peli in si pripovedovali različne zgodbe. Na godove je bila hiša vedno polna sorodnikov in prijateljev. Imeli so se lepo, gojili medsebojne in sosedske odnose, si pomagali, bili prijatelji drug drugemu. Tako so si polepšali trdo življenje. Čeprav so bili preprosti ljudje, so umeli, kar mi danes ob vseh strojih, tehniki in sodobnih

pomagalih ne znamo. Ni tistega pravega veziva med ljudmi.

Pri 86. letih še vedno dela na kmetiji, pomaga sinu in je vzor vsem, ki jo poznamo. Micka, želim vam še veliko trdnih in zdravih let! Naj vaša notranja luč in moč, ki ju izžarevate, obsije vsakega človeka! Posebej tistega, ki obupava nad malimi stvarmi, toži, kako mu je težko, in ne vidi izhoda. Naj vaš zgled izpričuje, da je mogoče z nasmehom in pozitivnostjo premagati marsikatero oviro na naši poti. Vi ste naša vzornica in pričevalka, da vse zmoremo, če hočemo in se za to zares potrudimo.

Hvala Vam za druženje ob obloženi mizi. Tudi ta je potrdilo vaše dobrosrčnosti, kajti nihče od vas še ni odšel lačen. Kar pa je še najpomembnejše: vsakogar ste napolnili z dobro voljo, hvaležnostjo in veseljem do življenja. Tudi mene. Rada sem poklepetala z vami in ob vaših spominih prehodila vašo življenjsko pot. Hvala vam za to dragoceno pričevanje!

Milena Erbežnik Klanšek

S konjičkom ljubiteljstva do diplome v slikarstvu

Darko Crnkovič – od kovinarja in ekonomskega tehnika do priznanega ustvarjalca v umetnosti

Bržkone za dobršno večino slehernikov velja, da si pri poklicnih odločitvah nujno (z)ožimo izbor svojih življenjskih stremeljenj na območje željeno-uporabno-uresničljivega, tako z vidika izpolnitve pričakovanj, izviraajočih iz osebnih danosti, kot zadostitve pogojem, nujnim za dosego izbranega (zaposlitvenega) cilja.

Ob vse bolj specializiranih poklicnih usmeritvah, ki se s časom nezadržno stopnjujejo, pa so obenem za

posameznike na voljo tudi hvalevredne možnosti za »vzporedno« samouresničevanje, za aktivnosti na različnih področjih, ki omogočajo izražanje neuresničenih talentov, napredovanje v znanju in vedenju, osebno rast v nadgrajevanju nujnega s prtajeno željenim, svoj čas odrinjenim na stranski tir ... v tem smislu najširše polje zanimanj za različne načine in oblike izražanja udeležencev različnih poklicev, izvajane pod strokovnim vodstvom, zavzema področje tako imenovanih

prostočasnih, ljubiteljskih dejavnosti. Te v svoji široki razvejanosti obsegajo tudi različne zvrsti kulture, za razliko od profesionalnega značaja opremljene z vrednostno zaznamovanima oznakama *amaterska* oziroma *ljubiteljska*. Na slovenski nacionalni ravni pojem *tradicionalno* zajema najširši krog aktivnih udeležencev v snovanju in ponudbi kulturnih dobrin, od zborovske in orkestralne glasbe do folklorne, plesa, likovnih dejavnosti, literature ... Mnogo tovrstnih dosežkov, ki jim

sledimo, izpričujejo prav zavidljivo raven kakovosti, sistemsko pa vendarle ostajajo v domeni amaterizma, zgolj ljubiteljstva, ki pa mu do preboja na najvišjo raven vendarle nekaj (z)manjka: priznana strokovna verifikacija, pridobljena z ustreznim nivojem izobrazbe akterjev. Za to pa naj bi za dovolj motivirane in vztrajne posameznike (razumljivo – ob izpolnjevanju predpisanih pogojev) zlepa ne bilo prepozno.

Da navedba ni prazna, vsekakor nazorno priča primer, po katerem ne segamo daleč in je vreden, da se z njim spoznamo in da se s pozornostjo dotaknemo zanimive zgodbe likovnega samorastnika, ki je s talentom, prizadevnostjo in vztrajnim bližanjem k željenemu cilju uspel preseči meje amaterizma. Razdalja njegove poti, beležena z likovnimi zapisi, je zaznamovana z mnogimi sledmi marsičesa, zanj osebno ne nepomembnega ali, kot strnjeno pravi avtor: *o zvestobi svojemu likovnemu talentu, zaznanemu v otroštvu, kljub »obvodu« izbrane poklicne poti kovinarja in sprva pritajenim, nato pa vse bolj naglašeni upodabljalno izražanju v mladih letih, kasneje spodbujanem z napotki ob vključenosti v društveno organiziranost ter naposled zorenju v odločitve za visokošolski študij slikarstva ...*

O tem govori življenjska zgodba Tunjičana, diplomiranega slikarja Darka Crnkoviča.

Svojo pripoved o začutenem iskrenju likovnega talenta avtor, so-

govornik, o(d)pre s posebnimi doživetji v otroštvu, sproženimi zlasti ob obiskih slikarske delavnice Toneta Kranjca na Vrhpolju, nedaleč od svojega doma. Radovedno-občudujoče srečevanje z deli ljudskega podobarja je obiskovalčevim očem odstiralo (v)pogled v poseben svet, ki ga je s skromno opremo z otroškimi potezami skušal ponazarjati tudi v odmikih za domačo mizo. Vajam za lastno (pre)izkušnjo je šolski likovni pouk sčasoma prinesel dobrodošlo spodbudo: ne le pohvalne ocene, tudi koristni napotki učitelja, slikarja Aladina Lanca, so stopnjevali motiviranost učenca za likovno izraznost in širjenje njegovega tovrstnega obzorja. A poklicna pot mladeniča, ki je upošteval dobrohotne napotke staršev, vodi v drugo smer, v šolanje v kovinarski stroki in zaposlitev v kamniški tovarni Titan. Sledijo leta, ko si je Darko ustvaril lastno družino. Ob skrbi zanjo si v danih stanovanjskih razmerah v enem od kamniških blokov komajda kdaj zmore privoščiti odmik v svoj likovni svet. Ta ni pozabljen: (p)oživi ga vključitev v kulturno dejavnost sindikalne organizacije tovarne Titan, ki je bila v tem pogledu med kamniškimi podjetji svoj čas najbolj zgledna. Tamkajšnji likovni sekciji, delavcem, veččim likovne izraznosti, organiziranost nudi spodbudne ustvarjalne in predstavitvene možnosti, naglašene s pomembnimi poudarki odmevnih likovnih razstav domačih in gostujočih avtorjev. Tu je – tako s samostojnimi razstavami (prvo je

imel leta 1985) kot v okviru skupinskih predstavitev – dejaven tudi Darko; in to je zanj spodbudna izkušnja, ki ga po koncu uspešnega obdobja njegove tovarne pripelje med vrste organiziranih somišljenikov, v Likovno društvo Petra Lobode Domžale in Likovno društvo Mengeš in tudi dlje, saj članstvo sodeluje s sorodnimi društvi širom po Sloveniji, povezave pa prinašajo številne možnosti tako razstavnih izmenjav kot sodelovanja na izobraževalnih tečajih, izpopolnjevalnih delavnicah, likovnih kolonijah, ekstemporih in drugih oblikah ustvarjalnih srečevanj. Vzporedno s tem se Darko sčasoma odpira še en, sprva malo poznan, a zanj vse bolj pomemben v-pogled v slikarstvo oziroma likovno umetnost v širšem smislu: srečevanje z deli starih mojstrov. Zato v svoja družinska in osebna potovanja v različna mesta Evrope, ne glede na počitniške ali drugačne cilje, izbrano vključuje obiske muzejev in galerij, kjer se v živo sooča z vrhunskimi umetnostnimi stvaritvami in dosežki od antike prek renesanse do sodobnosti. S tem pa želja spoznavanja mojstrstva likovne govornice ni bila potešena, temveč le še dodatno spodbujena: Darko se začne ozirati po možnostih, ki bi mu na dosegljiv način poglobile slikarsko mišljenje in okrepile likovno znanje. Tovrstno dograjevanje stremeljenj pa je moralo počakati, da je ob delu zaključil štiriletno šolanje na srednji ekonomski šoli (1999), za tem je bil na vrsti nakup zemljišča nasproti tunjiške šole in gradnja novega družinskega doma. Likovni načrti so se lahko nadaljevali šele po preselitvi v novo okolje, ki je bilo tudi za ta del vsekakor spodbudno. Zato Darko z izbiro ni več odlašal: leta 2013 je bil sprejet na Visoko šolo za risanje in slikanje v Ljubljani in štiri leta kasneje je študij z diplomom na temo slikarstva Jurija Šubica tudi uspešno zaključil.

Darko Crnkovič, od začetka leta 2017 diplomirani slikar, je s pridobljenim znanjem in nazivom ter članstvom v Društvu likovnih umetnikov Ljubljane in Zvezi li-

Razstava v DDT v Trbovljah, 2020. Od leve proti desni: pianistka Neža Kuhar, povezovalc razstave Bogdan Šteh, dipl. slikar Darko Crnkovič in likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn

kovnih umetnikov Slovenije vse-kakor bližje uresničevanju svojih likovnih stremeljenj kot kdaj koli poprej. Študijska »opremljenost« pa se, z vsem, s čimer je lahko v prid avtorjevi likovni izraznosti, ne prekriva prek zaznavnega porekla, avtentičnosti stvariteljevih likovnih sledi, takšnih, kakršne najdemo tako rekoč že od zgodnjih slikarjevih del naprej. Crnkovičev likovni rokopis tudi v preseganju amaterizma ostaja prepoznavno njegov, pa naj si gre za oljno, tempera ali akrilno tehniko, takšno ali drugačno izbrano moti-

viko; v obojem je kajpada razvidno mojstrenje, tudi s premiki središč avtorjevega zanimanja s krajine na figuraliko ali žanrsko zahtevno portretiranje likov, čemur je posvetil novejši del opusa.

Zato torej ne manjka razlogov, da ponovimo besede, s katerimi je ob nedavni razstavi likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn označila avtorja Darka Crnkoviča kot ustvarjalca, »ki je odločen, suveren, barvit, raziskovalen, discipliniran in hkrati močno čustveno odziven. S

svojim delom na vsakem koraku potrjuje likovno teorijo in vse naglasi z intimnim pristopom, s prepoznavnim in izoblikovanim ustvarjalnim slogom.«

Dodajmo le še: in s plamtečo ljubeznijo, ki ga vodi že od njegovih »ljubitelskih« časov naprej in zaželimo Darku, da bi ga vodila še naprej, do novih prepoznavnih likovnih stvaritev, vrednih truda.

Tone Ftičar
Tevž Kuhar 📷

Milka Žagar

Na sončno dopoldne sem obiskala gospo Milko Žagar; obrezovala in pregledovala je cvetoče vrtnice, ki krasijo okolico njenega doma. Pravi, da letos krasno cvetijo in jo razveseljujejo. Sedli sva na klopeco pred hišo in obujali spomine na leta, ki jih je preživela kot kuharica v podružnični šoli v Tunjicah.

Polnih 30 let je kuhala, pospravljala in skrbela za čistočo v šoli in njeni okolici, zdaj pa je že 22 let

Na izletu pri slapu Savice

v zasluženem pokoju. Prvo leto po upokojitvi je zelo pogrešala šolski vrvež, učence in učiteljice, s katerimi se je dobro razumela, predvsem pa je pogrešala druženje.

Njeno delo ni bilo lahko, fizično je bilo naporno. Na začetku službovanja je v zimskem času vstajala zelo zgodaj – že ob štirih, da je zakurila in da je bilo v vseh prostorih šole na začetku pouka toplo. V učilnicah so bile namreč železne lucove peči in do njih je bilo treba vsak dan znositi veliko premoga in drv. Kurivo so ji pred zimo pomagali pospraviti v klet tudi učenci, večino tega dela pa je opravila sama. Kasneje so lucove peči zamenjali s trajno žarečimi, vendar je bilo še vedno veliko dela; razlika je bila le v tem, da je premog v trajno žareče peči naložila že zvečer in da ji zjutraj ni bilo treba tako zgodaj priti v šolo. Sčasoma pa so tudi ogrevanje posodobili in šola je dobila centralno kurjavo; ta je bila na začetku še vedno na trda goriva, kasneje pa so se grelji na kurilno olje. Sedaj so v šolo napeljali plinško ogrevanje.

Gospa Milka je dolgo opravljala tudi hišniška dela, kosila je travo, urejala gredice in menjala žarnice; takrat namreč še ni bilo v navadi, da bi na podružnico prišel hišnik iz centralne šole. Spominja se, kako je bilo težko, ko je pomivala šolska okna. Na pomoč ji je priskočila Krišekarjeva mama, da sta s skupnimi močmi opravili delo.

Na izletu pri slapu Savice

Vrvež v šoli je zamenjala za vrvež na domačem dvorišču, saj ji dneve lepša 7 vnukov in 14 pravnukov. Še sedaj ima prijateljske stike z nekaterimi učiteljicami. Z njimi praznujejo rojstne dneve in skupaj se odpravijo tudi v opero.

Gospe Milki ob njeni 80-letnici želimo veliko zdravja in življenjske energije, naj uživa in se veseli s pravnuki.

Metka Mestek
arhiv Milka Žagar 📷

Jelka Trebušak

Kar nekaj vode je že preteklo in kar 61 let je že minilo od takrat, ko je v Tunjice na svoje prvo delovno mesto prišla nova učiteljica, takrat še tovarišica Jelka. Imela je komaj 19 let. Na šoli je bilo 65 učencev od 1. do 7. razreda. Poleg nje, ki je bila obenem tudi šolska upraviteljica, je na šoli poučeval tudi učitelj Štefan Luštrek. Pouk je potekal v dveh oddelkih: prvi, drugi in tretji razred je prevzela tovarišica Trebušakova, ostale razrede pa tovariš Luštrek.

Učiteljica Jelka je stanovala v šoli, v stanovanju nad učilnicama. Razmere, v katerih je živela, so bile skromne. V majhni kuhinji, ki jo je imela, je prva leta kuhala tudi malico za učence. Uporabljala je mleko v prahu, ki ga je zmešala z vodo, nato pa naredila kavo ali kakav. Lesnikarjeva mama je enkrat tedensko spekla kruh. Spominja se, da je morala na začetku poučevanja v Tunjicah po končanem pouku še sama pomiti skodelice. Kasneje je to delo prevzela Anica Šmidovnik. Šolski odbor je preskrbel kurjavo za peči v razredih in drva za štedilnik, sekala pa jih je sama. Ko se je kurilo, je bilo v razredu veliko dima, saj so bile peči sezidane s slabimi dimniki. Nekaj mesecev je šolo pospravljala Peregrina Traven. Otroci so prihajali v šolo slabo oblečeni, nekateri

tudi samo v gumijastih škornjih, brez nogavic. Telovadbo so imeli na dvorišču pred šolo. Ko so se žogali, jim je žoga večkrat ušla po hribu navzdol.

Učiteljica je znala združiti vaške ženske, tako da so v njeni kuhinji spekle piškote za obdarovanje otrok za dedka Mraza. Za praznik dan žena so otroci nastopili za mamice. Prireditve so imeli pri Jamovcu in mame so bile zelo zadovoljne. Na njeno pobudo so s pomočjo Občine Kamnik in prostovoljnih prispevkov krajanov Tunjic in Vranje Peči kupili dva televizorja, enega so namestili pri Jamovcu, drugega pa na Vranji Peči.

Jelkina vnukinja

Spominja se, da je kot upraviteljica sama obračunavala plače, in to kar »na peš«, saj tedaj še ni bilo računalnikov in podobnih pripomočkov. Pri tem je morala sodelovati z uslužbenci na občini, ki so potrdili njene izračune plač. Po denar je šla na banko in učitelja sta

Jelka Trebušak na domačem vrtu, 2020

plačo dobila v kuvertah. V Kamnik se je vozila s kolesom, sprva z maminim, nato pa si je kupila svojega; zanj je morala kar nekaj časa varčevati, saj je kolo stalo tri njene mesečne plače, ta pa je znašala 11.200 dinarjev.

Vključena je bila v različne organizacije, ki so delovale v vasi, v Rdeči križ in SZDL. Udeleževala se je sestankov in pisala zapisnike. Za šolo je takrat skrbel šolski odbor. Prvi šolski odbor ji je zelo pomagal; v njem so bili predsednik šolskega odbora Joža Pregled ter člani Blaž Rems, Stanko Zobavnik, Franc Vrhovnik in Lojze Štupar. Predsednik KS je bil Janez Pregled, ki ji je skupaj s prijaznimi vaščani olajšal delo in bivanje v stari šoli.

Učiteljica Jelka ima lepe spomine na svoje prvo delovno mesto. Redno spremlja današnje razmere in dogajanje v šolstvu. Ne zdi se ji prav, da imajo nekateri prvošolci, takoj ko pridejo v šolo, na urniku kot prvo šolsko uro napisano angleščino.

Tunjčani želimo učiteljici Jelki ob njeni 80-letnici veliko zdravja in lepih trenutkov in se ji zahvaljujemo za ves trud, ki ga je vložila v učenje in vzgojo otrok.

*Jelka Trebušak z županom Vinkom Gobcem
šolski arhiv v Tunjicah*

*Metka Mestek
arhiv Jelka Trebušak*

Angelca Adamič

12. septembra 2020 je praznovala častitljivih 90 let. V Tunjice je prišla rosno mlada kot učiteljica – pripravnica. Pisalo se je leto 1950. Po opravljenem pedagoškem tečaju se je vpisala na učiteljsko, kasneje pa je končala tudi pedagoško fakulteto. Dve leti in pol je stanovala v majhni sobici v šoli, poleg stanovanja Jožefe Palčič, ki je bila upraviteljica šole. Spominja se, da je enkrat tedensko odhajala domov v Zalog. Ko se je leta 1952 poročila, se je preselila v Remčevo vilo na Duplici, od koder se je nato s kolesom vozila v Tunjice.

V spominih na leta njenega službovanja v Tunjicah večkrat omeni veliko revščino. Šolarji so bili slabo oblečeni, poleti bos, pozimi pa obuti v mrzle gumijaste škornje. Ob slabem vremenu so prihajali v šolo mokri in prezebli. Takrat še ni bilo v navadi, da bi se šolarji ob prihodu v šolo preobuli v copate. Učiteljica jih je posedla okrog peči, oblačila in škornje so posušili in se za silo ogreli. Večina otrok je imela daleč do šole, saj so bile hiše razmetane po bližnjih in daljnih hribčkih. Otroci so bili zelo prijazni in ubogljivi, včasih pa so tudi kaj ušpicili. Spominja se, da je nekoč kaznovala učenca iz višjega razreda, tako da je moral stati nekaj časa v kotu. Naslednji dan se ji je za to maščeval. Ko je šla po hribu mimo Bukunka v šolo, se ji je nasproti prikotalila velika gnila buča, ki pa jo je na srečo zgrešila. Kaj hujšega pa se ji ni zgodilo.

Dobrih pet let je službovala v Tunjicah, ko pa so odprli oddelek na Duplici, je odšla poučevat bližje domu.

Gospa Angelca zdaj skupaj s hčerko Marjo živi na Bakovniku. Še vedno si sama kuha in skrbi zase, pravi pa, da ji zadnje čase priskočijo na pomoč tudi domači. Zelo rada poseda na klopci pred hišo in opazuje naravo, posluša šelestenje listov na bližnjem drevesu in se razveseli prijateljic, ki

Angelca Adamič z učenci

Angelca Adamič s svojim razredom

*Angelca Adamič z vnuki
arhiv Angelca Adamič*

jo pridejo obiskat. Včasih je veliko brala, sedaj pa reši le še kakšno križanko.

»Lepo je obujati spomine,« pravi Angelca. »V življenju jih je veliko. Najbolje je slabe pozabiti in živeti z dobrimi.«

Ob njenem jubileju ji Tunjičani želimo veliko zdravja in lepih trenutkov v krogu njene družine.

*Metka Mestek
šolski arhiv v Tunjicah*

Tunjice v deželi

Vsi poznamo Karantanijo. Sočasno z njo je obstajala tudi dežela Karniola – Krajnska in ker je ta še vedno premalo znana, bom na kratko opisal njeno zgodovino od 5. do 12. stoletja, torej od konca Zahodnega rimskega cesarstva ali pozne antike do visokega srednjega veka.

Tunjice so ves čas pripadale deželi Karnioli – Krajnski, zato je poznavanje preteklosti te dežele še toliko bolj pomembno. Naša dežela je imela veliko imen: Kórenska, Karniola, Gorenjska, *Carneola* (lat.), *Carniola* (lat.), (mejna in grofija) Krajina (nem. *Creina*), Prakranjska, Stara Kranjska, grofija ob Savi, Posavska krajina, Zgornje posavska kneževina, (dežela in vojvodina) Kranjska. Kljub vsemu imeni Karniola in Krajnska najbolj ponazarjata deželo, kar bom v nadaljevanju tudi razložil.

Karniola – Krajnska je edina slovenska dežela, ki je ohranila večino svojega ozemlja in ki se je uspešno branila pred potujčevanjem. Pravni

izraz dežela je enakovreden izrazu država, ker sta oba izraza izpeljana iz glagola držati (K. Škrubej, *Ritus gentis Slovanov v vzhodnih Alpah*, 2002). Danes smo prebivalci dežele Slovenci, s srednjeveškim imenom Kraj(i)nci, danes Kranjci, z antičnim imenom Karniolci in s predantičnim imenom Karni. Spadamo med najstarejše evropske staroselce, živeče na tem prostoru.

Prvotni prebivalci Karniole – Krajnske so bili Karni (lat. *Carni*) in dežela je dobila ime Karnija po njenih prebivalcih; zanje se uporablja tudi poimenovanje Kelti, kar pa je le oznaka, s katero so Grki poimenovali ljudstva, ki niso bila grška in so govorila njim tuj jezik. Rimljani pa so njim tuja ljudstva imenovali Gali (Galci, Galati). Franc Kos (*Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku*, knj. 2., 1906) razloži, da se prostor, kjer so prebivali Slovenci, imenuje Slovenija, latinsko zapisano *Sclavinia, partes Scla-*

viniae, Sclavorum patria. Če so tuji zapisovalci opisovali slovenske prebivalce, so uporabili izraze: *Sclavi, Sclauani, Sclavorum gens*. Franc Kos nam razloži tudi to, zakaj so v latinščini popačili ime Slovenija: ker latinščini zveza črk »sk« ne ustreza, so vrinili soglasnik »c«, samoglasnik »o« v prvem zlogu besede pa so latinski pisatelji pogosto spreminjali v samoglasnik »a«.

V 5. stoletju je Zahodno rimsko cesarstvo razpadlo. Anonimni geograf iz Ravene v svojem delu *Kozmografija* opisuje stanje v Karnioli konec 5. in na začetku 6. stoletja (Knific in Lux: *Kranj z okolico v pozni antiki – zapis geografa iz Ravene in arheološki podatki*, Kranjski zbornik, 2015). Avtor našo deželo poimenuje dežela Karnov (lat. *patria Carnium*). Prestolnica Karniole je bil Karnij (lat. *Carnium*), današnji Kranj; dežela naj bi obsegala ozemlje današnje Gorenjske do reke Soče in vhod v dolino Ziljice, na jugu pa Ljubljano (Atamine) in Notranjsko.

Družbeno ureditev v Karnioli lahko enačimo z običaji in navadami ljudstva (lat. *Ritus Gentis*). To je bil pravzaprav način življenja naših prednikov, ki je temeljil na pravnih šegah, katerih temelj so bile volitve in kosezi, koseze pa so kmetje izvolili iz svojih vrst; odlikovali so se predvsem po poštenosti in modrosti (A. Trstenjak, *Slovenska poštenost*, 1995). Na prisotnost kosezov v Tunjicah spominja vas Košiše. Toponim Košiše izhaja iz kosišča oziroma kose. Povezava dobi smisel, če vemo, da je beseda kosez nastala iz besede kosec; v Bohinju so koseze imenovali snoseki. Naši predniki so živeli organizirani v krajevnih (lokalnih) skupnostih imenovanih župa, na Kranjskem bolj znanih kot soseska. Skupnosti so bile ekonomsko in politično samozadostne. Ime soseska se danes v Tunjicah še vedno uporablja, to pa tudi dokazuje družbeno ureditev in zgodovinski spomin. Da so Tunjice obstajale že v 5. stoletju, potrjuje najdba velike količine zlatnikov iz tega časa (T. Palčič, *Tunjice*, 1995); to najdbo potrujeta tudi

Karneola (Carneola) in sosednje pokrajine, anonimni geograf iz Ravene, vir: Knific in Lux, 2015, izdelava karte Vida Bitenc

toponim Tunjice, ki nakazuje na utrjeno naselbino (prim. S. Prosen, Slovenija, čarobna dežela, *Tunški glas*, 2019) ter lokalna cesta Kamnik–Kranj, ki je šla skozi Tunjice.

Leta 536 (<https://www.sciencemag.org/news/2018/11/why-536-was-worst-year-be-alive>) se je predvidoma začelo eno najhujših obdobij naše zgodovine, ki je s prekinitvami trajalo približno do leta 575. Začelo se je z izbruhom vulkana na Islandiji. Evropo je prekril oblak pepela, ki je prekril tudi sonce, zato so se vrstile slabe letine, ljudi je pestila lakota, pojavljale pa so se tudi bolezni, predvsem kuga. Zato to ni bil čas množičnega preseljevanja ljudstev, ampak so se ljudje selili zato, ker so iskali hrano za preživetje. Očitno je torej, da pepel, ki ga danes odkrivajo na gradiščih, ni posledica »slovanskega osvajanja in požiganja«, temveč naravne katastrofe. Staroselci so se umaknili na gradišča, ker so tako lažje preživele. Gradišče je utrjeno naselje na težje dostopnih območjih, običajno na vrhu hriba.

Od leta 623 do 658 je bila Karniola sestavni del Samovega kraljestva, od razpada Samovega kraljestva in do približno leta 772 pa je bila Karniola samostojna kneževina. Langobardski kronist Pavel Diakon našo deželo imenuje Karniola, domovina Slovenov (lat. *Carniola, patria Sclavorum*). Avari za naše prednike niso predstavljali večje nevarnosti, ker jim kot nomadskemu narodu ta gorati in gozdnati prostor ni ustrezal, poleg tega pa je velika oddaljenost Karniole od avarskega centra v Panoniji onemogočala kontrolo (P. Štih, *Ozemlje Slovenije v zgodnjem srednjem veku*, 2001). Po letu 745 se je pričel proces prevzema oblasti Frankov in vpeljava fevdalizma, ki ga danes označujejo tudi kot »pokristjanjevanje«. Že v času Rimskega cesarstva je bilo na prostoru Karniole prisotno krestjanstvo, ki je zelo podobno krščanstvu, poleg tega pa so bili Karniolci zadnjih 200 let pod vplivom Vzhodnega rimskega cesarstva, ki je imelo krščansko religijo. Fevdalizem je bil za naše prednike popoln tujek;

z njegovim uvajanjem so začeli kosezi izgubljati moč in vlogo, vladarski položaji pa so postali dedni. Prebivalci so postali podložniki, ki so bili pravno in ekonomsko podrejeni zemljiškim gospodom. Karniole konec 8. stoletja omenjajo tudi že frankovski državni anali – pišejo namreč o ljudstvu Karniolcev (lat. *Carniolenses*) in knezu Vojnomiru Slovenu (lat. *Wonomyrus Sclavus*) iz Karniole.

Karniolci so se pridružili upor (819-822) proti furlanskemu grofu, ki je bil zelo nasilen. Upor je vodil knez Ljudevit Panonski. Bili so poraženi, vendar Karniola zaradi pridružitve upor ni izgubila samostojnosti. »Območje južno od Karavank je bilo v 9. stoletju pod vplivom karolinške države, vendar sledov posegov v domačo upravno-politično ureditev ni mogoče opaziti. Karniolci so ohranili določeno stopnjo neodvisnosti.« (D. Božič et al., *Zakladi tisočletij*, 1999). Konec 9. stoletja je bila Karniola sestavni del Karantanskega kraljestva, ki se je od leta 884 naprej imenovala tudi Arnulfovo kraljestvo. Arnulf Koroški (okoli 850–899) je bil sin slovenske matere in je dosegel najvišje položaje: karantanski vojvoda, vzhodnofrankovski kralj in cesar Rimskega cesarstva. Karantansko kraljestvo je spadalo pod Rimsko cesarstvo, v katerega se je preimenovalo Frankovsko kraljestvo.

Pražupnija Mengeš, kamor so spadale tudi Tunjice, je nastala po letu 955. Mengeš je bil glavno mesto pražupnije; tu je bila zapisana tudi najstarejša etnološka bajka o stvarjenju sveta (D. Ovsec: *Slovanska mitologija in verovanja*, 1991). Karniola je bila pridružena veliki vojvodini, zvezi dežel, imenovani Slovenija, lat. *Sclavinia* (J. Höfler, *Trubarjevi Lubi Slovenci ali Slovenija pred 650 leti v Strasbourgju: o pojmu Slovenije v srednjem veku*, Ljubljana, 2009). Velika vojvodina je bila dokončno oblikovana leta 976, ko je cesar Oton II. iz zveze izločil vojvodino Bavarsko in namesto nje v vojvodino povzdignil Karantanijo. Poimenovanje dežele nam razkriva darovnica iz leta 973,

ko je Rimski cesar Oton II. škofiji Brižinj (Freising) podaril obsežno posest v današnji Škofji Loki: ... ki se imenuje Karniola in ki ji po domače pravijo Kraj(i)na..., latinsko: ... quod Carniola vocatur et quod vulgo Creina marcha appellatur... V stavku so zapisana tri znana imena dežele: Carniola – Creina – marcha, ki imajo enak pomen (istoričje). Simon Rutar ta latinski zapis razlaga tako, da je bilo ime Karniola uradni, diplomatski (mednarodni) naziv, medtem ko je Krajina (lat. *Creina marcha*) domače (lat. *vulgo*), slovensko ime, ki pomeni pokrajina, dežela. »Krajina pomenja torej „domačo zemljo“ in Krajinec je „domačin, domorodec“«. Opozarja tudi na to, da je zapis Kranjska, Kranjec napačen, ker se iz tega ne more izpeljati besed kraj, krajina (S. Rutar, *Kranjsko - Krájina*, Ljubljanski zvon, letnik 4, številka 1, 1884). S pisavo gajica smo v 19. stoletju namreč začeli uporabljati dvóčrkji »lj« in »nj«, ki ju prej nismo uporabljali in sta na žalost pomensko spremenili stare besede. Zagotovo je domače ime Krajina bistveno starejše, oziroma se je uporabljalo že pred izdajo te darovnice (P. Štih, *The Middle Ages between the Eastern Alps and the Northern Adriatic*, 2010).

V 11. stoletju se je Karnioli pridružila Savinjska marka. Za dolenski del Savinjske marke se je kasneje uveljavilo ime Slovenska krajina (lat. *Marchia Sclavonica, que vulgo Windismarch dicitur*). V času vladanja frankovskega cesarja Friderika I. Barbarosse se je Rimsko cesarstvo preimenovalo v Sveto rimsko cesarstvo (1157). V tem času je bil Kamnik prestolnica Krajnske. Proti koncu 12. stoletja je velika vojvodina Slovenija razpadla na zgodovinske dežele: Krajnsko, Štajersko in Koroško. Dežele so postale »dedne dežele« v okviru habsburškega prevzema leta 1282 na zboru v Augsburgu. Nastala je zveza Notranjih dežel (Notranjeavstrijske dežele). Leta 1364 je bila Krajnska povzdignjena v vojvodino.

Simon Prosen
... Zgodovinska izvirnost Slovenije ...

Nekdanji tunjiški kajžarji

Po velikih kmetijah je bilo včasih veliko otrok, ki pa se niso mogli vsi poročiti, saj se brez zemlje ni dalo preživeti. Tako je na domačijah ostalo dosti neporočenih stricev in tet. V domači hiši so jih izpodrivali otroci novega gospodarja, zato so jim v bližini domače hiše ponavadi zgradili leseno kajžo, majhno preprosto hišo, kjer so živeli ti odvečni strici in tete. Za hrano so še vedno delali doma. V kajžo so hodili le spat, ob nedeljah pa so tam tudi živeli.

V Tunjicah je v preteklosti nastalo kar nekaj takih kajž in o njihovem nastanku pričajo tudi pisni viri.

Mahlav

Prav na sredini Bobnarjevih parcel je stala lesena Mahlavova kajža. Gotovo je bila to nekoč Bobnarjeva kajža za domače preužitkarje. Obe domačiji sta spadali pod grad Češenik. V pisnih virih lahko najdemo, da sta tu kot prva živela Jernej Vovk in Marija Mlakar iz Laniš. Otrok nista imela. Drugi zakonski par oziroma druga dva, ki sta tu živela, sta bila Janez Žumer in Neža Podjed iz Laniš in njuni štirje sinovi: Johan, Franc, Florijan in Anton. Vsi so odšli od doma, na kajži pa se pojavila Luka Urh, Bokunkov in nje-

gova žena Elizabeta Jagodic, hišna številka Apno 5. Njuni otroci so bili Jožef, rojen leta 1885, Rozalija, Katarina, Frančišek in Marija. Zakaj so kajžo leta 1899 prodali Jakobu Vinšku, sosedu Voštetarju, ni znano, oni pa so se izselili na Križ.

Jakob Vinšek je kajžo zaupal najstarejšemu sinu Ignaciju, ki se je rodil leta 1900 in poročil 11. 2. 1931. Ignacij – Nace in Terezija sta imela šest otrok, eden je umrl, ostali pa so živeli v tej hišici. Slika stare Mahlavove hiše še vedno obstaja. Na mestu, kjer je stala, je zdaj avtokleparska delavnica in dom Ignacijevoga vnuka in pravnuka.

Fortelj

Hišna številka Tunjiška Mlaka 25, nova 21 – tu je stala kajža, malo zidana, malo lesena, in v njej so živeli različni ljudje. Od te kajže se ni ohranila nobena fotografija. Kot prvega tu živečega najdemo zapisanega Matija Vrhovnika z ženo Heleno Galjot s Spodnjega Brnika, rojeno leta 1812, ki pa je mlada umrla. Drugič se je poročil z Marijo Golob z Gozda, s katero sta imela tri otroke – Florijan je živel v Bosni, Lucija v Vodica, Marija pa na Gozdu.

Za njimi so tu živeli France Drolka, Mohtov z ženo vdovo Heleno Podjed, Rezmanovo, rojeno Ajdovec, Košiše 5. Imela sta sina Janeza, ki se je rodil leta 1880 in umrl leta 1905. Tu je živela tudi Johana, Helenina hči iz prvega zakona, rojena leta 1860.

France Drolka je 14. aprila 1909 kajžo prodal ali podaril Mariji – Mici Uranič, rojeni leta 1868, Mohtovi. Pri njej je živel tudi njen brat Tone. Tone Uranič je umrl leta 1942, star 70 let, Mica pa leta 1948, stara 79 let. Zatem sta se v to kajžo vselila Maks Torkar, Mohtov, ki se je pri svojih sedemdesetih letih drugič poročil z Ano Vrhovnik, Bovčovo. Rodili so se jima trije otroci. S pomočjo sovaščanov so podrli staro bajto in zgradili novo, skromno, toda zidano. Maks Torkar je umrl leta 1954, star 78 let, in je zapustil tri majhne otroke. Njegova druga žena Ana je umrla leta 1968, stara 63 let. Danes na tem mestu stoji nova hiša, ki je naseljena.

Podar

Že samo ime pove, da je hišica nastala iz Košiševega poda, ki so ga imeli za skedenj na svoji parceli ob potoku. Tam so začasno hranili seno. Najprej naj bi se tu naselil eden izmed Omevčevih sinov, ki je prej prebival pri svojem očetu pri Katrežu v Kurji dolini, vendar pa se z očetom nista najbolje razumela.

Nato sta se tu naselila Anton Žumer, rojen 1897, in njegova žena Katarina z dekliškim priimkom Kastelic, tudi rojena leta 1897, v Podgorju. Rodilo se jima je šest otrok, ki pa so se kmalu vsi raztepli daleč naokoli. Ko je Katarina leta 1959 umrla, se je Anton ponovno oženil – priženil se je h Gmajnarju v Tunjice. Živel je do leta 1977, nazadnje v Domu starejših občanov Kamnik. Prazno hišico je Janez Šmidovnik, Zgornji Košišev spremenil v počitniško hišico.

Urankar

Urankarjeva kajža je stala v neposredni bližini Bevšekove domačije. Prav gotovo je v začetku spadala k Bevšku, kjer so se na začetku 18.

Mahlavova stara hiša, 1963

stoletja vsi najprej pisali Krišekar in nato Vrhovnik. Pri tej hiši je bila doma revščina. Zadnja Urankarjeva gospodinja je zadnja leta svojega življenja preživela pri Spodnjem Košišu, katerim je skupaj z revno kočjo zapustila tudi nekaj zemlje, na kateri je ta stala. Hišica se je kmalu po prvi svetovni vojni sama podrla in dandanes v Tunjicah ni nikogar več, ki bi se je še spomnil.

Tisti kos zemlje je podedoval sin Valentin Krumpetar, Spodnji Košišev, ki se je priženil k Prajzu in ta zemlja je prešla v last Prajzovih, ti pa so jo izročili najstarejši hčerki Anici, ki je z možem Pavletom tam postavila majhno počitniško hišico. Po Aničini smrti leta 1990 so domači po dveh tragedijah v tej počitniški hišici to imetje zapustili in vse skupaj prodali. Danes o Urankarjevi kajži ni več niti sledu, v neposredni bližini pa je zrasla nova hišica.

Pristava

Tja dol, proti Vogrinovi dolini, je na desnem bregu pod gozdom nekoč stala kajža, ki je bila last zapriškega gospostva, in tu so živeli oskrbniki njihovih posestev in živine s svojimi družinami. Desno ob potoku Tunjščica so bili hlevi za živino. Menda so bili ti oskrbniki na začetku Birtovi fantje, kasneje pa tujci. Leta 1874 je bila kajža »odtujena« oziroma po ljudskem izročilu požgana. V Statusu Animarumu (knjiga faranov) je v tej kajži kot zadnja družina zapisana s tujimi, menda italijanskimi imeni in priimki – kot oskrbnik Dominico Joahim, rojen leta 1816, verjetno z ženo Mario Pascolo, rojeno leta 1825, in njuni otroci Regina, rojena leta 1853, Francisca, rojena leta 1857, Mariana, rojena leta 1862, in Mathaus, rojen leta 1867. Danes o tej kajži ni več nobenega sledu, še vedno pa se ve, kje je nekoč stala. Zanimivo je tudi to, da so bili v šolskem arhivu vsi otroci iz te kajže zapisani kot odlični učenci.

Omevc

Nekdaj je ta kajža spadala k Bevšek, saj je bilo nekdanje domače ime Zgornji Bevšek, kot prvi prebivalci pa so tu zapisani s priimkom Zupanc, nato pa kar dob-

Nekdanja Kosirnikova kajža, sedaj počitniška hišica, prestavljena v bližino Kotarja

rih sto let s priimkom Žumer. France Žumer, rojen leta 1836, se je poročil z Johano Berlec iz Stranj. Imela sta kopico otrok, ki pa so se vsi razpršili daleč od doma.

Vnuk Franceta Žumra je bil kasnejši Podar, France pa se je 28. aprila 1910 obesil. Domačijo z nekaj zemlje je leta 1914 kupil France Goltez, Kavselj. V kajži so najprej stanovali Remsovi z Žal, nato pa od leta 1932 Jože Kosirnik, rekli so mu Pepe, z ženo in otroki. Pepe je bil Zgornji Kosirnikov in je pogosto pohajkoval po Tunjicah kot popravljač posode in divji lovec, raubšic. Sin Rudolf je padel kot nemški vojak pri Kijevu, drugi otroci pa so se razšli po svetu. Oče Pepe se je 26. 1. 1956 »podhladil«. Dve leti kasneje, leta 1958, je Omevčevo kajžo kupil Alojz Šimenc z ženo Anico iz Studenc. Alojz Šimenc je umrl leta 2016.

Kaplan – Fauški

Kot prvo zaznamovano prodajo Kaplanove hiše najdemo, da so Grilušekovi prodali to hišo Janezu Petku z Mlake 12 in njegovi ženi Apoloniji Korošic, ki je bila doma v Obršah pri Zlatem Polju. Ta dva sta leta 1895 hišo prodala Petru Sušniku z Gozda, sama pa odšla v Preserje pri Zlatem Polju. Tudi Peter Sušnik je ta svoj dom prodal naprej, in sicer Mihaelu Remicu, Bunderčevemu iz Sidraža 8, njegova žena Marija pa je bila doma na Vrhovju

2. Imela sta sina Janeza. Mihael je umrl 19. 11. 1901 v ljubljanski hiralnici. Žena Marija se je leta 1906 v Ljubljani ponovno poročila z Antonom Vrhovnikom, Šmidovim, ki so mu rekli tudi Grdež. Skupaj sta odšla v ZDA, v Pensilvanijo, kjer se jima je rodil sin Viljem. Ker pa je Tone začel kuhati in prodajati žganje, so jih kmalu izgnali nazaj domov. Doma se jim je rodil drugi sin, Jernej, ki pa je takoj po rojstvu umrl. Viljem je iz neznanih vzrokov umrl leta 1938 v celjski bolnišnici, star komaj 29 let, Marija Remic pa je umrla 17. 7. 1927. Tone je odšel v Stranje in se tam še enkrat oženil. Tone – Grdež je pogosto pohajkoval po Tunjicah in tu in tam opravil manjše zidarsko delo. Kaplanovo domačijo je prevzel Marijin sin iz prvega zakona, Janez Remic. Kje je živel, ko je bila njegova mama v Ameriki, ni znano. Janez se je leta 1928 poročil z Ano Kuhar iz Nove Štife. Rodilo se jima je devet otrok, preživelo pa jih je šest. Danes tu živi Janezov sin Adolf, ki se je rodil leta 1941.

Farezovec

Na mestu, kjer danes stoji nova hiša, je nekoč stala delno zidana kajža, ki je bila last Zgornjega Nauma. Tu so sprva živeli stari Naumovi preužitkarji, kasneje pa so Naumovi kajžo prodali Škletovim in poslej so v njej stanovali: Luka Janežič, rojen leta 1822, iz Zaloga in Maria Lah iz Lahovč, Urban Jamšek in Apolonija

Žebovec iz Topol ter njuni otroci Johana, Maria in Franca, rojena leta 1883, ki se je omožila na Breg k Mlinarju.

Pri Farezovcu sta nekaj časa živela Matevž Traven iz Topol, po poklicu čevljar, in njegova žena Marija, rojena Šmešnjavec, Strehova iz Tunjic. Kasneje sta kupila Bobnarjevo domačijo, ki je bila tedaj naprodaj.

Leta 1899 sta se v to kajžo vselila Anton Nograšek, Zgornji Naumov in njegova žena Marjana, rojena Vrhovnik, Zoklarjeva. Tu so se jima rodili trije otroci, Micka, Manca in leta 1903 še Jožef. Leta 1905 so kupili domačijo pri Šmidu, od koder so prejšnji lastniki odšli v Poreber v neveljski fari. Kot zadnja je pri Farezu živela Francka Grkman, Škletova, rojena 1842, ki je umrla leta 1922. Po njeni smrti se je kaj-

ža začela podirati in po letu 1950 je popolnoma izginila. Kasneje so jo Škletovi dediči preuredili najprej v počitniško hišico in nato v stanovanjsko hišo.

Malezija

Na mestu, kjer je stala predzadnja Malezijeve hiša, je bila prva zgrajena šele leta 1865, ime in ljudje pa so izhajali iz prvotne Malezijeve kajže – to je bila Pikovčeva kajža, ki je stala malo pod Pikovčevo domačijo.

France Pirc (priimek je Pikovčev), rojen leta 1828, in Neža Hacin, Komovčeva, tudi rojena leta 1828, sta se poročila leta 1858. Imela sta dva sinova, Gregorja in Franceta. Gregor, rojen leta 1858, se je priženil k Spodnjemu Žganu, France pa je odšel na Žale; tudi na Žalah (Šutenpoh), kamor se je priženil, je pri Maleziju. Žganovi so podedovali Malezijevo

hišo in jo leta 1936 prodali mizarju Francetu Kosirniku, Spodnjemu Sitarjevemu, ki se je s svojo družino vselil v hišo. V prvi Malezijevi – Pikovčevi kajži je pred izpraznitvijo nekaj časa živel tudi Miha Štebe z Gore in Jera Požgenje; njun sin Miha je bil potepuh, vagabund, ki se je klatil po svetu, dokler ni neke noči v letu 1908 umrl v Jeršinovem hlevu.

Leta 2013 so Malezijevo hišo podrli in zdaj živijo v novi hiši, ki je bila zgrajena poleg stare. Blizu Malezijeve hiše si je sin France zgradil hišo, na žalost pa je v nepojasnjenih okoliščinah leta 1968 umrl na delu v Libiji, star 31 let. V njegovi hiši je nato živel njegov brat Ivan, ki je letos odšel v Dom starejših občanov Kamnik. Hiša je zdaj nenaseljena.

Ivan Nograšek
arhiv družine Palčič 📷

Španija – Španovija

Zapisek o domačiji v Tunjicah na Srednjem vrhu, ki je danes ni več

Zgodbo o tem, kako je nastala Španovija, mi je povedal Florjan Koželj, Spodnji Naumov, rojen leta 1923. Kako naj bi nastala ta domačija, nam pove ljudsko izročilo, ki pravi, da sta dva brata v križarski vojni v Sveti deželi potegnili nekega ranjenega viteza izpod mečev otomanskih vojakov in mu tako rešila življenje. Ta vitez je po vrnitvi domov bratoma dal v zahvalo zajeten kos zemlje v Tunjicah oziroma celoten »srednji vrh«, kjer tedaj še ni bilo drugih hiš. Tu sta si brata skupaj zgradila dom. Ker sta živela v sožitju oziroma »v španoviji«, so temu kraju ljudje odslej rekli Španovija. Kasneje se je ime malo poenostavilo v Španija in temu predelu še vedno vsi Tunjičani rečemo tako.

Španija – Španovija je bila verjetno prva in največja domačija na Srednjem vrhu, s hišno številko Tunjice 19. Stala je na grebenu Srednjega vrha. Po zapiskih duhovnika Petra Pavla Glavarja je to mogočno posestvo obsegalo za *grunt in pol

zemlje. Kaže, da je zemlja kasneje prešla v last sosednjih kmetov. Tunjiški župnik Jože Lombergar, doma na Šenturški Gori, ki je služboval v Tunjicah v letih od 1861 do 1876, navaja domače ime *Županija gorniga Kosirnika* ter samo še šest hektarjev veliko posest. Peter Pavel Glavar je leta 1754 zapisal, da so se pri hiši pisali Naum, malo kasneje pa tu najdemo gospodarja Gregorja in Mico »Shedushhag«, ki se jima je leta 1795 rodila hči Uršula in leta 1797 sin Jakob. Obstajajo pa še bolj točni podatki, in sicer da se je Peter Kosirnik, Zgornji Kosirnikov, rojen leta 1818, poročil z leto dni mlajšo Heleno Sedušak, Sušakovo. Poročka je bila leta 1848. Kako je posest Španije prišla v last Kosirnikovih, ni znano. Kot zadnja lastnica te hiše in posestva je zapisana Helena, z njo pa je živela še moževa sestra Katarina, rojena leta 1824. Helena je umrla leta 1903 pri Jerušeku, kjer je bila »za ta mlado« njena hči. Dve leti kasneje je, prav tako pri Jerušeku, umrla tudi Katarina.

Hiša na Španiji je stala malo naprej, proti Naumu, tam, kjer danes daljnovod prečka pot. Bila je nenaseljena in je začela propadati. Še sam se iz let po drugi svetovni vojni spomnim njenega propadajočega zidovja, kozolca in vodnjaka, nato pa je vse to postopoma začelo izginjati. V neposredni bližini je zdaj zrasla nova hiša, ki so ji v spomin na nekdanje čase dali ime pri Španu, malo podobno tistemu imenu, ki je bilo tu nekoč.

Na Španiji pa je potem, ko hiša ni bila več naseljena, menda tudi strašilo. Če si prišel na Srednji vrh okrog polnoči, je tam mimo z velikim ropotom prikorakala ali pritekla četa vojakov v okovanih škornjih oziroma so prikorakali samo škornji, saj vojakov od kolen navzgor sploh ni bilo, kot da bi bili pri kolenih odsekani. To so pripovedovali stari tunjiški možje, ki so to v velikem strahu menda tudi sami doživeli.

Ivan Nograšek

*grunt – posestvo, ki obsega približno 15-20 hektarov

Kozolci in paštle

Bili so časi, ko se je že na daleč videlo, kdo je v vasi napreden in premožen kmet – lepo obdelane njive, posejane z žitom vseh vrst za kruh, pa s krmo za živali ... To je bila samooskrba ponavadi številne družine. Imeli so tudi hlapce, dekle, pastirčke in pestunje.

Vrnimo se nazaj na kozolce. Kozolci in dvojni kozolci – toplarji so naša, slovenska posebnost, čeprav to velja bolj za Gorenjsko, Dolenjsko in Štajersko. In kaj je danes nastalo iz kozolcev? Posledice sodobnega življenja in dela so vidne že od daleč in tudi kozolci se kažejo v čisto drugačni luči: ni več zlatih snopov pšenice, pa detelje, ki se je sploh ne seje več, ker kolobarjenje ni pomembno. V kozolcih se je največkrat sušilo seno, posebno če je nagajalo vreme. Zdaj pa so kozolci izgubili svoj prvotni namen. Med »štanti« ali okni, kar je pravilen izraz, so skladovnice drv ali pa ti žalostno propadajo. Koruzo in seno spravljajo v silose in v bale, ker je delo s stroji hitrejše in lažje. Propadajo tudi paštle – sušilnice za sadje, ki so bile pred leti in desetletji zelo pomembne za preživetje. Kar se ni porabilo pozimi, so gospodinje kuhale kot »krhljovko«, pijačo za žejne delavce na njivah in pri spravi sena. Danes imamo kup sokov

Žerjavova pašta

in gaziranih pijač, vse bolj moderna pa je spet voda, saj se ljudje bojijo »cukra«. V naši vasi je še nekaj sušilnic za sadje; koliko se uporabljajo, ne vem, mogoče za sušenje

orehov in sliv, kadar te dobro obrodijo. Ljudje si kupujejo električne peči, kjer se da vse posušiti, vendar je to le senca v primerjavi z naravnim sušenjem v paštlah. Mnogim pa je to všeč, kaj moremo.

Ivanka
arhiv družine Palčič

Lojzetov kozolec

Dimkamra – najbolj zakajen prostor v kmečki hiši

Eden izmed nepogrešljivih prostorov v stari kmečki hiši je bila dimkamra. Uporabljala se je le v enem obdobju v letu, in sicer pozimi po kolinah.

Včasih ni bilo skrinj in hladilnikov, zato se je meso za »zalogo« prekadilo. Ko so bili pujsi zaklani in so se naredile klobase ter nasolilo meso, se je zakurilo v peči. Dimkamra je bil poseben prostor, povezan z dimnikom kmečke peči in je bil v zgornjem nadstropju oziroma na podstrešju kmečke hiše. Površina dimkamre je bila le približno en kvadratni meter. Ko se je prekajevalo, se je moralo kuriti bukove butare in klade, nikakor pa ne smrekove, ki so smolnate. Med dimkamro in dimnikom je bila loputa, ki je bila med

prekajevanjem odprta, drugače pa zaprta, tako da toplota in dim iz peči nista uhajala v dimkamro, da pa je vanjo lahko prihajal tudi sveži zrak s podstrešja, so bile na vratih dimkamre rešetke. V dimkamri so se prekajevale klobase, svinjsko stegno, želodec, glavina, špeh ...

Ne glede na to, da po prekajevanju ni več velike potrebe, saj imamo dandanes druge oblike konzerviranja mesa in je sveže meso na voljo celo leto, nam grejo prekajene mesnine še vedno v slast in se jim ne moremo upreti. Domače mesnine so neprimerno boljše od kupljenih v trgovini, zato dimkamre še niso šle čisto v pozabo.

Mojca Stele Jeglič

Pregledna karta Tunjic Križi in kapelice

V uredniškem odboru nadaljujemo z izpopolnjevanjem Pregledne karte Tunjic. Letos smo dodali nabožna znamenja – križe in kapelice. Priložene fotografije smo pridobili iz osebne arhiva Toneta Palčiča.

V tunjiški fari in bližnji okolici stoji okrog 40 kapelc in križev, posejanih po celotnem tunjiškem gričevju.

Lokacije teh znamenj so različne – nekatera so na hišah, druga ob poteh, tretja v gmajnah. In kot so različne njihove lokacije, je različen tudi njihov namen – za nekatera se še ve, čemu so se postavila, za večino pa je čas že zabrisal spomin. Gotovo pa je, da je bilo vsako nabožno znamenje postavljeno z določenim vzrokom ali namenom – nekatera znamenja so postavili na mestu, kjer se je zgodila kakšna nesreča ali je kdo umrl, nekateri so postavili križ ali kapelico v posebno zahvalo ali zaobljubo, med vojno pa se je marsikateri vojak na fronti zaobljubil, da če bo prišel živ domov, da bo v zahvalo postavil nabožno znamenje.

Včasih je bila navada, da se je ob vsakem križu in kapelici odkrilo in pokrižalo. Dandanes so se marsikateri stare navade opustile in tudi pri nabožnem znamenju le še malokdo naredi križ, ko gre mimo njega.

*Ivan Nograšek, Mojca Stele Jeglič,
Milena Erbežnik Klanšek*

Komovčeva kapelica, 1989

Gradiškovo znamenje, 1997

Kaplanovo znamenje

Jankovo znamenje

Hribarjevo znamenje, 1989

Komatarjevo znamenje

*Sv. Florjan in sv. Štefan – freska
na Verovškovi hiši, 1989*

Žerjavova kapelica

Jerušekovo znamenje

Korbarjevo znamenje na kozolcu

Vogrinovo znamenje na hiši, 1989

Voštarsko znamenje, 1989

Zgornje Laniškovo znamenje

Hrustovo znamenje, 1989

Cerjovo znamenje, 1989

Bukunkova kapelica, 1989

Prajzovo znamenje, 1989

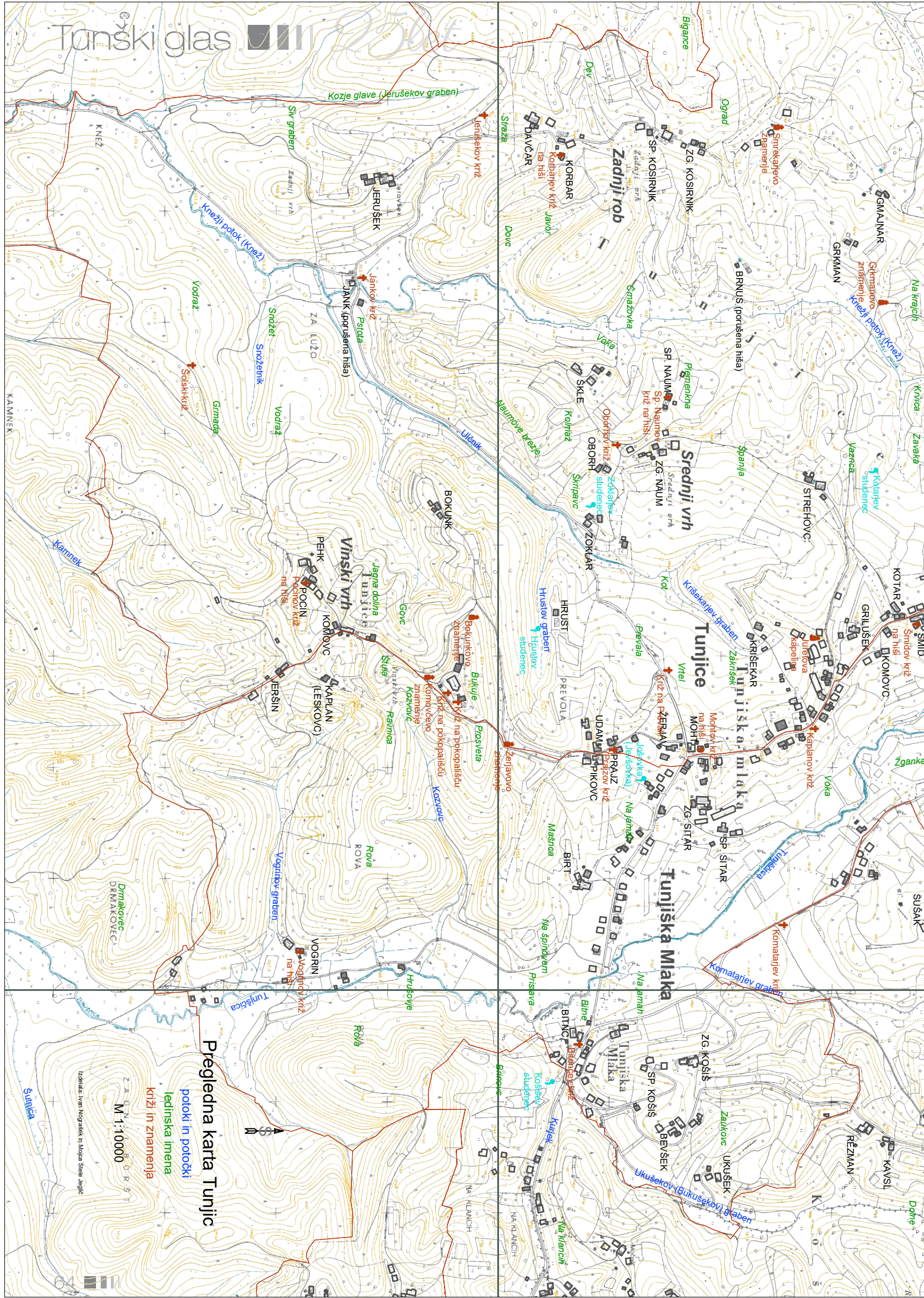
Šmidov križ na hiši, 1997

Mohtov križ na hiši, 1997

Verovškova kapelica

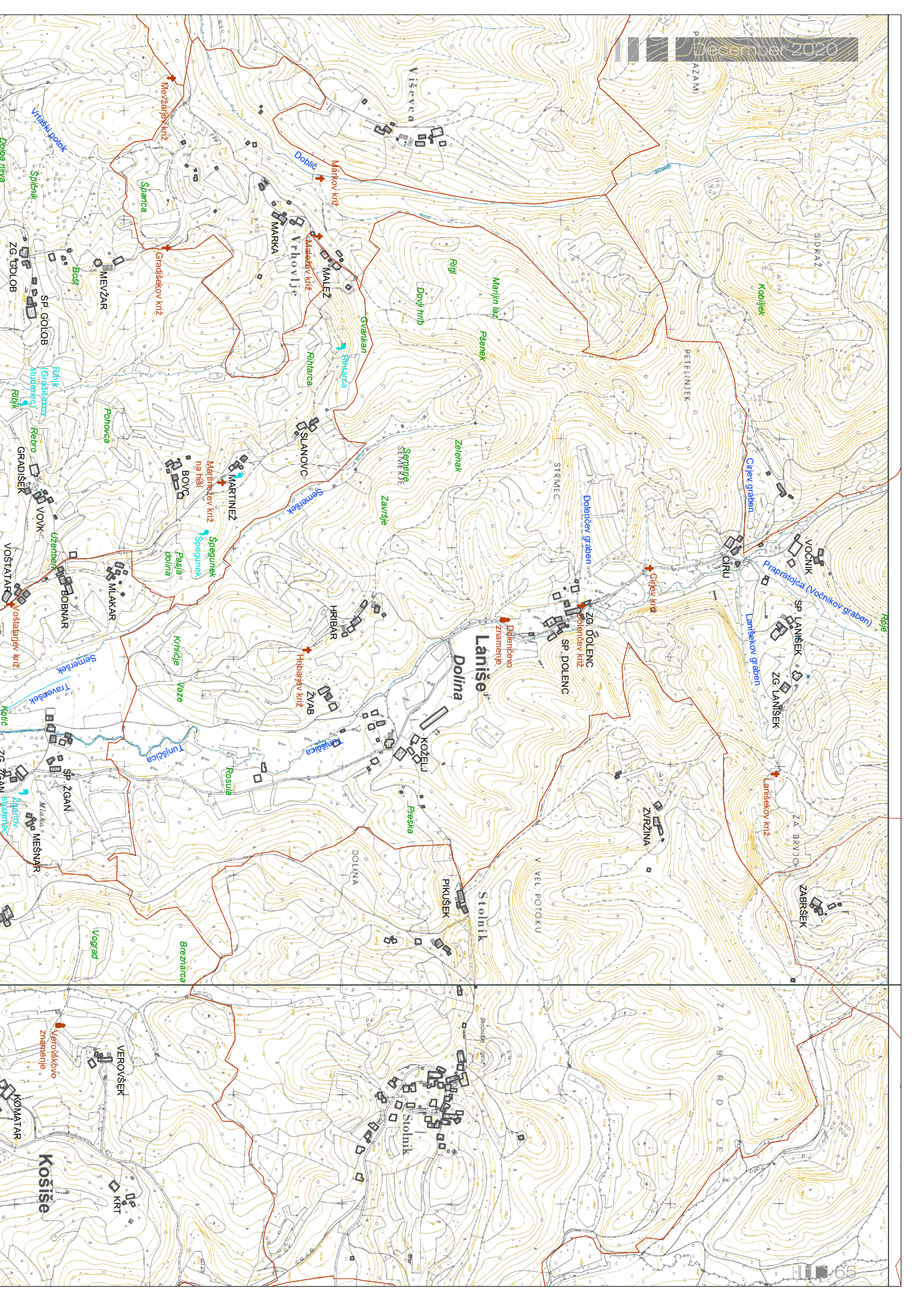

Pregledna karta Tunjic
potoki in potoki
ledinska imena
križi in znamenja

M 1:10000

Izdelala: Ustanova Vojvodina in Mesta Slovenije

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

1:50,000

Miklavževanje 2020

Letos je bilo nekoliko drugače, a vendar zanimivo in dobro sprejeto.

Časa je bilo malo, saj smo se za letošnjo izvedbo miklavževanja odločili šele tri tedne pred izvedbo. Ker vaj nismo smeli imeti, časa za avdio snemanje pa ni bilo, smo uporabili tonski posnetek igre, ki so jo člani Kulturnega društva dr. Franceta Steleta uprizorili že pred leti. Hvala tudi prejšnji igralski zasedbi. Dodali smo še malo glasbene spremljave; hvala Marjetki Čimžar in sestram Vrhovnik za super petje ter instrumentalni zasedbi The Castlers na čelu z našim sokrajanom, Samom Mikušem.

Če koga zamika in bi si vse skupaj rad ogledal, sporočam, da je vse dostopno na kanalu YouTube Doma kulture Kamnik.

Boštjan Jelovčan
Matjaž Sedušak 📸

Ko se sam s seboj pomiriš

*Ko se sam s seboj pomiriš,
ko sam sebi in drugim odpustiš,
takrat se najdeš,
takrat veš, zakaj živiš.
Ko bi slehernega človeka na
cesti objel,
ko bi z vsakim neskončno dolgo
sedel,
ljudev vse dal,
ko ti za ničemer ni žal,
takrat v sebi ljubezen začutiš,
ljubezen do vseh, do vsega in
tudi do sebe.*

Jože Ramuta

Zgodovina tunjiških domačij – Korbarjevi

Posestvo je bilo veliko za pol grunta (grunt – 15 do 20 ha) in je spadalo pod komendsko graščino, hišna številka je bila 35, nova pa 41. Vombergarji naj bi v letu 1707 s Štajerske najprej prišli v Komendo, od tam pa v Tunjice. Odkar stoji prva hiša, se pri Korbarju drži priimek Vombergar.

Korbarjeva družina: mama Ivana in hčerka Ivanka, ata Janez, sinova Peter in Ciril, 6. april 1953

Stara Korbarjeva hiša je najstarejša ohranjena hiša v Tunjicah in datira v leto 1723. Leta 2011 je bila hiša razglašena za kulturni spomenik lokalnega pomena in je edina hiša v Tunjicah, ki je dobila ta naziv.

V zapiskih najdemo, da je bil prvi gospodar Luka Vombergar z ženo Agnes (Nežo). V zakonu so se jima rodile tri hčerke: Helena (1790), Ratija – Doroteja (1793) in Katra (1795) ter sin Simon.

V drugem rodu je bil gospodar Simon z ženo Mario. V Tunjicah je zapisana samo njuna hčerka Maria, ostali otroci pa so bili krščeni v Komendi, kajti Francozi so tunjiškega župnika izgnali.

V tretjem rodu se pojavi oče Blaž Vombergar (1829–1899) in njegova žena Mica Grabnar (1819–1894), doma iz Nevelj. Njuni otroci so bili: Janez (1846–1888), ki je umrl pri Pircu na Potoku, Peter (1848–1906), ki je bil naslednji gospodar, Andrej (1849–1923), ki je služil v župnišču Nevlje, Katarina (1852–1918), Alojz (1854–1906), ki je umrl kot hlapec v komendski graščini, in Jo-

Korbarjev ata Janez

hana (1858), ki se je prvič omožila k Jamovcu; nato se je še trikrat poročila in bila štirikrat vdova, nazadnje pa je bila leta 1932 umorjena.

V četrtem rodu je gospodaril oče Peter Vombergar (1848–1906) z dvajset let

Stara Korbarjeva hiša, 4. november 2007, fotografija: Franc Kočar

Korbarjevi bratje – Janez, France in Pavle

Peter in Janez Vombergar, sin Peter, hčerka Julka, sestra Francka z možem Alešem in hčerko Anico, 1965

mlajšo Marijo Kosirnik (1868–1928) s Klanca 5. Poroka je bila leta 1893. Njuna prva otroka sta bila Marija (1894–1959) in Janez (1896–1981), naslednji gospodar, ki je bil vojak v prvi svetovni vojni in vojni ujetnik v Rusiji; bil je znan vaški pripovedovalec skoraj neverjetnih zgodb, ki naj bi jih sam doživel. Naslednji sinovi so bili: Peter (1898), ki je živel v Nevljah, dvojčka Anton (1901–1944) in France (1901), ki je živel na Dobnem, in Pavel (1907–1979), ki je bil krojač v Kamniku.

V petem rodu je gospodaril oče Janez Vomberger (1896–1981) in njegova žena Ivana Kočar (1904–1972) iz Laniš, Spodnja Dolenčeva. Poroka je bila leta 1930. Imela sta 8 otrok: Ivana (1931–2014), ki je živel pri Spodnjem Dolencu in se poročila v Županje Njive k Cesarju, Janez (1932–2010), ki je živel doma – bil je posebnež, urar samouk in je znal popraviti vsako uro, tako cerkveno kot budilko. Sledile so: Frančiška (1934–2012), ki je živel pri Davčarju, Marija – Minka (1936–2006), ki je živel v

Komendi, in Julijana (1938–1998), ki je živel sama v Kamniku. Zadnji so bili sinovi: Jožef (1940–1963) ter dvojčka Peter (1946–2020) in Ciril (1946). Peter se je izučil za mizarja,

Ciril pa za peka. Ciril od novembra naprej živi sam v novi Korbarjevi hiši.

Ivan Nograšek

Spodnja Dolenčeva družina

Korbarjevi bratje – Ciril, Ivan in Peter

Korbarjeva in Davčarjeva družina, 14. maj 1967

Korbarjev Ciril v paradi z volom na Dnevh narodnih noš v Kamniku

Učenci z učiteljico Angelco Adamič, šolsko leto 1955/1956

Najin poročni dan

Letošnje leto je bilo za vsakega posameznika polno preizkušenj, a tudi državni ukrepi niso mogli preprečiti, da ljubezen ne bi našla svoje poti.

Mladoporočenci, uredništvo Tunškega glasu Vam ob življenjski prelomnici želi, da v ljubezni premagujete ovire, v složnosti sklepate življenjske odločitve, s spoštovanjem prisluhnete drug drugemu in si z brezpogojno predanostjo zaupate v trenutkih nemira. Želimo Vam srečno družinsko življenje, polno harmonije, skupnega zadovoljstva, zdravja, miru in nepozabnih doživetij.

Barbara Klanšek

Sonja in David Kosirnik

18. julija sta si večno zvestobo obljubila Sonja Sušnik iz Raven pri Šmartnem v Tuhinju in David Kosirnik iz Tunjic. Civilni obred je potekal v prostorih upravne enote v Kamniku, poročni pa v cerkvi sv. Martina v Šmartnem v Tuhinju. Skupen dom sta si ustvarila v Tunjicah.

Polona in Žiga Maretič

13. junija sta se poročila Polona Rems iz Tunjic in Žiga Maretič iz Škofje Loke. Civilni obred je potekal na mestnem vrtu v Škofji Loki, cerkveni pa v cerkvi sv. Ane v Tunjicah. Poročno slavlje sta mladoporočenca s svati nadaljevala v gostilni Dvor Jezeršek. S hčerko Jerco sta si ustvarila topel dom v Podlubniku v Škofji Loki.

Ko iz srca izgine nemir

*Ko iz srca izgine nemir,
prevzame ga mir;
prevzame ljubezen
do vseh ljudi,
do vseh stvari.
Nič več prostora v srcu ni
za zavist, sovraštvo,
tekmovanje.
Le toplota telo objema,
kot blaženost nekaj dušo
prevzema.
Imeti rad, ljubiti,
se temu čuditi,
to užiti,
je dano le redkim.
Da bi trajalo večno ...*

Jože Ramuta

O ljubezni želel sem govoriti

*O ljubezni ...
O ljubezni želel sem govoriti,
o ljubezni sem vam želel nauke
deliti,
pa sem uvidel,
da tako ne gre,
o njej vsako srce svoje ve.
Zato o njej bom molčal,
prepustil jo bom vam,
vsak svojo zdaj živite,
premalo jo poznam.
A eno dobro vem,
pomembna je ljudem,
so boljši vsi takoj,
ko spoznajo njen opoj.
Zato ji duška dajte
do vsega živega,
dobro jo spoznajte,
odlično vračat zna.*

Jože Ramuta

Novorojenčki

**Jakob Balantič, Balantičev
Jaka Hočevar, Hočevarjev
Neli Torkar, Mohtova
Arina Zalaznik Rajendran,
Zgornja Naumova
Job Štih, Rebernikov
Hana Žavbi, Za Tunco
Anže Koželj, Petrov**

Letos so praznovali okrogle obletnice Tunjičani, ki živijo v Tunjicah

50 let (1970–2020)
Darja Slana, Lesnikarjeva
Dragica Sagadin, Zgornja Sitarjeva
Iztok Golob, Vrbnikov
Iztok Grilc, Grilčev
Janez Bitanc, Bitenčev
Janez Klemenc, Klemenčev
Janko Nograšek, Kotarjev
Maja Šmidovnik, Vogrinova
Marjanca Šmidovnik, Jernejeva
Marko Hrastovec, Hrastovčev
Nataša Petek, Griluškova
60 let (1960–2020)
Anton Vrhovnik, Rebernikov
Brigita Vrhovnik, Oreharjeva
Janko Romšak, Zgornji Hribarjev
Milan Moračanin, Moračaninov
Milena Vrhovnik, Turenškova
Tatjana Kaplja, Udamura
Veronika Žavbi, Podbrezarjeva
70 let (1950–2020)
Anica Vrhovnik, Slanova
Franc Nograšek, Spodnji Košišev
Marjan Smole, Smoletov
Marjana Kancilja, Malezijeve
Olga Sheikha, Brzinova
Veronika Krumpestar, Spodnja Košiševa
80 let (1940–2020)
Frančiška Jankovič, Kotnikova
Ivan Nograšek, Vrtnarjev
Milka Žagar, Udamura
Olga Smole, Čimžarjeva
Stanislav Pirc, Spodnji Žganov
Zofija Vrhovnik, Joškova

Najstarejša krajanka tunjiške fare je letos, Antonija Vrhovnik, Podbrezarjeva mama, rojena leta 1928, najstarejši krajan pa je Peter Stele, Birtov oče, rojen leta 1928.

Naša rojakinja Rozalija Štrajhar je v Kamniku 17. septembra 2020 praznovala 101. rojstni dan. Doslej ga po nam znanih podatkih še ni noben Tunjičan ali Tunjičanka!

Vsem jubilentom želimo še veliko srečnih, zdravih in prijetnih dni v vaški skupnosti.

Če smo koga od jubilentov prezrli, se iskreno opravičujemo, saj ni bilo namerno.

Prosimo vas, da nam pomagate dopolnjevati rubriko jubilentov in slavlencev ter nam to sporočite na naše uredništvo.

Uredniški odbor

Anekdota

Spomini na otroštvo imajo v vsakem človeku prav posebno mesto. Najlepši so spomini na ljubeče starše, na prijetno družinsko okolje, na lepo in naivno mladost, na prenekatere vragolije, ki smo jih počeli kot otroci.

S sosedovimi otroki smo se veliko družili, se igrali različne gre, pozimi smo se sankali in kepali, poleti skrivali in žogali, jeseni pa smo skupaj pasli krave. Čez poletje je bila živina na planini, ko pa so jo konec poletja oziroma na začetku jeseni pripeljali domov, smo bili pri hiši otroci tisti, ki smo pasli krave. S sosedi smo imeli skupaj tudi pašnike in tako smo bili tudi takrat, ko smo pasli krave, veliko skupaj.

Veliko smo plezali po drevju in marsikatero krilo ali jopica se je raztrgala, ker se je zataknila za kakšno suho vejo. Ubrali smo vse leske ter na kamenju tolkli lešnike. Če nismo bili pozorni, so nam krave velikokrat kam ušle, največkrat na kakšno sosedovo njivo. Da bi imeli več časa za igro in da bi se krave pasle na enem mestu, sem predlagala, da s seboj prinesemo vsak po pest soli, posolili bi travo, krave bi se tako vsaj nekaj časa pasle na enem mestu, mi pa bi imeli malo »piknika«. Preden smo travo posolili, smo iz gozda nanosili nekaj suhega dračja in vej za kurjenje ognja. Iz zemlje smo izkopali krompir, saj ga je bilo na njivi tudi jeseni še nekaj, sosedovi otroci pa so prinesli nekaj gob. Drobnji krompir smo dali na žerjavico, debelega pa smo prerežali, nabadli na palice ter držali nad ognjem, da se je pekel. Bili smo razigrani in veseli, peli smo in se tudi kregali.

Vse to veselje je prekinil moj oče, ki se je kar naenkrat pojavil pred nami in vprašal, kje imamo krave. Krave, o groza – pozabili smo nanje! Naš »piknik« je trajal predolgo! Medtem so krave pojedle posoljeno travo, za »sladico« pa so si na njivi privoščile peso, ki je bila namenjena za prašiče. Tudi krave so imele, tako kot mi, »piknik«.

Fani Vinšek

Nekaj iz kronike

Pred 210 leti, leta 1810, so pri nas vladali Francozi.

Pred 150 leti, leta 1870, so odprli železniško progo Ljubljana–Jesenice–Trbiž

Pred 100 leti, leta 1920, se je v Tunjicah rodilo 16 otrok. 60 % koroških Slovencev je glasovalo, da se priključijo Avstriji.

Laniše ter Prapretno za Kalom s hišno številko 14 – Vočnik so izločili iz Občine Stranje in jih priključili Občini Tunjice.

Pred 30 leti, leta 1990, smo na plebiscitu glasovali za samostojno Slovenijo. V Tunjicah so bili proti samostojnosti trije.

Pred 10 leti, leta 2010, je na Islandiji izbruhnil vulkan, čigar pepel je ustavil ves letalski promet v Evropi.

Nekaj drobiža za leto 2020

Leto 2020 bo v zgodovini zapisano kot leto, ko je po celem svetu razsajala pandemija neke nove bolezni, ki jo je povzročil virus, ki se je najprej pojavil na Kitajskem. Malo po novem letu se je zelo nalezljivi kitajski virus pojavil tudi pri nas in je močno prizadel naše normalno življenje. Zaprli so šole, cerkve, javni promet, letalski promet in še marsikaj. Vladni ukrepi za omejitev te bolezni so ljudem povzročili kar veliko težav. Bolezen je v času, ko se je pisal ta članek, vzela že več kot tisoč življenj tudi v Sloveniji. Ta bolezen se je pojavila točno sto let po tistem, ko je življenje jemala razvpita španska gripa, ki je Evropi vzela več kot 50 milijonov ljudi. V letu 1836 pa je pri nas zadnjič morila kolera, podobno kot letos kitajski virus.

V marcu so porušili staro Sušakovo hišo.

V nedeljo, 22. marca, ob pol sedmih zjutraj, nas je zbudil kar močan potres. Najhuje je bilo v Zagrebu.

11. maja so asfaltirali del ceste proti Stolniku.

V letošnjem letu so na veliko veselje kolesarjev dokončno asfaltirali cesto čez Vrhovje do Zaloga.

2. avgusta se je na novi cesti proti Zalogu zgodila že druga prometna nesreča.

Zima je bila na začetku letošnjega leta brez snega.

Trenutno v Tunjicah živi 26 vdov in 8 vdovcev. Kaj se dogaja z možmi?

Kdo si upa prešteti, koliko avtomobilov imamo v Tunjicah? Dobro vemo, da pred dobrimi 60 leti ni bilo še nobenega.

Ivan Nograšek

Nekaj zanimivosti

Z največjim zvonom v Sloveniji vernikom k maši zvonijo v župniji Ljubljana-Polje (do leta 1952 se je naselje uradno imenovalo Devica Marija v Polju). Veliki zvon v tamkajšnjem zvoniku tehta 5825 kilogramov. Zvon so farani naročili leta 1923 pri kranjski industrijski družbi na Jesenicah. Pred tem je v zvoniku visel zvon, ki so ga leta 1917 za potrebe vojske vzeli Avstrijci; ta zvon, ulit iz bron, je bil še težji, saj je tehtal 6086 kilogramov, sedanji zvon pa je jeklen, v premeru meri 2354 mm, samo kembelj pa tehta 400 kilogramov.

Med največje cerkve na Slovenskem spadata Stolnica Marijinega vnebovzvetja v Kopru in Stiška bazilika.

Najstarejši cerkvi oziroma cerkvici v Sloveniji sta sv. Jurij in sv. Martin na Svetih Gorah ob Sotli, na meji med Slovenijo in Hrvaško. Cerkvi sta stari več kot 1000 let.

Najvišje v Sloveniji, na 1696 m, stoji cerkev na Uršlji gori, na Avstrijskem Koroškem na Dobraču (2167 m) pa poleg Nemške cerkve stoji tudi Slovenska cerkev. Najvišja kapelica je na Kredarici, na 2515 m.

Ivan Nograšek

POTUJOČA KNJIŽNICA

OBISKUJE TUNJICE

OB ČETRTRKIH

OD 18.00 DO 19.30

na postajališču pred šolo

URNIK OBISKOV V LETU 2021

14. in 28. januar

11. in 25. februar

11. in 25. marec

8. in 22. april

6. in 20. maj

3. in 17. junij

9. in 23. september

7. in 21. oktober

4. in 18. november

2., 16. in 30. december

Cekini v Vrtačah

Stari tunjški možje so poznali in znali povedati veliko zgodb iz prejšnjih časov. Pripovedovali so jih na kmetijah ob večerih in pozno v noč, po kakšnem večjem delu, kot je mlačev ali ličkanje koruze, seveda *ob pomoči tistega, ki pride na svet po špagi. Sam sem si nekaj teh zgodb zapomnil, nekaj pa sem jih zapisal. Pa si oglejmo eno od zapisanih.

V Vrtačah je na veliki frati (na jasi) sredi gozda bila ena sama velika kmetija. Daleč naokoli ni bilo nobene sosedne. Pod hišo je tekkel in še vedno teče potok, ki tudi nosi ime po Vrtačah. Če so za opravilo, ki ga sami niso zmogli, kot na primer težak porod telička ali kaj podobnega, nujno potrebovali kakšno pomoč, je gospodar zatrobil v kapo kotla za žganjekuho; oddaljeni sosedje so vedeli, da Vrtačnikovi potrebujejo pomoč in so takoj pohiteli pomagat. Vrtačnikova kmetija je bila velika. Včasih se je velikost kmetije merila oziroma določala po tem, da so imeli vedno dva para konj in še kakšna žrebeta za povrh, pred mojo zgodbo in tudi po njej pa je bila družina vedno velika, če je bilo veliko otrok.

Pred več leti, na vem točno kdaj, je bil na kmetiji gospodar Tone, gospodinja pa njegova žena Johana. Dobro sta vodila mogočno domačijo. Edina težava je bila v tem, da nista mogla imeti svojih otrok. Za delo so imeli hlapca Matevža in deklo Mico, poleg njiju pa še pastirja Miha. Neko zimo je sneg tudi v njihovem gozdu polomil veliko drevja. Gospodar in hlapec sta celo zimo vozila les iz gozda, vsak s svojim parom konj. Najbolj vitke in dolge smreke so vozili celo v Trst in jih prodajali za jambore na barkah. Gospodar Tone je do konca sezone za prodani les prislužil kar veliko denarja, tako kranjskih kot ogrskih goldinarjev. Seveda so bili to samo kovanci, zlati in srebrni.

Življenje pri Vrtačnikovih bi bilo še naprej lepo, če se ne bi zgodilo, da

se je gospodinja Johana pozimi močno prehladila in na pomlad umrla za pljučnico. Toneta je to močno prizadelo in je bil vedno bolj otožen. Razmišljati je začel celo o tem, da bi nekomu prepustil svojo kmetijo, saj svojih potomcev ni imel. Tudi denar bi bilo treba nekam skriti, saj rokovnjači radi pridejo terjat svoj delež. Neko noč, ko ni mogel spati, se je odločil, da svoje posestvo prepusti pridnemu hlapcu Matevžu in dekli Mici, ki sta na skrivaj menda ljubimkala. Za svojo lažjo pot v nebesa pa si bo ob poti, ki pride iz gozda proti hiši, postavil lep križ s križanim, tako da bodo ljudje vedeli, da je bil Vrtačnikov gospodar pobožen mož.

Vse to je kmalu zares naredil. Posekal je hrast za hišo, tesar iz Dobrave ga je obtesal in iz njega izdelal lepo nabožno znamenje. Ko je bil križ postavljen, si ga je Tone ponosno ogledoval; videl je, da meče svojo dolgo senco ravno proti hiši. To se je zgodilo prav na dan, ko goduje sveta Ana, to je 26. julija. Ta dan je v Tunjicah velik farni praznik, kajti sveta Ana je zavetnica in farna patrona tunjške fare. Na ta dan pride v Tunjice od blizu in daleč veliko romarjev. Večerilo se je že in prav tedaj je na hribu v cerkvi zazvonilo ave Mariji. Vreme je bilo lepo, bilo je jasno. Senca križa je padala proti veliki tepki na Vrtačnikovem vrtu. Tone se je postavil h križu in v korakih izmeril dolžino sence, ki se je končala dobrih šestnajst korakov pred hišo. Kraj, kjer se je senca križa končala, je dobro označil in še isti večer tam izkopal jamo. Vanjo je položil z žico ojačan lončen lonec, poln zlatih in srebrnih goldinarjev, ki jih je dolga leta zbiral od prodaje lesa in živine in skrbno hranil. Na vrh lonca je položil dve opeki s strehe, vse skupaj zasul z zemljo in zravnal, da se ni nič poznalo. Naslednji dan je na vrh križa pribil medeninasto tablico, na kateri je pisalo *Vsako leto na god svete Ane ob ave Mariji se vrh tega križa pozlati*. Tone si je mislil: *Tu bo moj denar varno shranjen tudi pred rokovnjači. Meni pa bo na stara leta še kako prav prišel*.

Tone je dal v Kamniku pri notarju narediti pisma, s katerimi je svoje materialno imetje prenesel na hlapca

Matevža in deklo Mico. Nista pa minili niti dve leti, ko je Tone nenadoma umrl, zadet od božjega žvaka, kot so tedaj rekli kapi. Ko so Toneta z vozom in konji peljali k pogrebu, so se pogrebci ustavili pri tem nabožnem znamenju in malo pomolili za njegovo dušo.

Po Tonetovi smrti je v Vrtačah že gospodaril nekdanji hlapec Matevž. Poljanci so na god svete Ane vedno romali v Tunjice. Pot jih je vodila ravno skozi Vrtače. Ob križu so se vedno ustavili in gledali vrh križa, kdaj se bo pozlatil. Modrovali so o tem, kaj naj bi pomenil napis na križu, nikoli pa niso doživeli, da bi se napisano uresničilo.

Od Tonetove smrti je minilo že deset let ali pa še več, ko je v bližini znamenja pasel krave mlad, bister pastir, ki je služil pri novem Vrtačnikovem gospodarju. Prebral je napis na križu in si ogledoval trpečega na križu. Nenadoma se mu utrne misel: *Kaj če je bogati kmet zakopal svoj denar tam, do koder seže senca križa ob zapisanem dnevu in uri*. Ker je bilo ravno proti koncu julija, tega mesta skoraj ne bi mogel kaj dosti zgrešiti. S svojo pastirsko palico je začel brskati po zemlji in kmalu ugotovil, da je v zemlji nekaj trdega. Ponoči je z orodjem izkopal lonec z goldinarji in ga skril v seno na svislih. Zavedal se je, da je nenadoma postal bogat. O tem ni nikomur črhnil niti besedice. Nekaj tednov je čuval svojo skrivnost, nato pa je nekega večera gospodarju dal odpoved.

V culo je skril zlatnike in srebrnike, lonec razbil in črepinje vrgel v grmovje. Odšel je proti Karavankam, v kraje, kjer je bil doma. Čez nekaj časa je v sosednji vasi kupil zapuščen kmetijo, se oženil in s svojo družino dolgo živel. Svojim otrokom je šele na smrtni postelji, malo pred tem ko se mu je življenje izteklo, povedal resnico o tem, kako je prišel do denarja.

Ivan Nograšek

*ob pomoči tistega, ki pride na svet po špagi – po špagi pride na svet šnops

Le kam se je tej koruzni slami mudilo, da je tako zrasla? Tudi druge so bile letos precej visoke, tudi do 3 metre in pol, ta, ki je zrasla na njivi Tineta Šmidovnika – Ogrinovega, pa kar 5 metrov in 35 centimetrov.

Le kako bi jo lahko pojedel? Breskev, ki spominja na obraz starke, je zrasla pri Ogrinu. Kljub mrzlemu vremenu v času cvetenja je breskev bogato obrodila, samo ena izmed njih pa je bila nekaj posebnega.

Goba dvojček. Kljub svojim 88 letom moj ati Tine vsak dan zjutraj odide v gozd. Letos je našel kar nekaj gob, tale pa je prav posebna.

Maja Šmidovnik 🍄

Z gnojem in znojem

*Z gnojem in znojem
LJUBEZNI
se je pojila
slednja pomlad,*

*ko je prestala
svoj zimski čas,
snegolom, žledolom
in zmrzali;*

*in ozelenela,
se spet razcvetela
v obilje cvetov
in plodov. –*

*Kakšna bo letina
te pomladi,
ko seje sejalec
med jara semena*

*umetno gnojilo
sovrastva?*

Tone Kuntner

Spoštovani krajan, prebivalci Tunjic, te čudovite vasi in pokrajine, v kateri živimo!

V tem božično-novoletnem času vam želim vse najnajlepše, kot je zapisano v naši Zdravljici: bodimo prijatelji, pomagajmo si, bodimo sosed sosedu. Življenje je, kot je zapisano, super, enostavno lepo, ne zakomplicirajmo ga, mi, ljudje. Ne dolgo nazaj sem slišal besede, ki so mi povedale marsikaj: *Vsak si naredi tako, da je njemu dobro.* To je po eni strani res, vendar glejmo, da nam bo skupaj lepo.

N. N.

Stare Palčičeve fotografije

Učiteljica Jožefa Palčič pri šolskem vodnjaku

Komovčev oče Janez z Vinskega vrha in učitelj Ernest Palčič

Mevžarjev Aleš, september 1989

Krišekarjevi

Mahlavovi: Tončka, Rudi, Pavle in Ciril

Praktični pouk sadjarstva, 1939

Učiteljica Jožefa Palčič z učenci

Šolarji pogozdujejo breg pod cerkvijo

Tunjiški šolarji z učiteljem Ernestom Palčičem na izletu pri Svetem Lenartu

Ivan Nograšek, Tone Palčič in Florjan Mali pri opuščnem rudniku za Vinskim vrhom

Komovčev oče Janez z Vinskega vrha, 1977

Žerjavovi

Bitenčev, Krtov France, avgust 1997

Andrejeva hiša - rojstna hiša Toneta Palčiča, 1989

Pri Spodnjem Žganu, zadnje gospodarsko poslopje v Tunjicah, ki je bilo pokrito s slamo

*Poroka pri Mahlavovih, 1931
arhiv Kotarjevi 📷*

*Kotarjevi, 1968
arhiv Kotarjevi 📷*

*Kotarjev France s sorodniki
arhiv Kotarjevi 📷*

Prižgimo svečo v spomin - tokrat malo drugače

Življenje je minljivo in vsak človek se mora kdaj soočiti z žalovanjem. Tudi tisti, ki niso neposredno prizadeti z odhodom sočloveka, se v mislih pogosto spominjajo pokojnikov. Čas sicer celi rane, žal pa bolečina ostaja.

S prijatelji smo v pogovoru ugotovili, da nekaterim ljudem prižgana svečka (tudi virtualna) vsaj malo pomaga ublažiti bolečino. Med mnogimi kresanji mnenj smo prišli tudi do zaključka, da bi bilo samemu prižigu dobro dodati še nekaj prednosti pred svečkami v fizični obliki. Med njimi smo poudarili predvsem varovanje okolja in dostopnost. Odločili smo se, da

pripravimo storitev, ki omogoča prižig virtualne svečke. Besede smo pretopili v dejanja, k razvoju povabili še nekaj ljudi, zbrali nekaj sredstev in po treh letih dela je storitev na voljo uporabnikom.

Na spletno stran <https://www.candela.rip> želimo povabiti čim več ljudi in tako prispevati k varovanju okolja. Na voljo je tudi aplikacija, ki na zaslonu telefona ali računalnika prikazuje gorečo svečko posvečeno izbrane mu človeku. Na izvedbo čaka še precej zanimivih idej, ki jih želimo ponuditi uporabnikom, žal pa smo omejeni s časom in denarjem. Sistem razvijamo v svojem prostem času, prav tako pa smo sami prispevali denarna

sredstva. V vrednotah, ki smo jih zapisali na spletni strani, je storitev v osnovi brezplačna in z nikomer nismo povezani. Želimo omogočiti delovanje storitve in nadaljnji razvoj, zato smo dodali možnost širšega nabora sveč za simbolično ceno. Naš cilj je omogočiti pristen, osebni spomin na pokojne tudi takrat, ko tega s klasično svečko na grobu ne moremo ali pa ne želimo izražati. Pravijo, da je digitalni svet brezoseben. Mi ga vidimo kot orodje, ki nam omogoča, da svoja čustva in spomine izrazimo kjer koli in kadar koli.

Lep pozdrav
Zavod.RIP

Spominska stran

Osoba Opis Sveče

Marija Čevka
• 24. 3. 1955 † 31. 12. 2018

Kraj rojstva: Sldraž
Kraj(iti) bivanja: Lariše
Kraj smrti: Ljubljana
Kraj pokopa: Tunjice

Zadnje prižgane sveče:

		
Marko Veselovc	Jarko Čevka	ČVKA TOMAZ

[Prižgi svečo](#) [Vse >](#)

Goreče sveče: 0 /
Št. dni gorenja: 24

Pokojno osebo dodal: Iztok Grlic [Uredi >](#)

Spominska stran

Osoba Opis Sveče

David Nograšek
• 5. 12. 1983 † 2. 10. 2020

Kraj rojstva: Ljubljana
Kraj(iti) bivanja: Tunjice
Kraj smrti: Tunjica
Kraj pokopa: Tunjice

Zadnje prižgane sveče:

		
Maja	Tadej Fabčič	Miha Bete

[Prižgi svečo](#) [Vse >](#)

Goreče sveče: 3 /
Št. dni gorenja: 87

Pokojno osebo dodal: Iztok Grlic [Uredi >](#)

Poslovili smo se od njih

Letošnje leto je bilo zelo drugačno tudi ob slovesu od naših krajanov, saj so varnostne razmere zaradi epidemije močno omejevale pogrebne slovesnosti. Pa vendar so bile ure slovesa od pokojnika, ki so trajale le nekaj ur, polne globokih in lepih misli o pokojnem, bile so ure tišine in premišljevanja. Vse so potekale zunaj poslovilne vežice, v parku, na svežem zraku in v lepem vremenu.

Alojz Štupar, Komatarjev ata nam bo ostal v spominu kot napreden inovativen kmet in gospodarstvenik. Na mnogih področjih je bil vključen v izgradnjo infrastrukture na Veliki planini, od žičničarja in obratovodje do pobudnika in vodje izgradnje kapele Marije Snežne. Za svoje delo je prejel priznanje nadškofa Alojzija Šuštarja in priznanje Turistične zveze Slovenije. V Krajevni skupnosti Tunjice je bil predvsem zaslužen za izgradnjo telefonskega omrežja. Posebno priznanje pa si zasluži za to, da so Tunjice ostale takšne, kot so vedno bile. V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so namreč obstajale težnje, da se v Tunjicah zgradi blokovsko naselje in on je uporabil vse mogoče vzvode, da do tega ni prišlo.

Marinka Šuštar, Bitenčeva mama je sklenila svoje življenje, polno osebnih preizkušenj in bolezni. Kot edina ženska pri hiši je ob delu v kamniški smodnišnici skrbela za svojo družino ter ostarelega očeta in gluhonemega strica. Pogosto je zalivala tudi cvetlični otoček ob kozolcu, ki pozdravlja obiskovalce Tunjic.

Marija Zobavnik, Potokarjeva mama je svojo življenjsko pot sklenila v 97. letu. Rojena je bila pri Žerjavu in je bila vse življenje navezana na rojstno hišo ter brata in sestre. Vse do tragične smrti moža Janeza pred 49 leti je z veseljem pomagala pri kmečkih opravilih pri sorodnikih in znancih. Bila je velika ljubiteljica tradicionalnega življenja. Pred nekaj leti jo je zelo prizadela smrt hčerke Mije.

David Nograšek, Šmidov je zapustil svojo mlado družino in starše v cvetu mladosti. Njegova smrt je bila za vse tragični udarec. Ves teden, od smrti pa do pogreba, smo se spraševali o tej čudni usodi, ki tako zelo prizadene svojce in prijatelje; to se je še posebej čutilo v uri slovesa, ko je bil prostor pred poslovilno vežico poln sorodnikov, sodelavcev in gasilcev v taki tišini. Vsi smo razmišljali le o tem: zakaj? Morda bo njegovo življenje komu za vzor.

Vida Černešek, Vočnikova mama se je vrnila v Tunjice. Odpadlo lipovo listje pred poslovilno vežico je simboliziralo prihod jeseni in konca življenja v naravi. Tudi Vočnikova mama je šla skozi številne življenjske preizkušnje in bolezni, ki so jo bičale predvsem v zadnjem letu. Vseskozi je bila povezana s svojimi otroki, ki so jo spoštljivo pospremili na zadnjo pot. Spominjali se je bomo kot darovalke prta za prvi pogreb po blagoslovitvi vežice leta 1995.

Peter Vombergar, Korbarjev je bil prva žrtev skrivnostnega virusa v Tunjicah. Večji del življenja so ga pestile različne bolezenske težave, ki pa jih je tiho prenašal. Spominjali se ga bomo kot skromnega in tihega človeka, ki je vsakomur, ki ga je srečal, namenil majhen nasmešek. Na delo je odhajal zgodaj, pozno popoldne ali zvečer pa se je utrujen vračal domov na Korbarjevo domačijo. Tudi po tem, ko so bili znaki bolezni že vidni, se je boril za preživetje.

Šimenc Ančka, Omevčeva je sklenila svoje življenje v 95. letu starosti. Konec petdesetih let prejšnjega stoletja sta z možem kupila staro Omevčevo hišo in jo prenovila. Ob delu v KIK-u je rada pomagala na sosedovih kmetijah in si s tem priskrbela pridelke, ki jih doma ni bilo. Vedno je bila prijazna, vesela in delovna, obenem pa potrpežljiva mama svojim trem sinovom. Vse življenje, do letošnje pozne jeseni, je sama skrbela za rože okrog hiše in majhen zelenjavni vrt.

V imenu Krajevne skupnosti Tunjice se vsem zahvaljujem za dobra dela, ki so jih namenili komurkoli in kadarkoli, ali pa so jim s svojim življenjem razvedrili obraz. Hvala tudi vsem, ki ste skrbeli zanje, ko so ti potrebovali pomoč.

Valentin Zabavnik

V letu 2020 smo se poslovili od naših krajanov

Ni res, da so odšli – nikoli ne bodo. Ujeti so v naša srca. S spomini bodo vsak naš korak spremljali v tišini.

Prvega aprila je umrl ALOJZIJ ŠTUPAR, Komatarjev oče. Rodil se je pred 93 leti v Vrtačah. Velika planina je bila njegovo delo in veselje. Zadnji čas je zaradi bolezni in slabe pokretnosti preživel v Domu starejših občanov Kamnik.

26. aprila je po dolgotrajni bolezni umrla MARIJA ŠUŠTAR, Bitenčeva Marinka. Bolezni je podlegla v 76. letu življenja. Vso delovno dobo je delala v kamniški smodnišnici.

16. avgusta je umrla MARIJA ZABAVNIK, Potokarjeva mama. Rodila se je pred 96 leti pri Žerjavu. Kar nekaj let je bila najstarejši krajan Tunjic.

2. oktobra je za srčno kapjo nepričakovano umrl DAVID NOGRAŠEK, Šmidov, ki še ni dočakal 37 let. Bil je uslužbenec v podjetju Zarja Elektronika Kamnik. Zapustil je ženo, dva čisto majhna otroka in starše.

6. oktobra je umrla VIDA ČERNEVŠEK, Vočnikova mama iz Laniš. Rodila se je pred 84 leti v Smrečju v Črni pri Kamniku.

18. novembra je umrl PETER VOMBERGAR, Korbarjev. Bil je izučen mizar. Bil je neporočen in je živel doma. Veliko let je prenašal bolezen, ki povzroča hude bolečine.

Živeli so zunaj naše fare

Prve dni v avgustu je po neozdravljivi bolezni v 61. letu umrl DRAGO VRHOVNIK, Markov Drago z Vrhovja. Živel je v Kamniku.

3. decembra smo imeli v Tunjicah pogreb Kamničana IVANA HORVATA. Pokojni ima sorodnike v Tunjicah, ki so ga želeli imeti pokopanega v domačem grobu.

13. decembra je umrla LUCIJA JERIN, rojena Podjed, Žvabova. Živela je v Podgorju pri Kamniku.

8. decembra je po dopolnjenem 94. letu življenja umrla ANICA ŠIMENC, Omevčeva mama. Delovno dobo si je pridobila v smodnišnici. Zadnja štiri leta je živela kot vdova in kot najstarejša v Tunjicah živeča krajanica.

Ivan Nograšek

**PIZZERIA
SKOK**

Perovo 27, Kamnik
tel.: 01 / 8312 449

VRHOVNIK ANTON S.P.
TUNJICE 24A
1240 KAMNIK
mbt: 041/832-823

**TAPETNIŠTVO
J & N**

Nada Klemen s.p.

Tel./fax: 01 / 831 70 79, GSM: 041 / 51 44 06
Tunjiška mlaka 18, 1240 Kamnik
nada.klemen@amis.net

**BREZPLAČNA DOSTAVA
PLINA NA DOM**

051 387 770 IN 040 422 232

TESARSTVO Justin Klanšek s.p.

Tesarska • krovksa • kleparska dela

Tunjice 29, 1241 Kamnik

T: 01 83 92 951

F: 01 83 97 684

M: 041 362 609

E: tesarstvo.klansek@gmail.com

Justin Klanšek
tesarski mojster

montvar

Lado Žavbi s.p.

Tunjice 36B, 1240 Kamnik
tel.: 01-839 12 34, mobilni: 031 395 135

INDIZAJM

CELOVITE REŠITVE ZA INTERIER
WWW.IZRIS-POHISTVA.COM

SIKOPLESKASTVO BOJAN

Tel.: 041 447 665

Bojan Matej s.p.
Tunjiška mlaka 6b
1241 Kamnik
gmail: bojan.matej@gmail.com

sam

GRADBENO TEHNIČNE TRGOVINE

ODLIČNE PICE
NAJBOLJŠI
OCVRT PIŠČANEC
031-30-22-21

**Gradbena mehanizacija
Romšak Janko s.p.
041/859-741**

CENTER
OBDELAVE PLOČEVINE

Škocjan 4 B, 1233 Dob pri Domžalah
T: 041-716-229, 041-752-226

E: info@lanser.si

www.lanser.si

Storitve z gradbeno mehanizacijo

HOLISTIČNI CENTER ZDRAVJA
NARAVNI ZDRAVILNI GAJ TUNJICE

VD d.o.o.
Katja Jelovčan, dipl. fizioterapevt
direktor

Tunjice 12, 1241 Kamnik, Slovenija

+ 386 41 785 675
+ 386 1 831 70 85
info@zdravilnigaj.si
www.zdravilnigaj.si
www.kirlian-kamera.eu

varčno-oprevaj. si

CENTRALNE INŠTALACIJE,
TOPLLOTNE ČRPALKE,
 SOLARNI SISTEMI
IN VODOVOD

RAPPORT d.o.o.
 Tunjška Mlaka 8a
 1240 Kamnik

gorazd@rapport.si **041 856 996** www.varcno-oprevaj.si

**Instalacije
 Pungertar
 041 694 206**

CVETLIČARNA
Katja

Žale 1, 1240 Kamnik
 tel.:01/83 91 497, gsm: 041 319 600

**KROVSTVO MOJSTER ČEVKA
 TOMAŽ ČEVKA S.P.
 LANIŠE 2. 1241 KAMNIK**

GSM.: 041/ 392-248

**STORITVE Z GRADBENO, KMETIJSKO IN GOZDARSKO
 MEHANIZACIJO TER NIZKE IN VISOKE GRADNJE**

KOMATAR VIDO S.P.
 041 948 354

ENERKON
 Napredne rešitve merjenja vode in toplote.

Brane Vrhovnik s.p.
 Vrhovje 2
 1241 KAMNIK
 M: 041 404 369
 E-mail: vrhovnik.branko@gmail.com

AVTOKLEPARSTVO

Galerija Majolka
 1241 Kamnik, Medvedova 16
 031 638 483
 www.majolka.si

DašDa
 d.o.o., Košiče 14, 1241 Kamnik

Dare Drolc
 gsm: 041 74 54 10
 e-mail: dasda.dd@gmail.com

- ✦ ograjni sistemi Bekaert-Kočever
- ✦ ogled-ponudba-postavitvev
- ✦ popravilo žičnatih ograj

Ciril Zagar
 1794 Eldon Dr.
 Wickliffe, OH 44092-1566

ORKA plast
 izdelava orodij
 in predelava termoplastov

Jože Koželj
 direktor

ORKAPLAST d.o.o., Ljubljanska cesta 45, 1241 Kamnik
 Tel.:01/8310 662, fax:01/8310 663, gsm: 041 741 757
 e-mail: orkaplast@siol.net

SAMSON KAMNIK d.o.o.

ALEKSANDER MIKUŠ Tel.: +386 (0) 1 83 17 255
 +386 (0) 1 83 19 260
 Fax: +386 (0) 1 83 17 179
 E-mail: samson@samson-kamnik.si
 Kovinarska cesta 28, SI-1241 Kamnik, SLOVENIJA

ZOBAVNIK

Tesarstvo, krovstvo,
 kleparstvo, sečnja, spravilo in
 odkup lesa

Anže Zobavnik s.p.
 Tunjice 24e 1241 Kamnik
 051 363 527

webRegs

GRAFIČNO OBLIKOVANJE IN PROGRAMIRANJE,
Irena Vrhovnik s.p., | Tunjice 22A | 1241 Kamnik
email: info@webregs.si | gsm: 031 332 932

**Frizerski salon
Zvezda**

KLARA CERAR s.p.
Perovo 30, 1240 Kamnik

041 958 011

KMETIJA
"Span"

FRANC PETRIČ
BREG PRI KOMENDI 3

☎ 01 834 12 33
☎ 040 365 080

• AVTOPREVOZ
• KMETIJSTVO
• TRGOVINA

KLEMEN OSOLNIK s.p.
Laze pri Domžalah 5, 1233 DOB
Telefon: 070-838-037

Uroš Baumann s.p.

tel.: 041 367 343, 081 602 765
uros.baumann@kks-kamnik.si
Podgorje 36/c, 1241 Kamnik

POSTAVLJANJE OSTREŠIJ
IN KROVSKA DELA

Igor Vinšek s.p.
igor.vinsek@gmail.com
Tunjice 27, 1241 Kamnik
mobi: 040-865-560

**KRAJEVNA SKUPNOST
TUNJICE**

ES - KI Elektro Storitve
izgradnja, popravila, vzdrževanje

Instalacije jakega in šibkega toka
Antene, antenski in kabelski sistemi
Domofoni, videofoni in gospodinjinski aparati

Igor Komatar
GSM: 041 969 220

SLIKOPLESKARSTVO

Koželj Franc s.p.

Županje njive 3, 1242 Stahovica
Tel.: 01/8325-615, GSM: 031/788-695
E-mail: slikopleskarstvo.kozelj@siol.net

SG Koželj d.o.o.
Tunjiška mlaka 10c
1240 KAMNIK

Gašper Koželj

M: (0)31 395 092
info@sg-kozelj.si

- krovstvo - tesarstvo - projektiranje
- kleparstvo - hidroizolacije in svetovanje

INŠTALACIJE KOPŠE
VODOVOD-CENTRALNA-PLIN
TOPLLOTNE ČRPALKE

041 683 017

www.instalacije-kopse.si

Veterinarska ambulanta, lekarniška postaja
in trgovina s hrano za male živali, zdravljenje
rejnih živali in umetno osemenje goveda.

Delovni čas:
Pon.-pet.: 07.00-12.00, 14.00-18.00
Sob., ned. in prazniki: 08.00-10.00
Tel.: (01) 722 78 46, gsm: (041) 635 640
e-naslov: veterina.klinkon@siol.net

MK PRO Šport, Matjaž Klanšek s.p.
OSEBNI NOGOMETNI TRENER
Tel.: 031-272-110
Mail: mk.pro.sport1@gmail.com

**Drago
Uršič s.p.**

**JANEZ
VRHOVNIK S.P.**

**Okrepčevalnica
Slanovec s.p.**

***Hvala vam za pomoč
pri izdaji glasila Tunški glas.***

***VESEL BOŽIČ IN
SREČNO NOVO LETO 2021
VAM ŽELIJO NAŠI OBRTNIKI,
PODJETNIKI IN POSAMEZNIKI,
KI SO OMOGOČILI,
DA JE TUNŠKI GLAS IZŠEL
TUDI LETOS.***

